

หลักการ

บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการเห็นตั้งแต่ระดับเล็กน้อยจนถึงตาบอดสนิท ซึ่งมีสิทธิที่จะได้รับบริการทางการศึกษาตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ โดยส่งเสริมพัฒนาการ พื้นฟูสมรรถภาพ การอบรมเลี้ยงดูและเตรียมความพร้อมอย่างเหมาะสม เน้นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กของครอบครัว ด้วยความเข้าใจ การยอมรับ และการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ ผู้เลี้ยงดู บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางการศึกษาพิเศษ หรือนักวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง ทำให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ และสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล โดยมีหลักการดังนี้

1. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ
2. ยึดหลักการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม และเตรียมความพร้อม พื้นฟูสมรรถภาพ ตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ ทั้งนี้ให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย
3. พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย
4. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กสามารถดำรงชีวิตประจำวันได้เต็มศักยภาพอย่างมีความสุข
5. ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน สถานศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาเด็ก

จุดหมาย

แนวทางการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม สำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น ตั้งแต่แรกเกิด ถึงอายุ 3 ปี มุ่งให้การช่วยเหลือ ส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ได้เต็มศักยภาพตามความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล จึงกำหนดจุดหมายซึ่งมี คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนี้

1. ร่างกายเจริญเติบโตและมีสุขนิสัยที่ดี
2. กล้ามเนื้อมัดใหญ่และกล้ามเนื้อมัดเล็กแข็งแรง และใช้ได้อย่างประสานสัมพันธ์กัน
3. ร่าเริง แจ่มใส มีความสุขและมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น
4. ช่วยเหลือตนเองได้เต็มศักยภาพ
5. สนใจต่อการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว
6. เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
7. ใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างเหมาะสม

สำหรับแนวทางการพัฒนาศักยภาพของบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น ของบุคคลอายุ ตั้งแต่ 4 ปี ขึ้นไป เป็นการให้บริการช่วยเหลือทันทีที่พบความพิการ ซึ่งบางคนอาจพิการตั้งแต่กำเนิด หรือพิการภายหลัง โดยส่งเสริมพัฒนาการ พื้นฟูสมรรถภาพ และเตรียมความพร้อมอย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลเหล่านั้นมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ได้เต็ม ศักยภาพตามความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล เพื่อให้มีความพร้อมในการศึกษาหรือเข้าสู่ สังคมได้ต่อไป จึงกำหนดจุดหมายซึ่งมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนี้

1. ร่างกายเจริญเติบโตและมีสุขนิสัยที่ดี
2. กล้ามเนื้อมัดใหญ่และกล้ามเนื้อมัดเล็กแข็งแรง และใช้ได้อย่างประสานสัมพันธ์กัน
3. ร่าเริง แจ่มใส มีความสุขและมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น
4. มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัยในตนเองและมีความรับผิดชอบ
5. ช่วยเหลือตนเองได้เต็มศักยภาพ
6. สนใจต่อการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว
7. เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
8. ใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างเหมาะสม
9. มีความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม
10. มีความสามารถในการดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข และเป็นภาระต่อคนรอบข้างน้อยที่สุด

**แนวทางการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม
สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น ตั้งแต่แรกเกิด ถึง 3 ปี**

ที่	ทักษะ	เนื้อหา	เวลา
1	<p>กล้ามเนื้อมัดใหญ่</p> <p>การเตรียมความพร้อมด้านทักษะกล้ามเนื้อมัดใหญ่ เป็นการส่งเสริมการเคลื่อนไหวและการทรงตัวดีขึ้น ส่งผลต่อการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ได้อย่างประสานสัมพันธ์กัน</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. การเคลื่อนไหวในท่านอน เช่น การพลิก ตะแคงตัว พลิกคว่ำหงาย การ ชันคอ เป็นต้น 2. การนั่ง เช่น นั่งบนพื้น นั่งเก้าอี้ การทรงตัวในท่านั่ง เป็นต้น 3. การคลาน เช่น ตั้งคลาน คลานไปข้างหน้าคลานไปข้างหลัง เป็นต้น 4. การยืน เช่น การเกาะยืน การยืนด้วยตนเอง เป็นต้น 5. การทรงตัว เช่น การถือวัตถุขนาดใหญ่ ซึ่งมีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 30 เซนติเมตร 6. การเดิน เช่น การเดินด้วยตนเอง การเดินขึ้นบันได เป็นต้น 7. การกระโดด เช่น การกระโดดเท้าพื้นพื้นทั้งสองข้าง (ไม่จำเป็นต้องยกเท้าพร้อมกัน) กระโดดอยู่กับที่ได้ กระโดดข้ามเชือกบนพื้นได้ 8. การวิ่ง เช่น วิ่งอยู่กับที่ วิ่งไปข้างหน้า เป็นต้น 	<p>ขึ้นอยู่กับอายุเด็กที่ดูแลและความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก</p>
2.	<p>กล้ามเนื้อมัดเล็ก</p> <p>การเตรียมความพร้อมด้านทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็ก เป็นความสามารถในการใช้มือ การประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ และการเคลื่อนไหววัยวะที่ใช้ในการพูด</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. การจ้องมอง/ การมองตาม 2. การใช้มือในการเอื้อม การกำหรือจับวัตถุ การนำวัตถุไปยังเป้าหมาย และการปล่อยวัตถุ 3. การประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ เช่น การหยิบจับวัตถุ การต่อวัตถุ/สิ่งของ การปั้น การตัด การขีดเขียน การวาดภาพ การระบายสี การโยน การกลิ้ง เป็นต้น 4. การเคลื่อนไหววัยวะที่ใช้ในการพูด เช่น การเคลื่อนไหวริมฝีปาก การดูด/การเป่า การเคี้ยว/การกลืน เป็นต้น 	<p>ขึ้นอยู่กับอายุเด็กที่ดูแลและความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก</p>

ที่	ทักษะ	เนื้อหา	เวลา
3.	<p>การช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน</p> <p>เป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ซึ่งมีการพัฒนาการล่าช้า ควรได้รับการฝึกให้สามารถช่วยเหลือตนเอง และปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ โดยไม่เป็นภาระของครอบครัวและสังคม</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. กิจวัตรประจำวันขั้นพื้นฐาน <ul style="list-style-type: none"> - การตื่น - การรับประทานอาหาร - การแต่งกาย - การขับถ่าย - การทำความสะอาดร่างกาย 2. กิจวัตรประจำวันอื่น ๆ <ul style="list-style-type: none"> - การทำความสะอาดบ้าน - การเดินทาง - การซื้อของ 	<p>ขึ้นอยู่กับอายุเด็กที่ดูแลและความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก</p>
4.	<p>ภาษาและการสื่อสาร</p> <p>ภาษาและการสื่อสารมีความจำเป็นในการดำรงชีวิตประจำวัน เพื่อใช้ในการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด หรือแสดงออกถึงความเข้าใจในการรับรู้ทางภาษาและการสื่อสาร</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. การรับรู้และเข้าใจภาษา <ul style="list-style-type: none"> - การรับรู้เสียง - การรับรู้สีหน้า ท่าทาง - การรับรู้คำพูด 2. การแสดงออกทางภาษา <ul style="list-style-type: none"> - การแสดงสีหน้า ท่าทาง - การสื่อสารโดยใช้รูปภาพ สัญลักษณ์ สัญลักษณ์ - การพูด 	<p>ขึ้นอยู่กับอายุเด็กที่ดูแลและความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก</p>

ที่	ทักษะ	เนื้อหา	เวลา
5.	ทักษะทางสังคม ในการวางตัว และปฏิบัติตนกับผู้อื่น เด็กควรจะได้เรียนรู้วิธีการปฏิบัติตัวกับผู้ใกล้ชิด เช่น ครู ผู้ปกครอง พ่อแม่ ของตนเองก่อน หลังจากนั้นจึงรู้วิธีที่จะปฏิบัติตัวกับบุคคลอื่นที่อยู่ไกลตัวออกไป ทั้งกับเด็กและผู้ใหญ่ ซึ่งจะทำให้เป็นที่ยอมรับจากผู้อื่น เกิดความมั่นใจและกล้าแสดงออก ทำให้ปฏิบัติตัวอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม	1. การปฏิบัติตนในสังคม - การแสดงความต้องการ - การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น - การเล่น	ขึ้นอยู่กับอายุเด็ก ที่ดูแลและความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก
6.	ด้านสติปัญญา เด็กมีความพร้อมทักษะพื้นฐานทั้ง 5 ด้านแล้ว เด็กควรได้รับการพัฒนาความคิดรวบยอดด้านต่างๆ และการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน เพื่อส่งต่อเข้ารับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นต่อไป	1. การพัฒนาความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ - เกี่ยวกับตนเอง - การจำแนกแยกแยะ - การเปรียบเทียบ - การจับคู่ - การจัดหมวดหมู่ - ความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ - รับรู้พื้นผิว ทิศทาง ตำแหน่งที่ตั้ง	ขึ้นอยู่กับอายุเด็กที่ดูแลและความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก

ที่	ทักษะ	เนื้อหา	เวลา
7.	<p>ทักษะที่จำเป็นสำหรับ เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น</p> <p>1. ทักษะการสร้าง ความคุ้นเคยกับ สภาพแวดล้อมและการ เคลื่อนไหว (Orientation and Mobility : O & M)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. การฝึกประสบการณ์โดยใช้ประสาทสัมผัสที่เหลืออยู่ เช่น การใช้การเห็นที่เหลืออยู่สำหรับเด็กสายตา เลื่อนราง การได้ยิน การดมกลิ่น การชิมรส และ การสัมผัสทางกาย 2. การฝึกการรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างตนเอง กับสภาพแวดล้อม และสภาพแวดล้อมกับสภาพแวดล้อม 3. การเดินโดยอิสระในสถานที่ที่คุ้นเคย 	<p>ขึ้นอยู่กับอายุ เด็กที่ดูแลและ ความแตกต่าง ระหว่างบุคคล ของเด็ก</p>

พัฒนาการที่คาดหวัง
สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น ตั้งแต่แรกเกิด ถึง 3 ปี

ทักษะกล้ามเนื้อใหญ่

1. ทักษะ การเคลื่อนไหวในท่านอน

ที่	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง
1.	การเคลื่อนไหวในท่านอนหงาย	- สามารถยื่นแขนในท่านอนหงาย - สามารถหันศีรษะไปด้านข้าง - สามารถเตะขาไปมา
2.	การพลิกตัว	- สามารถพลิกตะแคงซ้ายและขวา - สามารถพลิกคว่ำและหงาย - สามารถยื่นตัวเพื่อเตรียมลุกขึ้นนั่ง
3.	การเคลื่อนไหวในท่านอนคว่ำ	- สามารถชันคอขึ้น - สามารถคืบไปในทิศทางต่างๆ

2. ทักษะ การนั่ง

ที่	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง
1.	การนั่งบนพื้น	- สามารถนั่งทรงตัวโดยมีเครื่องช่วย/ผู้ช่วย - สามารถนั่งโดยใช้มื่อยัน - สามารถนั่งทรงตัวเมื่อมีแรงกระทบจากภายนอกได้ - สามารถเปลี่ยนท่าเพื่อเตรียมยืน
2.	การนั่งเก้าอี้	- สามารถนั่งทรงตัวโดยมีเครื่องช่วย/ผู้ช่วย - สามารถนั่งทรงตัวเมื่อมีแรงกระทบจากภายนอกได้ - สามารถเปลี่ยนท่าเพื่อเตรียมยืน

3. ทักษะ การคลาน

ที่	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง
1.	การคลาน	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถตั้งคลาน - สามารถคลานไปในทิศทางต่าง ๆ - สามารถคลานขึ้น - ลงบันได - สามารถเปลี่ยนท่าเพื่อเตรียมยืน

4. ทักษะ การยืน

ที่	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง
1.	การเกาะยืน	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถเกาะยืนโดยใช้มือจับสองข้าง - สามารถเกาะยืนโดยใช้มือจับข้างเดียว
2.	การยืน	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถยืนทรงตัวได้เอง

5. ทักษะ การเดิน

ที่	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง
1.	การเกาะเดินทางราบ	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถเดินโดยผู้ช่วย/ เครื่องช่วย - สามารถเดินเกาะผนัง/ราว
2.	การเดินโดยอิสระ	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถเดินได้ด้วยตนเองโดยไม่มีผู้ช่วยหรือเครื่องช่วย
3.	การเดินขึ้น - ลงบันได	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถเดินขึ้น - ลงบันไดโดยมีการพยุงเท้าและจับราวบันไดหรือมีคนช่วยจับมือ - สามารถเดินขึ้น - ลงบันไดโดยมีการสลับเท้าและจับราวบันไดหรือมีคนช่วยจับมือ

6. ทักษะการกระโดด

ที่	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง
1.	การกระโดด	- สามารถกระโดดพื้นพื้น - กระโดดอยู่กับที่ได้โดยการจับมือ

7. ทักษะ การวิ่ง

ที่	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง
1.	การวิ่ง	- สามารถวิ่งไปในทิศทางต่างๆ

ทักษะกล้ามเนื้อเล็ก

1. ทักษะ การมอง

ที่	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง
1	การจ้องมอง	- สามารถสบตากับผู้อื่น - สามารถจ้องมองสิ่งของที่อยู่ตรงหน้า - สามารถจ้องมองวัตถุด้านข้างซ้าย-ขวา - สามารถจ้องมองวัตถุด้านบน-ล่าง
2	การมองตาม	- สามารถมองตามวัตถุที่เคลื่อนที่ - สามารถมองหาเมื่อของหายไปจากสายตา

2. ทักษะ การใช้มือ

ที่	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง
1	การใช้มือในการเอื้อม กำหรือจับวัตถุ เพื่อนำวัตถุจาก จุดหนึ่งไปปล่อยยังจุดหมาย	- สามารถเอื้อมมือจับสิ่งของที่ใกล้มือ - สามารถจับหรือกำวัตถุได้อย่างมั่นคง - สามารถนำวัตถุที่จับไปยังจุดหมาย - สามารถปล่อยวัตถุที่จุดหมายได้ - สามารถบิดหรือหมุนปุ่มต่าง ๆ จากของเล่น - สามารถหมุนลูกบิดเพื่อเปิดประตู

3. ทักษะ การประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ

ที่	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง
1	การประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ	- สามารถใช้ตาประสาน สัมพันธ์กับมือในการทำกิจกรรมอย่างง่าย ๆ

4. ทักษะ การเคลื่อนไหวอวัยวะที่ใช้ในการพูด

ที่	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง
1	การเคลื่อนไหวริมฝีปาก	- สามารถควบคุมการใช้ริมฝีปาก
2	การดูดและการเป่า	- สามารถดูดของเหลว และอาหารหนืดหรือข้น - สามารถเป่าลมออกจากปาก
3	การเคี้ยวและการกลืน	- สามารถเคี้ยวและกลืนอาหาร

ทักษะการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน

1. ทักษะ การช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันพื้นฐาน

ที่	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง
1.	การดื่ม	- สามารถดื่มนมหรือน้ำได้ด้วยตนเอง
2.	การรับประทานอาหาร	- สามารถหยิบจับอาหาร รับประทานได้ด้วยตนเอง - สามารถใช้ช้อนรับประทานอาหารโดยหกเล็กน้อย
3.	การแต่งกาย	- สามารถแต่งกาย โดยมีผู้อื่นช่วยเหลือ
4.	การขับถ่าย	- สามารถบอกความต้องการในการขับถ่าย - สามารถขับถ่ายในห้องส้วม โดยมีผู้ช่วยเหลือ
5.	การทำความสะอาดร่างกาย	- สามารถทำความสะอาดร่างกาย โดยมีผู้อื่นช่วย

ทักษะการรับรู้และแสดงออกทางภาษา

1. ทักษะ การรับรู้และเข้าใจภาษา

ที่	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง
1.	การรับรู้เสียง	- มีการรับรู้แหล่งของเสียง - จำแนกแยกแยะเสียงต่าง ๆ ที่คุ้นเคยได้ เช่น เสียงรถ เสียงสัตว์ เป็นต้น
2.	การรับรู้สีหน้า ท่าทาง	- สามารถเข้าใจภาษาท่าทางที่ผู้อื่นแสดง
3.	การรับรู้คำพูด	- สามารถตอบสนองต่อคำพูดของผู้อื่น

2. ทักษะ การแสดงออกทางภาษา

มาตรฐาน เด็กมีความรู้และมีทักษะในการแสดงออกทางภาษา

ที่	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง
1.	การแสดงสีหน้า หรือท่าทาง	- สามารถแสดงสีหน้า หรือท่าทาง สื่อให้ผู้อื่นเข้าใจ
2.	การสื่อสารโดยการใช้รูปภาพ สัญลักษณ์ สัญลักษณ์	- สามารถสื่อสารโดยการใช้รูปภาพ สัญลักษณ์ สัญลักษณ์
3.	การพูด	- สามารถแสดงออกโดยการพูดเป็นคำ หรือ ประโยคง่ายๆ

ทักษะสังคม

1. ทักษะ การปฏิบัติตนในสังคม

ที่	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง
1.	การแสดงความต้องการ	- สามารถร้องขอในสิ่งที่ต้องการหรือปฏิเสธในสิ่งที่ไม่ต้องการ
2.	การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น	- แสดงการทักทายกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม - แสดงการขอโทษ ขอขอบคุณ
3.	การเล่น	- สามารถเล่นตามลำพังในกลุ่มเพื่อนได้ - สามารถเล่นกับผู้อื่นได้

ทักษะทางด้านสติปัญญา

1. ทักษะ พัฒนาทักษะความคิดรวบยอด

ที่	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง
1.	เกี่ยวกับตนเอง	- สามารถบอกอวัยวะภายนอกง่ายๆ - สามารถบอกชื่อของตนเอง
2.	การจำแนกแยกแยะ - เกี่ยวกับบุคคล - เสียงบุคคลที่คุ้นเคย - ใบหน้าของบุคคลที่คุ้นเคย - สิ่งของที่คุ้นเคย - สี - ขนาด - รูปทรง	- สามารถจำแนกแยกแยะเกี่ยวกับบุคคล สิ่งของที่คุ้นเคย สี ขนาด รูปทรง
3.	การเปรียบเทียบ - ขนาด ใหญ่ - เล็ก - หนักเบา - อุณหภูมิ - พื้นผิว ฯลฯ	- สามารถรับรู้ ขนาดใหญ่-เล็ก น้ำหนัก หนัก-เบา อุณหภูมิ ร้อน-เย็น พื้นผิว ฯลฯ
4.	การจับคู่ - สิ่งของที่คุ้นเคย - สี - ขนาด - รูปทรง	- สามารถจับคู่สิ่งของที่คุ้นเคย สี ขนาด รูปทรง
5.	การจัดหมวดหมู่ - สิ่งของที่คุ้นเคย - สี - ขนาด - รูปทรง	- สามารถจัดหมวดหมู่ สิ่งของที่คุ้นเคย สี ขนาด รูปทรง
6.	ความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ	- สามารถใช้สิ่งของ 2 อย่าง ได้สัมพันธ์กัน

ทักษะที่จำเป็นสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น

1. ทักษะ การสร้างความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว

ที่	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง
1.	การมีประสบการณ์โดยใช้ประสาทสัมผัสที่ เหลืออยู่	- สามารถใช้ประสาทการได้ยิน การดมกลิ่น การชิมรส การสัมผัสโดยผิวหนัง หรือการเห็นที่เหลืออยู่ในการรับรู้ สิ่งแวดล้อม
2.	การฝึกการรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสภาพแวดล้อมและสภาพแวดล้อมกับสภาพแวดล้อม	- สามารถบอกได้ว่าตนเองอยู่ที่ไหนและสภาพสิ่งแวดล้อมเป็นเช่นไร
3.	การเดินโดยอิสระในสถานที่ที่คุ้นเคย	- สามารถเดินโดยการละเลาะหรือจับราวในสภาพแวดล้อมที่คุ้นเคยได้อย่างปลอดภัย

**แบบประเมินความสามารถพื้นฐาน
สำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น
(อายุตั้งแต่แรกเกิด - 3 ปี)**

คำชี้แจงการใช้แบบประเมิน

แบบประเมินฉบับนี้ เป็นการประเมินพัฒนาการเต็มรูปแบบ ใช้ประเมินพัฒนาการของผู้เรียนทั้งทักษะและพฤติกรรม 6 ด้านและทักษะที่จำเป็นสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น คือ ทักษะกล้ามเนื้อมัดใหญ่ ทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็ก ทักษะการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน ทักษะการรับรู้และแสดงออกทางภาษา ทักษะทางสังคม ทักษะการใช้สติปัญญาและเตรียมความพร้อมทางวิชาการ

2. ใช้ประเมินความสามารถเด็กเป็นรายบุคคล
3. ใช้ประเมินความสามารถก่อนและหลังการเตรียมความพร้อมบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นที่มารับบริการที่ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดสิงห์บุรี
4. เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน
 - 0 หมายถึง ทำไม่ได้/ไม่ยอมทำ
 - 1 หมายถึง ทำได้โดยกระตุ้นเตือน ทางกาย ท่าทาง และทางวาจา
 - 2 หมายถึง ทำได้โดยกระตุ้นเตือนด้วย ท่าทางและทางวาจา
 - 3 หมายถึง ทำได้โดยกระตุ้นเตือนด้วยวาจา
 - 4 หมายถึง ทำได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องช่วยเหลือ

**แบบประเมินความสามารถพื้นฐาน สำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น
(อายุตั้งแต่แรกเกิด ถึง 3 ปี)**

ชื่อ - สกุล ผู้เรียน.....ชื่อเล่น.....อายุ.....ปี.....เดือน

ประเมินวันที่.....

ผู้ประเมิน.....

1. ทักษะกล้ามเนื้อขนาดใหญ่

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ				
			4	3	2	1	0
1. การเคลื่อนไหวในท่านอน	การเคลื่อนไหวในท่านอนหงาย	- สามารถยื่นแขนในท่านอนหงายได้					
		- สามารถหันศีรษะไปด้านข้าง					
		- สามารถเตะขาไปมา					
	การพลิกตัว	- สามารถพลิกตะแคงซ้ายขวา					
		- สามารถพลิกคว่ำและหงาย					
		- สามารถยันตัวเพื่อเตรียม ลุกขึ้นนั่ง					
การเคลื่อนไหวในท่านอนคว่ำ	- สามารถชันคอขึ้น						
	- สามารถคืบไปในทิศทางต่าง ๆ						
การนั่ง	การนั่งบนพื้น	- สามารถนั่งทรงตัวโดยมี ผู้ช่วย					
		- สามารถนั่งโดยใช้มือยัน					
		- สามารถนั่งทรงตัวเมื่อมีแรงมากระทบจากภายนอก					
		- สามารถเปลี่ยนท่าเพื่อเตรียมยืน					
	การนั่งบนเก้าอี้	- สามารถนั่งทรงตัวโดยมีผู้ช่วย					
		- สามารถนั่งทรงตัวเมื่อมีแรงมากระทบจากภายนอก					
- สามารถเปลี่ยนท่าเพื่อเตรียมยืน							
3. การคลาน	การคลาน	- สามารถตั้งคลาน					
		- สามารถคลานไปในทิศทางต่าง ๆ					
		- สามารถคลานขึ้นลงบันได					
4. การยืน	การเกาะยืน	- สามารถเกาะยืนโดยใช้มือจับทั้งสองข้าง					
		- สามารถเกาะยืนโดยใช้มือจับข้างเดียว					
	การยืน	- สามารถยืนทรงตัวได้เอง					
	การทรงตัว	- สามารถทรงตัวโดยการถือของได้					

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ				
			4	3	2	1	0
5. การเดิน	การเกาะ เดินทางราบ	- สามารถเดินโดยมีผู้ช่วย					
		- สามารถเดินเกาะผนัง/ราว					
	การเดินโดย อิสระ	- สามารถเดินได้ด้วยตนเองโดยไม่มีผู้ช่วย หรือเครื่องช่วย					
	การเดินขึ้น - ลงบันได	- สามารถเดินขึ้น-ลงบันไดโดยมีการพัก เท้าและจับราวบันไดหรือมีคนช่วยจับ มือ					
		- สามารถเดินขึ้น-ลงบันไดโดยมีการสลับ เท้าและจับราวบันไดหรือมีคนช่วยจับ มือ					
6. การกระโดด	การกระโดด	- สามารถกระโดดให้เท้าพ้นพื้นได้ - สามารถกระโดดอยู่กับที่ได้					
7. การวิ่ง	การวิ่ง	- สามารถวิ่งไปในทิศทางต่าง ๆ					

2. ทักษะกล้ามเนื้อเล็ก

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ				
			4	3	2	1	0
1. การมอง	การจ้องมอง	- สามารถมองสบตาผู้อื่นได้					
		- มองวัตถุเป้าหมาย					
		- สามารถจ้องมองสิ่งของที่อยู่ตรงหน้า					
	การมองตาม	- สามารถจ้องมองวัตถุด้านซ้าย – ขวา					
		- สามารถจ้องมองวัตถุ ด้านบน – ล่าง					
		- สามารถมองตามวัตถุที่เคลื่อนที่					
		- สามารถมองหาเมื่อของหายไปจากสายตา					
2. การใช้มือ	การประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ	- สามารถใช้ตาประสานสัมพันธ์กับมือในการทำกิจกรรมอย่างง่าย ๆ					
3. การเคลื่อนไหวอวัยวะในการพูด	การเคลื่อนไหวริมฝีปาก	- สามารถกลืนน้ำลายได้					
	การดูดและการเป่า	- สามารถควบคุมการใช้ริมฝีปาก					
	การเคี้ยวและการกลืน	- สามารถเคี้ยวและกลืนอาหาร					

3. ทักษะการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ				
			4	3	2	1	0
1. การช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวันพื้นฐาน	การดื่ม การ รับประทานอาหาร	- สามารถดื่มน้ำและนมได้ด้วยตนเอง					
		- สามารถหยิบจับอาหารรับประทานอาหารได้เอง					
		- สามารถใช้ช้อนรับประทานอาหารโดยหกเล็กน้อย					
	การแต่งกาย การขับถ่าย	- สามารถแต่งกายโดยมีผู้ช่วยเหลือ					
		- สามารถบอกความต้องการในการขับถ่าย					
		- สามารถขับถ่ายในห้องส้วม โดยมีผู้ช่วยเหลือ					
	การทำความสะอาดร่างกาย	- สามารถทำความสะอาดร่างกายโดยมีผู้อื่นช่วย					

4. การรับรู้และการแสดงออกทางภาษา

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ				
			4	3	2	1	0
1. การรับรู้และเข้าใจภาษา	การรับรู้เสียง	- มีการรับรู้แหล่งของเสียง					
	การรับรู้สีหน้าท่าทาง	- สามารถเข้าใจภาษาท่าทางและน้ำเสียงที่ผู้อื่นแสดง					
	การรับรู้คำพูด	- สามารถตอบสนองต่อคำพูดของผู้อื่น					
2. การแสดงออกทางภาษา	การแสดงออกสีหน้าหรือท่าทาง	- สามารถแสดง ท่าทางสื่อให้ผู้อื่นเข้าใจความต้องการของตนเอง					
	การสื่อสารโดยการใช้อารมณ์สัญญาณสัญญาณ	- สามารถสื่อสารโดยการใช้อารมณ์ สัญญาณ สัญลักษณ์					
	การพูด	- สามารถแสดงออกโดยการพูดเป็นคำหรือประโยคง่าย ๆ					

5. ทักษะสังคม

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ				
			4	3	2	1	0
การปฏิบัติตนในสังคม	การแสดงความต้องการ	- สามารถร้องขอในสิ่งที่ต้องการหรือปฏิเสธในสิ่งที่ไม่ต้องการ					
การปฏิบัติตนในสังคม	การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น	- แสดงการทักทายกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม - แสดงการขอโทษและขอบคุณ					
	การเล่น	- สามารถเล่นตามลำพังในกลุ่มเพื่อนได้					
		- สามารถเล่นกับผู้อื่นได้					

6. ทักษะด้านสติปัญญาและเตรียมความพร้อมทางวิชาการ

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ				
			4	3	2	1	0
1. พัฒนา ทักษะ ความคิดรวบ ยอด	ข้อมูลเกี่ยวกับ ตนเอง	- สามารถบอกอวัยวะภายนอกง่าย ๆ ได้					
	การจำแนก แยกแยะ เกี่ยวกับบุคคล	- สามารถจำแนกแยกแยะเกี่ยวกับ บุคคล					
	การจำแนก แยกแยะ เสียงบุคคลที่ คุ้นเคย	- สามารถจำแนกแยกแยะเสียง เกี่ยวกับบุคคลที่คุ้นเคย					
	การจำแนก แยกแยะ ใบหน้าของ บุคคลที่ คุ้นเคย	- สามารถจำแนกแยกแยะใบหน้าของ บุคคลที่คุ้นเคย					
	การจำแนก แยกแยะ สิ่งของที่ คุ้นเคย	- สามารถแยกสิ่งของที่คุ้นเคยได้					
	การจำแนก แยกแยะสี	- สามารถแยกสีได้					
	การจำแนก แยกแยะ ขนาด	- สามารถแยกขนาดได้ถูกต้อง					
	การจำแนก แยกแยะ รูปทรง	- สามารถแยกรูปทรงได้					
	การจำแนก แยกแยะ อุณหภูมิ	- สามารถรับรู้อุณหภูมิร้อน – เย็น					
	การจำแนก แยกแยะ พื้นผิว	- สามารถรับรู้พื้นผิวที่ ขรุขระ กับ ผิว เรียบ					

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ				
	การจับคู่สิ่งของที่คุ้นเคย	- สามารถจับคู่สิ่งที่คุ้นเคย					
	การจับคู่สี	- สามารถจับคู่สีได้					
	การจับคู่ขนาด	- สามารถจับคู่ขนาดที่เท่ากันได้					
	การจับคู่รูปทรง	- สามารถจับคู่รูปทรงที่เหมือนกันได้					

7. ทักษะที่จำเป็นสำหรับเด็กที่บกพร่องทางการเห็น

ทักษะการสร้างความรู้คุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ				
			4	3	2	1	0
การสร้าง ความรู้คุ้นเคย กับ สภาพแวดล้อมและการ เคลื่อนไหว	การมีประสบการณ์โดยใช้ประสาทสัมผัสที่ เหลืออยู่	- สามารถใช้ประสาทการได้ยิน การดมกลิ่น การชิมรส					
	การฝึกการรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสภาพแวดล้อมและสภาพแวดล้อมกับสภาพแวดล้อม	- สามารถบอกได้ว่าตนเองอยู่ที่ไหนและสภาพสิ่งแวดล้อมเป็นเช่นไร					
	การเดินโดยอิสระในสถานที่ที่คุ้นเคย	- สามารถเดินโดยการละเลาะหรือจับราวในสภาพแวดล้อม					

แนวทางการพัฒนาศักยภาพ
สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น อายุตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไป

ที่	ทักษะ	เนื้อหา	เวลา
1	<p>กล้ามเนื้อมัดใหญ่</p> <p>การเตรียมความพร้อมด้านทักษะกล้ามเนื้อมัดใหญ่ เป็นการส่งเสริมการเคลื่อนไหวและการทรงตัวส่งผลต่อการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ได้อย่างประสานสัมพันธ์กัน</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. การนั่ง เช่น นั่งบนพื้น นั่งเก้าอี้ การทรงตัวในท่านั่ง เป็นต้น 2. การยืน เช่น การเกาะยืน การยืนด้วยตนเอง เป็นต้น 3. การเดิน เช่น การเดินด้วยตนเอง การเดินขึ้นบันได เป็นต้น 4. การวิ่ง เช่น วิ่งอยู่กับที่ วิ่งไปข้างหน้า เป็นต้น 5. การกระโดด เช่น กระโดด 2 ขาอยู่กับที่ เป็นต้น 	<p>ขึ้นอยู่กับอายุและ ความแตกต่างระหว่างบุคคล</p>
2.	<p>กล้ามเนื้อมัดเล็ก</p> <p>การเตรียมความพร้อมด้านทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็ก เป็นความสามารถในการใช้มือ การประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ และการเคลื่อนไหววัยวะที่ใช้ในการพูด</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. การใช้มือในการเอื้อม การกำหรือจับวัตถุ การนำวัตถุไปยังเป้าหมาย และการปล่อยวัตถุ 2. การประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ เช่น การหยิบจับวัตถุ การต่อวัตถุ/สิ่งของ การปั้น การตัด การขีดเขียน การวาดภาพ การระบายสี การโยน การกลิ้ง เป็นต้น 3. การเคลื่อนไหววัยวะที่ใช้ในการพูด เช่น การเคลื่อนไหวริมฝีปาก การดูด/การเป่า การเคี้ยว/การกลืน เป็นต้น 	<p>ขึ้นอยู่กับอายุและ ความแตกต่างระหว่างบุคคล</p>

ที่	ทักษะ	เนื้อหา	เวลา
3.	<p>การช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน</p> <p>เป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ซึ่งมีพัฒนาการล่าช้า ควรได้รับการฝึกให้สามารถช่วยเหลือตนเองและปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ โดยไม่เป็นภาระของครอบครัวและสังคม</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. กิจวัตรประจำวันขั้นพื้นฐาน <ul style="list-style-type: none"> - การตื่น - การรับประทานอาหาร - การแต่งกาย - การขับถ่าย - การทำความสะอาดร่างกาย - การดูแลอนามัยส่วนบุคคล 2. กิจวัตรประจำวันอื่น ๆ <ul style="list-style-type: none"> - การช่วยเหลืองานบ้าน - การเดินทางไปในที่ต่างๆ - การซื้อของ - การใช้บริการสาธารณะ 	<p>ขึ้นอยู่กับอายุและความแตกต่างระหว่างบุคคล</p>
4.	<p>ภาษาและการสื่อสาร</p> <p>ภาษาและการสื่อสารมีความจำเป็นในการดำรงชีวิตประจำวัน เพื่อใช้ในการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด หรือแสดงออกถึงความเข้าใจในการรับรู้ทางภาษาและการสื่อสาร</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. การรับรู้และเข้าใจภาษา <ul style="list-style-type: none"> - การรับรู้เสียง - การรับรู้สีหน้า ท่าทาง - การรับรู้คำพูด 2. การแสดงออกทางภาษา <ul style="list-style-type: none"> - การแสดงสีหน้า ท่าทาง - การสื่อสารโดยใช้รูปภาพ สัญลักษณ์ สัญลักษณ์ - การพูด 	<p>ขึ้นอยู่กับอายุและความแตกต่างระหว่างบุคคล</p>

ที่	ทักษะ	เนื้อหา	เวลา
5.	ทักษะทางสังคม ในการวางตัว และปฏิบัติตนกับผู้อื่น เด็กควรจะได้เรียนรู้วิธีการปฏิบัติตัวกับผู้ใกล้ชิด เช่น ครู ผู้ปกครอง พ่อแม่ ของตนเองก่อน หลังจากนั้นจึงรู้วิธีที่จะปฏิบัติตัวกับบุคคลอื่นที่อยู่ไกลตัวออกไป ทั้งกับเด็กและผู้ใหญ่ ซึ่งจะทำให้เป็นที่ยอมรับจากผู้อื่น เกิดความมั่นใจและกล้าแสดงออก ทำให้ปฏิบัติตัวอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม	1. การปฏิบัติตนในสังคม <ul style="list-style-type: none"> - การแสดงความต้องการ - การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น - การเล่น - การปฏิบัติตามกติกาของสังคม 	ขึ้นอยู่กับอายุ และ ความแตกต่างระหว่างบุคคล
6.	ด้านสติปัญญาและเตรียมความพร้อมทางวิชาการ บุคคลมีความพร้อมทักษะพื้นฐานทั้ง 5 ด้านแล้ว บุคคลควรจะได้รับการพัฒนาความคิดรวบยอดด้านต่างๆและการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน เพื่อส่งต่อเข้ารับการศึกษาระดับที่สูงขึ้นต่อไป	1. การพัฒนาความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ <ul style="list-style-type: none"> - เกี่ยวกับตนเอง - การจำแนก - การเปรียบเทียบ - การจับคู่ - การจัดหมวดหมู่ - ความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ 2. การเตรียมความพร้อมการอ่าน 3. การเตรียมความพร้อมการเขียน 4. การเตรียมความพร้อมทางคณิตศาสตร์ 5. การเข้าใจ วิเคราะห์ และแก้ไขปัญหา	ขึ้นอยู่กับอายุ และ ความแตกต่างระหว่างบุคคล
7.	ทักษะที่จำเป็นสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น 1. ทักษะการสร้าง	1. การฝึกประสบการณ์โดยใช้ประสาทสัมผัสที่เหลืออยู่ 2. การฝึกการรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างตนเอง กับสภาพแวดล้อม และสภาพแวดล้อมกับสภาพ	ขึ้นอยู่กับอายุ และ ความแตกต่างระหว่างบุคคล

ที่	ทักษะ	เนื้อหา	เวลา
	<p>ความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว (Orientation and Mobility : O & M)</p> <p>2. การเตรียมความพร้อมการอ่านอักษรเบรลล์</p> <p>3. การเตรียมความพร้อมการเขียนอักษรเบรลล์</p> <p>4. ทักษะการใช้สายตาสำหรับบุคคลสายตาลี้นราง</p>	<p>แวดล้อม</p> <p>3. การเดินกับผู้นำทาง</p> <p>4. การเดินโดยอิสระและการป้องกันตนเองในสถานที่คุ้นเคย</p> <p>5. การเดินโดยใช้ไม้เท้า</p> <p>6. การใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการสาธารณะในการสัญจร</p> <p>1. การฝึกประสาทสัมผัสมือและนิ้วมือ</p> <p>2. การฝึกการเคลื่อนที่ของมือและนิ้วมือ</p> <ul style="list-style-type: none"> - การฝึกใช้มือและปลายนิ้วมือในการสัมผัสความแตกต่างของสิ่งของ - ลักษณะของรูปทรงต่าง ๆ - จุดอักษรเบรลล์ - ตำแหน่งของจุดอักษรเบรลล์ - กลุ่มจุดอักษรเบรลล์ในแต่ละช่อง <p>3. อักษรเบรลล์ภาษาไทย ภาษาอังกฤษและคณิตศาสตร์</p> <ul style="list-style-type: none"> - ภาษาไทย - ภาษาอังกฤษ เกรด 1 (ไม่มีตัวย่อ) - ภาษาอังกฤษ เกรด 2 (มีตัวย่อ) - คณิตศาสตร์ <p>4. วิธีอ่านอักษรเบรลล์</p> <p>1. การใช้สแลท (Slate) และสไตลัส (Stylus)</p> <p>2. การใช้เครื่องพิมพ์ดีดคนตาบอด (Braille)</p> <p>1. การตระหนักและเอาใจใส่ในสิ่งที่เห็นและได้ยิน</p> <p>2. การควบคุมการเคลื่อนไหวของตาโดยการมองตามวัตถุที่เคลื่อนที่ (Tracking)</p> <p>3. การควบคุมการเคลื่อนไหวของตาโดยการกวาดสายตา (Scanning)</p> <p>4. การแยกแยะวัตถุ (โครงร่างภายนอก, รูปร่าง)</p> <p>5. การแยกแยะรายละเอียดเพื่ออธิบายท่าทางและจับคู่สิ่งของ</p> <p>6. การรับรู้ และบอกรายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งที่เห็น</p>	

ที่	ทักษะ	เนื้อหา	เวลา
	5. ทักษะการใช้ลูกคิด	<ol style="list-style-type: none"> 1. การใช้ลูกคิดในการลบ 2. การใช้ลูกคิดในการคูณ 3. การใช้ลูกคิดในการหาร 	
	6. ทักษะการใช้เครื่องพิมพ์ดีด ของคนทั่วไป	<ol style="list-style-type: none"> 1. การใช้ เครื่องพิมพ์ดีดภาษาไทย 2. การใช้ เครื่องพิมพ์ดีดภาษาอังกฤษ 	
	7. ทักษะการใช้สิ่งอำนวยความสะดวก	<ol style="list-style-type: none"> 1. การใช้อุปกรณ์สำหรับช่วยบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น 2. การใช้คอมพิวเตอร์ และโปรแกรมต่างๆ สำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น 	

ศักยภาพที่คาดหวัง
สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น อายุตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไป

ทักษะกล้ามเนื้อใหญ่

1. ทักษะ การนั่ง

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1.	การนั่งบนพื้น	- สามารถนั่งทรงตัวโดยอิสระและมั่นคง - สามารถเปลี่ยนท่าเพื่อเตรียมยืน
2.	การนั่งเก้าอี้	- สามารถนั่งทรงตัวโดยอิสระและมั่นคง - สามารถเปลี่ยนท่าเพื่อเตรียมยืน

2. ทักษะ การยืน

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1.	การยืน	- สามารถยืนทรงตัวได้เองอย่างมั่นคง

3. ทักษะ การเดิน

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1.	การเดินโดยอิสระ	- สามารถเดินได้ด้วยตนเองโดยไม่มีผู้ช่วยหรือ เครื่องช่วย
2.	การเดินขึ้น - ลงบันได	- สามารถเดินขึ้น - ลงบันไดโดยมีการพยุงเท้า และจับราวบันไดหรือมีคนช่วยจับมือ - สามารถเดินขึ้น - ลงบันไดโดยมีการสลัดเท้า และจับราวบันไดหรือมีคนช่วยจับมือ

6. ทักษะ การวิ่ง

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1.	การวิ่ง	- สามารถวิ่งไปในทิศทางต่างๆ - สามารถวิ่งผ่านสิ่งกีดขวางได้

ทักษะกล้ามเนื้อเล็ก

1. ทักษะ การมอง

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1	การมอง	<ul style="list-style-type: none">- สามารถสบตากับผู้อื่น- สามารถมองสิ่งของที่อยู่ตรงหน้าและรับรู้รายละเอียด- สามารถมองวัตถุด้านข้างซ้าย-ขวาและรับรู้รายละเอียด- สามารถมองวัตถุด้านบน-ล่างและรับรู้รายละเอียด

2. ทักษะ การใช้มือ

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1	การใช้มือในการกำหรือจับวัตถุ การนำวัตถุไป การปล่อยวัตถุ	<ul style="list-style-type: none">- สามารถจับวัตถุหรือสิ่งของได้อย่างถูกวิธี- สามารถใช้นิ้วหัวแม่มือ ร่วมกับนิ้วอื่น ๆ การหยิบด้วยปลายนิ้ว- สามารถนำและปล่อยวัตถุไปยังจุดหมายที่ต้องการ

3. ทักษะ การประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1	การประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ	<ul style="list-style-type: none">- สามารถใช้ตาประสานสัมพันธ์กับมือในการทำกิจกรรมที่ซับซ้อน

4. ทักษะ การเคลื่อนไหวยุววัยที่ใช้ในการพูด

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1	การเคลื่อนไหวยุววัยที่ใช้ในการพูด	- สามารถควบคุมริมฝีปากได้อย่างปกติ

ทักษะการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน

1. ทักษะ การช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันพื้นฐาน

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1.	การดื่ม	- สามารถดื่มนมหรือน้ำได้ด้วยตนเอง
2.	การรับประทานอาหาร	- สามารถรับประทานอาหารได้ด้วยตนเองอย่างถูกวิธี
3.	การแต่งกาย	- สามารถแต่งกายอย่างถูกต้องตามกาลเทศะ
4.	การขับถ่าย	- สามารถขับถ่ายได้ด้วยตนเอง
5.	การทำความสะอาดร่างกาย	- สามารถทำความสะอาดร่างกาย ได้ด้วยตนเอง
6.	การดูแลอนามัยส่วนบุคคล	- สามารถจัดการ ดูแลสุขภาพส่วนตนได้ถูกสุขลักษณะ

2. ทักษะ กิจวัตรประจำวันอื่น ๆ

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1.	การช่วยเหลืองานบ้าน	- รับผิดชอบงานบ้านง่ายๆได้
2.	การเดินทางไปในที่ต่างๆ	- สามารถการเดินทางไปในที่ต่างๆ ได้ด้วยตนเอง
3.	การซื้อของ	- สามารถซื้อของ ได้ด้วยตนเอง
4.	การใช้บริการสาธารณะ	- สามารถใช้บริการสาธารณะได้ด้วยตนเอง

ทักษะการรับรู้และแสดงออกทางภาษา

1. ทักษะ การรับรู้และเข้าใจภาษา

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1.	การรับรู้เสียง	- สามารถรับรู้แหล่งของเสียงและตอบสนองได้อย่างเหมาะสม
2.	การรับรู้สีหน้า ท่าทาง	- สามารถเข้าใจภาษาท่าทางที่ผู้อื่นแสดงและตอบสนองได้อย่างเหมาะสม
3.	การรับรู้คำพูด	- สามารถตอบสนองต่อคำพูดของผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม

2. ทักษะ การแสดงออกทางภาษา

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1.	การแสดงสีหน้า หรือท่าทาง	- สามารถแสดงสีหน้า หรือท่าทาง สื่อให้ผู้อื่นเข้าใจได้อย่างเหมาะสม
2.	การสื่อสารโดยใช้รูปภาพ สัญลักษณ์	- สามารถสื่อสารโดยใช้รูปภาพ สัญลักษณ์ สัญลักษณ์ได้อย่างเหมาะสม
3.	การพูด	- สามารถแสดงออกโดยการพูดเป็นคำ หรือ ประโยคได้อย่างเหมาะสม

ทักษะสังคม

1. ทักษะ การปฏิบัติตนในสังคม

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1.	การแสดงความต้องการ	- สามารถร้องขอในสิ่งที่ต้องการหรือปฏิเสธในสิ่งที่ไม่ต้องการ
2.	การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น	- สามารถแสดงการทักทายกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสมกับวัยและสถานการณ์ - สามารถแสดงการขอโทษ ขอบคุณได้อย่างเหมาะสมกับวัยและสถานการณ์
3.	การเล่น	- สามารถเล่นกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม - สามารถเล่นกับผู้อื่นได้ตามกติกา
4.	การปฏิบัติตามกติกาของสังคม	- สามารถปฏิบัติตามกติกาของสังคมได้อย่างเหมาะสม

ทักษะทางด้านสติปัญญา และการเตรียมความพร้อมทางวิชาการ

1. ทักษะ พัฒนาทักษะความคิดรวบยอด

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1.	เกี่ยวกับตนเอง	- สามารถบอกชื่อและหน้าที่ของอวัยวะ ต่าง ๆ ได้
2.	การจำแนก - เกี่ยวกับบุคคล - เสียงบุคคลที่คุ้นเคย - ใบหน้าของบุคคลที่คุ้นเคย - สิ่งของที่คุ้นเคย - สี - ขนาด - รูปทรง ฯลฯ	- สามารถจำแนกและบอกชื่อบุคคลที่คุ้นเคย ได้ - สามารถจำแนกและบอกชื่อเกี่ยวกับสิ่งของที่คุ้นเคยได้ - สามารถจำแนกและบอกชื่อสีต่างๆได้ - สามารถจำแนกและบอกขนาดต่างๆได้ - สามารถจำแนกและบอกรูปทรงต่างๆได้
3.	การเปรียบเทียบ - ขนาด - น้ำหนัก - อุณหภูมิ - จำนวน - พื้นผิว ฯลฯ	- สามารถเปรียบเทียบ ขนาด น้ำหนัก อุณหภูมิ จำนวน พื้นผิว ฯลฯ
4.	การจับคู่ - สิ่งของ - ภาพ - สัญลักษณ์	- สามารถจับคู่สิ่งของ ภาพหรือสัญลักษณ์
5.	การจัดหมวดหมู่ - คน - สัตว์ - สิ่งของ - พืช	- สามารถจัดหมวดหมู่ คน สัตว์ สิ่งของ และพืช
6.	ความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ	- สามารถใช้สิ่งของ ได้อย่างสัมพันธ์กันและเหมาะสมกับหน้าที่

2. ทักษะ การเตรียมความพร้อมการอ่าน

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1.	การเตรียมความพร้อมการอ่าน	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถจำแนกพยัญชนะ - สระ วรรณยุกต์ - สามารถออกเสียงพยัญชนะ - สระ วรรณยุกต์ - สามารถอ่านพยัญชนะ - สระ วรรณยุกต์ - สามารถอ่านภาษาอังกฤษ

3. ทักษะ การเตรียมความพร้อมการเขียน

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1.	การเตรียมความพร้อมการเขียน	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถเขียนเส้นพื้นฐานได้ - สามารถเขียนพยัญชนะ - สระ - สามารถอ่านภาษาอังกฤษ

4. ทักษะ การเตรียมความพร้อมทางคณิตศาสตร์

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1.	การเตรียมความพร้อมทางคณิตศาสตร์	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถนับจำนวนนับได้ - สามารถรู้ค่าของจำนวนนับได้ - สามารถอ่านสัญลักษณ์ตัวเลขได้ - สามารถเขียนตัวเลขได้ - สามารถบวก ลบ คูณ และ หาง่าย ๆ ได้

5. ทักษะ การเข้าใจ วิเคราะห์ และแก้ไขปัญหา

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1.	การเข้าใจ วิเคราะห์ และ แก้ไขปัญหา	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันได้

ทักษะที่จำเป็นสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น

1. ทักษะ การสร้างความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1.	การมีประสบการณ์โดยใช้ประสาทสัมผัสที่เหลืออยู่	- สามารถใช้ประสาทการได้ยิน การดมกลิ่น การชิมรส การสัมผัสโดยผิวหนัง หรือการเห็นที่เหลืออยู่ในการรับรู้สิ่งแวดล้อม
2.	การฝึกการรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสภาพแวดล้อมและสภาพแวดล้อมกับสภาพแวดล้อม	- สามารถบอกได้ว่าตนเองอยู่ที่ไหนและสภาพสิ่งแวดล้อมเป็นเช่นไร
3.	การเดินทางกับผู้นำทาง	- สามารถเดินทางกับผู้นำทางได้อย่างถูกวิธี
4.	การเดินทางโดยอิสระในสถานที่ที่คุ้นเคย	- สามารถเดินทางโดยการเลาะหรือจับราวในสภาพแวดล้อมที่คุ้นเคยได้อย่างปลอดภัย
5.	การเดินทางโดยใช้ไม้เท้า	- สามารถใช้ไม้เท้าโดยอิสระในการเดินทางในสถานที่ต่างๆ ได้อย่างถูกต้องและปลอดภัย
6.	การใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการสาธารณะในการสัญจร	- สามารถเดินทางโดยลำพังและใช้สิ่งอำนวยความสะดวกในแต่ละสถานการณ์ของการเดินทางได้ เช่น สิ่งอำนวยความสะดวกในการซื้อขาย การเงินการเดินทาง

2. ทักษะ การเตรียมความพร้อม การอ่านอักษรเบรลล์

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1.	การฝึกประสาทสัมผัสมือและนิ้วมือ	- สามารถบอกตำแหน่งต่างๆ ของจุดได้
2.	การฝึกการเคลื่อนที่ของมือและนิ้วมือ	- สามารถเคลื่อนที่มือและนิ้วมือในการอ่านอักษรเบรลล์ได้อย่างเหมาะสม

3. ทักษะ การอ่านอักษรเบรลล์

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1.	การอ่านอักษรเบรลล์ <ul style="list-style-type: none"> - ภาษาไทย - ภาษาอังกฤษ เกรด 1 (ไม่มีตัวย่อ) - ภาษาอังกฤษ เกรด 2 (มีตัวย่อ) 	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถอ่านอักษรเบรลล์ภาษาไทย - สามารถอ่านอักษรเบรลล์ภาษาอังกฤษ - สามารถอ่านอักษรเบรลล์สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์

4. ทักษะ การเตรียมความพร้อม การเขียนอักษรเบรลล์

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1.	การใส่และเลื่อนกระดาษ	- สามารถใส่และเลื่อนกระดาษในสเลทได้อย่างถูกต้อง
2.	การจับสไตลัส	- สามารถจับสไตลัสในการเขียนได้อย่างถูกต้อง

5. ทักษะ การเขียนและพิมพ์อักษรเบรลล์

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1.	การเขียนอักษรเบรลล์	- สามารถใช้สเลท (Slate) และสไตลัส (Stylus) ในการเขียนอักษรเบรลล์ได้
2.	การใช้เครื่องพิมพ์ดีดคนตาบอด (Braille)	- สามารถใช้เครื่องพิมพ์ดีดคนตาบอด (Braille) ได้

6. ทักษะ การใช้สายตา สำหรับบุคคลสายตาเลือนราง

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1.	การรับรู้สิ่งที่เห็นและได้ยิน	- มีความสนใจในการจ้องมองวัตถุที่อยู่ข้างหน้า เมื่อมีการเคลื่อนไหวหรือมีเสียง
2.	การควบคุมการเคลื่อนไหวของตาโดยการมองตามวัตถุที่เคลื่อนที่ (Tracking)	- สามารถมองตามวัตถุที่เคลื่อนที่ในทิศทางต่างๆ
3.	การควบคุมการเคลื่อนไหวของตาโดยการกวาดสายตา (Scanning)	- สามารถบอกหรือชี้ตำแหน่งของวัตถุ
4.	การจำแนกโครงสร้าง หรือ รูปร่าง	- สามารถบอกโครงสร้าง หรือรูปร่าง สี ของสิ่งที่เห็นอย่างหายาบ
5.	การจำแนกสีหน้าท่าทาง	- สามารถบอกกริยาท่าทางจากสิ่งที่เห็น
6.	การรับรู้ และบอกรายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งที่เห็น	- สามารถบอกรายละเอียดจากสิ่งที่เห็น

7. ทักษะ การใช้ลูกคิด

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1.	การใช้ลูกคิดในการบวก	- สามารถหาผลลัพธ์จากการบวกจำนวนเต็ม เศษส่วน และทศนิยมได้
2.	การใช้ลูกคิดในการลบ	- สามารถหาผลลัพธ์จากการลบจำนวนเต็ม เศษส่วน และทศนิยมได้
3.	การใช้ลูกคิดในการคูณ	- สามารถหาผลลัพธ์จากการคูณจำนวนเต็ม เศษส่วน และทศนิยมได้
4.	การใช้ลูกคิดในการหาร	- สามารถหาผลลัพธ์จากการหารจำนวนเต็ม เศษส่วน และทศนิยมได้
5.	การใช้ลูกคิดในการถอดรากที่สอง	- สามารถถอดรากที่สองได้

8. ทักษะ การใช้เครื่องพิมพ์ดีด ของคนทั่วไป

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1.	การใช้ เครื่องพิมพ์ดีดภาษาไทย	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถรู้จักตำแหน่งและหน้าที่ของชิ้นส่วนของ เครื่องพิมพ์ดีดภาษาไทย - สามารถรู้จักแป้นพิมพ์และการวางมือโดยการวิธีสัมผัส - สามารถพิมพ์ดีดอักษรครบทุกตัวอักษรภาษาไทย
2.	การใช้ เครื่องพิมพ์ดีดภาษาอังกฤษ	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถรู้จักตำแหน่งและหน้าที่ของชิ้นส่วนของ เครื่องพิมพ์ดีดภาษาอังกฤษ - สามารถรู้จักแป้นพิมพ์และการวางมือโดยการวิธีสัมผัส - สามารถพิมพ์ดีดอักษรครบทุกตัวอักษรภาษาอังกฤษ

9. ทักษะ การใช้สิ่งอำนวยความสะดวก

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1.	การใช้อุปกรณ์สำหรับช่วยบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถเลือกและใช้แว่นขยายได้อย่างถูกวิธี - สามารถใช้เครื่องโทรทศน์วงจรปิดขยายภาพได้ถูกต้องและปลอดภัย
2.	การใช้คอมพิวเตอร์ และโปรแกรมต่างๆ สำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถใช้คำสั่งของโปรแกรมเสียงสังเคราะห์ - สามารถใช้คำสั่งของเครื่องอ่านอักษรเบรลล์ - สามารถใช้คอมพิวเตอร์สำหรับ คนที่มีความบกพร่องทางการเห็นด้วยระบบเสียงหรือระบบพวงเครื่อง อ่านอักษรเบรลล์ได้โดยลำพังในงานเอกสาร การพิมพ์และการเข้าถึงข้อมูลอินเทอร์เน็ต - สามารถใช้คอมพิวเตอร์สำหรับ คนที่มีความบกพร่อง

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
		ทางการเห็นประภทเลือนรางด้วยระบบโปรแกรมขยายหน้าจอได้โดยล่ำฟ้งในงานเอกสารการพิมพ์และการเข้าถึงข้อมูลอินเทอร์เน็ต

**แบบประเมินความสามารถพื้นฐาน
สำหรับบุคคลที่มีบกพร่องทางการเห็น
(อายุตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไป)**

คำชี้แจงการใช้แบบประเมิน

แบบประเมินฉบับนี้ เป็นการประเมินพัฒนาการเต็มรูปแบบ ใช้ประเมินพัฒนาการของผู้เรียนทั้งทักษะและพฤติกรรม 6 ด้านและทักษะที่จำเป็นสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น คือ ทักษะกล้ามเนื้อมัดใหญ่ ทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็ก ทักษะการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน ทักษะการรับรู้และแสดงออกทางภาษา ทักษะทางสังคม ทักษะการใช้สติปัญญาและเตรียมความพร้อมทางวิชาการ

2. ใช้ประเมินความสามารถเด็กเป็นรายบุคคล
3. ใช้ประเมินความสามารถก่อนและหลังการเตรียมความพร้อมบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นที่มารับบริการที่ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดสิงห์บุรี
4. เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน
 - 0 หมายถึง ทำไม่ได้/ไม่ยอมทำ
 - 1 หมายถึง ทำได้โดยกระตุ้นเตือน ทางกาย ทำทาง และทางวาจา
 - 2 หมายถึง ทำได้โดยกระตุ้นเตือนด้วย ทำทางและทางวาจา
 - 3 หมายถึง ทำได้โดยกระตุ้นเตือนด้วยวาจา
 - 4 หมายถึง ทำได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องช่วยเหลือ

**แบบประเมินความสามารถพื้นฐาน สำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น
(อายุตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไป)**

ชื่อ - สกุล ผู้เรียน.....ชื่อเล่น.....อายุ.....ปี.....เดือน

ประเมินวันที่.....

ผู้ประเมิน.....

1. ทักษะกล้ามเนื้อขนาดใหญ่

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ				
			4	3	2	1	0
1.การนั่ง	การนั่งบนพื้น	- สามารถนั่งทรงตัวโดยอิสระและมั่นคง					
	การนั่งเก้าอี้	- สามารถนั่งทรงตัวโดยอิสระและมั่นคง					
การเดิน	การเดินโดยอิสระ	- สามารถเดินได้ด้วยตนเองโดยไม่มีผู้ช่วยหรือเครื่องช่วย					
	การเดินขึ้น - ลงบันได	- สามารถเดินขึ้น ลงบันไดโดยมีการพยักท่าและจับราวบันไดหรือมีคนช่วยจับมือ					
		- สามารถเดินขึ้น - ลงบันไดโดยมีการสลับเท้าและจับราวบันไดหรือมีคนช่วยจับมือ					
การวิ่ง	การวิ่ง	- สามารถวิ่งไปในทิศทางต่าง ๆ					
		- สามารถวิ่งผ่านสิ่งกีดขวางได้					

2. ทักษะกล้ามเนื้อเล็ก

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ				
			4	3	2	1	0
1. การมอง	การมอง	- สามารถสบตากับผู้อื่น					
		- สามารถมองสิ่งของที่อยู่ตรงหน้า และรับรู้รายละเอียด					
		- สามารถมองวัตถุด้านข้างซ้าย - ขวาและรับรู้รายละเอียด					
		- สามารถมองวัตถุด้านบน - ล่าง และรับรู้รายละเอียด					
การใช้มือ	การใช้มือ	- สามารถจับวัตถุหรือสิ่งของได้อย่างถูกวิธี					
	การใช้มือในการกำหรือจับวัตถุ	- สามารถใช้นิ้วหัวแม่มือร่วมกับนิ้วอื่น ๆ การหยิบด้วยปลายนิ้ว					
	การปล่อยวางวัตถุ	- สามารถนำวัตถุไปวางยังจุดหมายที่ต้องการ					
การประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ	ประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ	- สามารถใช้ตาประสานสัมพันธ์กับมือในการทำกิจกรรมที่ซับซ้อน					
	การเคลื่อนไหวอวัยวะที่ใช้ในการพูด	สามารถควบคุมริมฝีปากได้อย่างปกติ					

3. ทักษะการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ				
			4	3	2	1	0
1. การช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันพื้นฐาน	การดื่ม	- สามารถดื่มนมหรือน้ำได้ด้วยตนเอง					
	การรับประทานอาหาร	- สามารถรับประทานอาหารได้ด้วยตนเองอย่างถูกวิธี					
	การแต่งกาย	- สามารถแต่งกายอย่างถูกต้องตามกาลเทศะ					
	การซับล้าง	- สามารถซับล้างได้ด้วยตนเอง					
	การทำความสะอาดร่างกาย	- สามารถทำความสะอาดร่างกายได้ด้วยตนเอง					
	การดูแลอนามัยส่วนบุคคล	- สามารถจัดการ ดูแลสุขภาพส่วนบุคคลได้ถูกสุขลักษณะ					
กิจวัตรประจำวันอื่น ๆ	การช่วยเหลืองานบ้าน	- รับผิดชอบงานบ้านง่าย ๆ ได้					
	การเดินทางไปที่ต่าง ๆ	- สามารถเดินทางไปที่ต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง					
	การซื้อของ	- สามารถซื้อของได้ด้วยตนเอง					
	การใช้บริการสาธารณะ	- สามารถใช้บริการสาธารณะได้ด้วยตนเอง					

4. การรับรู้และการแสดงออกทางภาษา

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ				
			4	3	2	1	0
1. การรับรู้และเข้าใจภาษา	การรับรู้เสียง	- สามารถแปลความหมายของเสียงที่ได้ยิน					
	การรับรู้สีหน้า ท่าทาง	- สามารถเข้าใจภาษาท่าทางที่ผู้อื่นแสดงและตอบสนองได้อย่างเหมาะสม					
	การรับรู้คำพูด	- สามารถตอบสนองต่อคำพูดของผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม					
2. การแสดงออกทางภาษา	การแสดงสีหน้าท่าทาง	- สามารถแสดงสีหน้าหรือท่าทาง สื่อให้ผู้อื่นเข้าใจได้อย่างเหมาะสม					
	การสื่อสารโดยการใช้อุปกรณ์สัญลักษณ์	- สามารถสื่อสารโดยการใช้อุปกรณ์สัญลักษณ์ได้อย่างเหมาะสม					
	การพูด	- สามารถแสดงออกโดยการพูดเป็นคำหรือประโยคได้อย่างเหมาะสม					

5. ทักษะสังคม

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ				
			4	3	2	1	0
การปฏิบัติตนในสังคม	การแสดงความต้องการ	- สามารถร้องขอในสิ่งที่ต้องการหรือปฏิเสธในสิ่งที่ไม่ต้องการ					
	การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น	- สามารถแสดงการทักทายกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสมกับวัยและสถานการณ์					
		- สามารถแสดงการขอโทษ ขอบคุณได้อย่างเหมาะสมกับวัยและสถานการณ์					
	การเล่น	- สามารถเล่นกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม					
		- สามารถเล่นกับผู้อื่นได้ตามกติกา					
การปฏิบัติตามกติกาของสังคม	- สามารถปฏิบัติตามกติกาของสังคมได้อย่างเหมาะสม						

6. ทักษะด้านสติปัญญาและเตรียมความพร้อมทางวิชาการ

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ				
			4	3	2	1	0
1. พัฒนาทักษะความคิดรวบยอด	เกี่ยวกับตนเอง	- สามารถบอกชื่อและหน้าที่ของอวัยวะต่าง ๆ ได้					
	การจำแนก	- สามารถบอกชื่อบุคคลที่คุ้นเคยได้					
	- เกี่ยวกับบุคคล	- สามารถบอกเสียงบุคคลที่คุ้นเคย					
	- เสียงบุคคลที่คุ้นเคย	- สามารถจำแนกและบอกชื่อเกี่ยวกับสิ่งของที่คุ้นเคย					
	- สิ่งของที่คุ้นเคย	- สามารถจำแนกและบอกชื่อสีต่าง ๆ ได้					
	- สี	- สามารถจำแนกและบอกขนาดของวัตถุต่าง ๆ ได้					
	- ขนาด	- สามารถจำแนกรูปร่าง					
	- รูปร่าง	สามารถเปรียบเทียบขนาดได้					
	การเปรียบเทียบ	- ขนาด					
	- น้ำหนัก	- สามารถเปรียบเทียบน้ำหนักได้					
	- อณูหภูมิ	- สามารถเปรียบเทียบอณูหภูมิได้					
	- จำนวน	- สามารถเปรียบเทียบจำนวนได้					
	- พื้นผิว	- สามารถเปรียบเทียบพื้นผิวได้					
	การจับคู่	- สามารถจับคู่สิ่งของ					
	- สิ่งของ	- สามารถจับคู่รูปภาพได้					
	รูปภาพ	- สามารถจับคู่สัญลักษณ์					
สัญลักษณ์	- สามารถจัดหมวดหมู่ คนสัตว์ ,สิ่งของ,พืช ได้						
การจัดหมวดหมู่คน	- สามารถใช้สิ่งของได้อย่างสัมพันธ์กันและเหมาะสมกับหน้าที่						
ความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ	- สามารถจำแนกพยัญชนะ - สระวรรณยุกต์						
การเตรียมความพร้อมการอ่าน	- สามารถออกเสียงพยัญชนะ - สระ						

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ				
			4	3	2	1	0
		วรรณยุกต์					
		- สามารถอ่านภาษาอังกฤษ					
3. การเตรียมความพร้อมการเขียน	การเตรียมความพร้อมการเขียน	- สามารถเขียนเส้นพื้นฐานได้					
		- สามารถเขียนพยัญชนะ - สระ					
		- สามารถอ่านภาษาอังกฤษ					
4. การเตรียมความพร้อมทางคณิตศาสตร์	การเตรียมความพร้อมทางคณิตศาสตร์	- สามารถนับจำนวนนับได้					
		- สามารถรู้ค่าของจำนวนนับได้					
		- สามารถอ่านสัญลักษณ์ตัวเลขได้					
		- สามารถเขียนตัวเลขได้					
		- สามารถบวก ลบ คูณและหารง่ายๆ ได้					
5. การเข้าใจวิเคราะห์และแก้ไขปัญหา	การเข้าใจวิเคราะห์และแก้ไขปัญหา	- สามารถแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันได้					

7. ทักษะที่จำเป็นสำหรับเด็กที่บกพร่องทางการเห็น

ทักษะ การสร้างความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ				
			4	3	2	1	0
1. การสร้างความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว	การมีประสบการณ์โดยใช้ประสาทสัมผัสที่ เหลืออยู่	- สามารถใช้ประสาทการได้ยิน การดมกลิ่น การชิมรส การสัมผัสโดยผิวหนังหรือการเห็นที่ เหลืออยู่ในการรับรู้สิ่งแวดลอม					
	การฝึกการรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสภาพแวดล้อมและสภาพแวดล้อมกับสภาพแวดล้อม	- สามารถบอกได้ว่าตนเองอยู่ที่ไหนและสภาพสิ่งแวดล้อมเป็นเช่นไร					
	การเดินทางกับผู้นำทาง	- สามารถเดินทางกับผู้นำทางได้อย่างถูกต้อง					
	การเดินทางโดยอิสระในสถานที่คุ้นเคย	- สามารถเดินทางโดยการลัดเลาะหรือจับราวในสภาพแวดล้อมที่คุ้นเคยได้อย่างปลอดภัย					
	การเดินทางโดยใช้ไม้เท้า	- สามารถใช้ไม้เท้าโดยอิสระในการเดินทางในสถานที่ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องและปลอดภัย					
	การใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการสาธารณะในการสัญจร	- สามารถเดินทางโดยลำพังและใช้สิ่งอำนวยความสะดวกในแต่ละสถานการณ์ของการเดินได้ เช่น สิ่งอำนวยความสะดวกในการซื้อขาย การเงิน การเดินทาง					
การเตรียมความพร้อมการอ่านอักษรเบรลล์	การฝึกประสาทสัมผัสมือและนิ้วมือ	- สามารถบอกตำแหน่งต่าง ๆ ของจุดได้					

	การฝึกการเคลื่อนที่ของมือและนิ้วมือ	- สามารถเคลื่อนที่มือและนิ้วมือในการอ่านอักษรเบรลล์ได้อย่างเหมาะสม					
การอ่านอักษรเบรลล์	การอ่านอักษรเบรลล์ - ภาษาไทย - ภาษาอังกฤษเกรด 1(ไม่มีตัวย่อ) - ภาษาอังกฤษเกรด2(มีตัวย่อ)	- สามารถอ่านอักษรเบรลล์ภาษาไทยได้ - สามารถอ่านอักษรเบรลล์ภาษาอังกฤษ - สามารถอ่านอักษรเบรลล์สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์					
เตรียมความพร้อมการเขียนอักษรเบรลล์	-การใส่และเลื่อนกระดาษ - การจับสไตลัส	- สามารถใส่และเลื่อนกระดาษในสเลทได้อย่างถูกต้อง - สามารถจับสไตลัสในการเขียนได้อย่างถูกวิธี					
การเขียนและพิมพ์อักษรเบรลล์	การเขียนอักษรเบรลล์	- สามารถใช้สเลท (SLATE)และสไตลัส (STYLUS) ในการเขียนอักษรเบรลล์ได้					
	การใช้เครื่องพิมพ์คนตาบอด (BRAILLER)	- สามารถใช้เครื่องพิมพ์คนตาบอดได้					

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ				
			4	3	2	1	0
การใช้สายตา สำหรับบุคคล สายตาเลือน ราง	การรับรู้สิ่งที่เห็น และได้ยิน	- มีความสนใจในการจ้องมอง วัตถุที่อยู่ข้างหน้าเมื่อมีการ เคลื่อนไหวหรือมีเสียง					
	การควบคุมการ เคลื่อนไหวของตา โดยการมองตาม วัตถุที่เคลื่อนที่ (TRACKING)	- สามารถมองตามวัตถุที่ เคลื่อนที่ในทิศทางต่าง ๆ					
	การควบคุมการ เคลื่อนไหวของตา โดยการกวาด สายตา (SCANNING)	- สามารถบอกหรือชี้ตำแหน่ง ของวัตถุ					
	การจำแนก โครงสร้างหรือ รูปร่าง	- สามารถบอกโครงสร้างหรือ รูปร่าง สี ของสิ่งที่เห็นอย่าง หายาบ					
	การจำแนกสีหน้า ท่าทาง	- สามารถบอกกิริยาท่าทางจาก สิ่งที่เห็น					
	การรับรู้และบอก รายละเอียด เกี่ยวกับสิ่งที่เห็น	- สามารถบอกรายละเอียดจาก สิ่งที่เห็น					
การใช้ลูกคิด	การใช้ลูกคิดในการ บวก	- สามารถหาผลลัพธ์จากการ บวกจำนวนเต็ม เศษส่วนและ ทศนิยมได้					
	การใช้ลูกคิดในการ ลบ	- สามารถหาผลลัพธ์จากการลบ จำนวนเต็ม เศษส่วนและ ทศนิยมได้					

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ				
			4	3	2	1	0
การใช้ลูกคิด	การใช้ลูกคิดในการคูณ	- สามารถหาผลลัพธ์จากการลบจำนวนเต็ม เศษส่วนและทศนิยมได้					
	การใช้ลูกคิดในการหาร	- สามารถหาผลลัพธ์จากการลบจำนวนเต็ม เศษส่วนและทศนิยมได้					
	การใช้ลูกคิดในการถอดรอกที่ 2	- สามารถถอดรอกที่ 2 ได้					
การใช้เครื่องพิมพ์ดีดของคนทั่วไป	การใช้เครื่องพิมพ์ดีดภาษาไทย	- สามารถรู้จักตำแหน่งและหน้าที่ของชิ้นส่วนของเครื่องพิมพ์ดีดภาษาไทย - สามารถรู้จักแป้นพิมพ์และการวางมือโดยวิธีการสัมผัส - สามารถพิมพ์ดีดอักษรครบทุกตัวอักษรภาษาไทย					
	การใช้เครื่องมือพิมพ์ดีดภาษาอังกฤษ	- สามารถรู้จักตำแหน่งและหน้าที่ของชิ้นส่วนของเครื่องพิมพ์ดีดภาษาอังกฤษ - สามารถรู้จักแป้นพิมพ์และการวางมือโดยวิธีการสัมผัส - สามารถพิมพ์ดีดอักษรครบทุกตัวอักษรภาษาอังกฤษ					

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ				
			4	3	2	1	0
การใช้สิ่งอำนวยความสะดวก	การใช้อุปกรณ์สำหรับช่วยบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถเลือกและใช้แว่นขยายได้อย่างถูกต้อง - สามารถใช้เครื่องโทรศัพท์คนวงจรปิดขยายภาพได้ถูกต้องและปลอดภัย 					
	การใช้คอมพิวเตอร์และโปรแกรมต่างๆ สำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถใช้คำสั่งของโปรแกรมเสียงสังเคราะห์ - สามารถใช้คำสั่งของเครื่องอ่านอักษรเบรลล์ - สามารถใช้คอมพิวเตอร์สำหรับคนที่มีความบกพร่องทางการเห็นด้วยระบบเสียงหรือระบบพวงเครื่องอ่านอักษรเบรลล์ได้โดยลำพังในงานเอกสารการพิมพ์และการเข้าถึงข้อมูลอินเทอร์เน็ต - สามารถใช้คอมพิวเตอร์คนที่มีความบกพร่องทางการเห็นประเภทเลื่อนรางด้วยระบบโปรแกรมขยายหน้าจอได้โดยลำพังในงานเอกสารการพิมพ์และการเข้าถึงข้อมูลอินเทอร์เน็ต 					

การใช้แนวทางการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มและพัฒนาศักยภาพ

กระบวนการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม เป็นระบบในการให้บริการด้านต่างๆ โดยเร็วที่สุดแก่เด็กที่มีความเสี่ยงทุกระดับทันทีตั้งแต่แรกเกิดหรือทันทีที่ได้รับการวินิจฉัยหรือประเมินคัดกรองว่ามีความพิการหรือมีความบกพร่อง โดยเฉพาะเด็กที่มีความบกพร่อง อายุตั้งแต่แรกเกิดถึง 3 ปี การให้ความช่วยเหลือมุ่งเน้นการให้การศึกษาแก่พ่อแม่และครอบครัว ทั้งนี้มุ่งพัฒนาเด็กให้ได้รับบริการจากนักวิชาชีพที่หลากหลาย ทั้งด้านการศึกษา ด้านสุขภาพอนามัย การบำบัดรักษา ตลอดจนป้องกันความพิการที่จะเกิดขึ้น เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการไปตามขั้นตอน เช่นเดียวกับเด็กทั่วไป หรือใกล้เคียงเด็กทั่วไปมากที่สุด สำหรับเด็กที่พบความพิการภายหลังจะมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพให้อยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข โดยอาศัยความร่วมมือจากครอบครัว ชุมชน สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีวิธีการให้บริการช่วยเหลือ ดังต่อไปนี้

1. แนวทางการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยจัดทำแผนการให้บริการครอบครัว

(Individualized Family Service Plan : IFSP)

ความหมาย

มีผู้ให้ความหมายของแผนบริการเฉพาะครอบครัวไว้หลายท่าน สรุปได้ดังนี้

- แผนบริการเฉพาะครอบครัว (IFSP) การจัดทำแผนบริการสำหรับครอบครัวที่มีลูกพิการแรกเกิด ถึง 6 ปี เป็นรายครอบครัว ซึ่งกระบวนการจัดแผนบริการจะต้องพิจารณาถึงความต้องการตามลำดับความสำคัญของเด็กและครอบครัว การให้บริการจะเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างครอบครัว บุคลากรที่ทำงานเกี่ยวข้อง และบุคคลอื่นที่ครอบครัวเห็นว่าควรมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับครอบครัวในการดูแล และส่งเสริมพัฒนาการของเด็กได้อย่างถูกวิธีและเหมาะสมสำหรับแต่ละครอบครัว

- แผนบริการเฉพาะครอบครัว (IFSP) เป็นเอกสารและแนวทางในการช่วยเหลือเด็กที่มีความพิการในระยะแรกเริ่ม (Early Intervention) อย่างมีประสิทธิภาพโดยเป็นกระบวนการที่ทำงานร่วมกันระหว่างครอบครัวและผู้ให้บริการที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้แผนบริการที่เหมาะสมสำหรับแต่ละครอบครัวซึ่งแผนบริการนี้จะประกอบด้วยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริการต่างๆ ที่จำเป็นในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก รวมทั้งข้อมูลที่จะช่วยเพิ่มความสามารถซึ่งแผนบริการนี้จะประกอบด้วยข้อมูลที่จะช่วยเพิ่มความสามารถของครอบครัวในการดูแลหรือส่งเสริมพัฒนาการของเด็กอีกด้วย

- แผนบริการเฉพาะครอบครัว (IFSP) กล่าวว่า IFSP เป็นการวางแผนบริการที่จัดทำขึ้นเพื่ออธิบายเกี่ยวกับ การบริการช่วยเหลือในระยะแรกเริ่ม สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษอายุต่ำกว่า 3 ปี เพื่อให้ครอบครัวของเด็กทราบว่าการบริการต่าง ๆ ที่ควรจะได้รับมีอะไรบ้าง มีบุคคลใดเกี่ยวข้องกับการให้บริการ จะสามารถรับบริการได้จากที่ใดและต้องใช้ระยะเวลาในการรับบริการนานเท่าใด

- แผนบริการเฉพาะครอบครัว (IFSP) เป็นทั้งกระบวนการ และเอกสารที่เป็นแนวทางในการวางแผนการช่วยเหลือพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 3 ปี ซึ่งเกิดจากการทำงานร่วมกันระหว่างครอบครัวของเด็กและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

- แผนบริการเฉพาะครอบครัว (IFSP) เป็นเสมือนแผนที่ในการเดินทาง (Roadmap) สำหรับเด็กและครอบครัวที่มีลูกพิการตั้งแต่แรกเกิดถึง 3 ปี ซึ่งแสดงให้เห็นถึงแนวทางของแผนบริการว่ามีจุดเริ่มต้นที่ไหน และจะดำเนินการต่อไปอย่างไร

- แผนบริการเฉพาะครอบครัว (IFSP) เป็นแผนบริการสำหรับช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษในระยะแรกเริ่มที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดถึง 3 ปี รวมถึงเด็กหูหนวกด้วย ในแผนบริการจะมุ่งถึงบริการต่างๆ ที่มีความจำเป็นต่อเด็กหูหนวกและครอบครัว ประกอบด้วยบริการเยี่ยมบ้าน (Home Visits) การจัดการสอนหรืออบรมภาษามือสำหรับพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็ก บริการต่างๆ จากครูผู้สอนเด็กหูหนวก นักตรวจการได้ยิน การแก้ไขการพูด นักจิตวิทยา และบุคลากรอื่นที่จำเป็น

กล่าวโดยสรุป - แผนบริการเฉพาะครอบครัว (IFSP) เป็นกระบวนการในการวางแผนจัดทำแผนบริการเฉพาะครอบครัวสำหรับเด็กที่มีความพิการอายุตั้งแต่แรกเกิดถึง 3 ปี ซึ่งเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างครอบครัว บุคลากรที่เกี่ยวข้อง และบุคคลอื่นๆ ที่ครอบครัวเห็นว่าควรมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนเพื่อเป็นแนวทางสำหรับครอบครัว ในการดูแลและส่งเสริมพัฒนาการของเด็กได้อย่างถูกวิธีและเหมาะสมสำหรับเด็กและครอบครัว ในการจัดทำแผนบริการจะพิจารณาถึงความต้องการตามลำดับความสำคัญของเด็กและครอบครัว ได้มีการดำเนินการวิจัยเด็กปัญญาอ่อนแรกเกิดถึง 6 ปี พบว่าในประเทศไทยยังมีสถานที่ให้บริการช่วยเหลือเด็กตั้งแต่ระยะแรกเริ่ม (Early Intervention) น้อย ส่วนใหญ่จะให้บริการอยู่ในโรงพยาบาล และศูนย์การศึกษาพิเศษซึ่งในประเทศไทยมีเพียง 13 เขตเท่านั้น (คณะกรรมการคัดเลือกและจำแนกคนพิการเพื่อการศึกษา 2543: 16) และครอบครัวของเด็กพิการส่วนใหญ่ยังมีภูมิลำเนาที่ห่างไกลจากสถานที่ให้บริการช่วยเหลือเด็กระยะแรกเริ่มมาก อีกทั้งการศึกษาขั้นต้นของเด็กทั่วไปในประเทศไทยจะเริ่มต้นเมื่อมีอายุ 4 ปี ขึ้นไป แต่สำหรับเด็กพิการนั้นจะพบได้มากกว่าที่ครอบครัวจะนำเด็กมาเข้าโรงเรียนเด็กอาจมีอายุมากขึ้นแล้ว จึงทำให้ค้นพบความพิการเหล่านี้ล่าช้าเป็นเหตุให้ครอบครัวและเด็กพิการเสียโอกาสที่จะได้รับความช่วยเหลือในระยะแรกเริ่มซึ่งจะเป็นการนำไปสู่การฟื้นฟูสมรรถภาพทุกๆ ด้านของเด็กต่อไป

หลักการของ IFSP (Nebraska Department of Education-Early Development Network , 2002)

1. แนวคิดเกี่ยวกับการให้ครอบครัวเป็นศูนย์กลางการบริการ (Family Centered Service)

โดยมีหลักการสำคัญประกอบด้วย

- 1.1 มีความเข้าใจว่าครอบครัวเป็นรากฐานที่สำคัญของชีวิต
- 1.2 เอื้ออำนวยให้เกิดการประสานร่วมมือระหว่างครอบครัวกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจังไม่เฉพาะแต่การประสานงานบริการเท่านั้น
- 1.3 มีความซื่อสัตย์ มีคุณธรรม รู้ถึงวัฒนธรรม ศาสนาและฐานะทางการเงินของครอบครัว
- 1.4 เข้าใจถึงจุดแข็งและความแตกต่างของวิถีชีวิตในแต่ละครอบครัว
- 1.5 ครอบครัวได้แลกเปลี่ยนข้อมูลต่างๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจ
- 1.6 เข้าใจพัฒนาการที่จำเป็นของเด็กและครอบครัว
- 1.7 จัดหาบริการต่างๆ อย่างต่อเนื่องให้กับครอบครัว
- 1.8 จัดให้มีบุคลากรที่เกี่ยวข้องในด้านต่างๆ ทำการประเมิน รักษา แนะนำบริการอย่างมีคุณภาพ

1.9 จัดให้มีการบริการช่วยเหลือในด้านอารมณ์และด้านการเงินให้กับครอบครัวเช่นเดียวกับการให้บริการในด้านการศึกษาและทางการแพทย์

1.10 สนับสนุนให้เกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างครอบครัว

1.11 เคารพสิทธิของครอบครัวที่จะปฏิเสธหรือบอกเลื่อนบริการที่จัดหาได้

1.12 วางแผนให้บริการต่าง ๆ ตามลำดับความสำคัญและความต้องการของครอบครัว

1.13 การวางแผนบริการต่าง ๆ ต้องให้มีความยืดหยุ่น เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของแต่ละครอบครัวและให้เกิดประโยชน์ต่อเด็ก

2. ลักษณะของสัมพันธภาพระหว่างครอบครัวกับผู้เชี่ยวชาญ/บุคลากรในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ (Family Professional Relationships)

การจัดทำแผน IFSP จะบรรลุเป้าหมายได้นั้น ผู้เชี่ยวชาญและครอบครัวจะต้องมีเป้าหมายในการทำงานร่วมกันช่วยเหลือกัน ซึ่งการที่จะทำงานร่วมกันได้จะต้องมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ผลลัพธ์ของเป้าหมายที่ได้ร่วมกันวางแผนไว้ก็จะบรรลุถึงความสำเร็จได้ผู้เชี่ยวชาญจะต้องมองครอบครัวเสมือนผู้ร่วมงาน โดยผู้เชี่ยวชาญจะต้องใช้ทักษะในเรื่องการหาความรู้ใหม่ ๆ ใช้ประสบการณ์ที่ผ่านมาเป็นพื้นฐานในการที่จะสร้างสัมพันธภาพในการทำงานให้เกิดขึ้น

ดังนั้นสัมพันธภาพระหว่างครอบครัวกับผู้เชี่ยวชาญควรอยู่ในลักษณะของการให้คำปรึกษา (Consultant) ที่จะช่วยกันหาทางออกในการแก้ไขปัญหาและส่งเสริมให้ครอบครัวมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาในอนาคตได้ด้วยตนเอง

จะเห็นได้ว่าลักษณะของการให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ จะทำให้เกิดสัมพันธภาพระหว่างครอบครัว ผู้เชี่ยวชาญหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ในระดับที่แตกต่างกัน ซึ่งการสร้างสัมพันธภาพให้เกิดขึ้นในแต่ละระดับนั้น ต้องขึ้นอยู่กับเวลา ความตั้งใจ การให้ความไว้วางใจกันของผู้เชี่ยวชาญ ครอบครัว ที่จะพยายามสร้างสัมพันธภาพต่อกัน

3. ประสิทธิภาพของทีมแต่ละรูปแบบ (Effective Team Functioning)

กระบวนการ IFSP จะมีประสิทธิภาพได้ก็ต่อเมื่อ สมาชิกคน ทีม มีความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบของทีม ซึ่งแบ่งได้ 3 ทีม

3.1 Multidisciplinary Team เป็นกลุ่มบุคลากรที่เกี่ยวข้องในสาขาวิชาด้านต่าง ๆ ที่จะให้บริการโดยตรงต่อครอบครัวแบบต่างคนต่างให้บริการ ซึ่งมักจะไม่มีค้อยมีการประสานงานหรือปรึกษารือบุคคลอื่น ๆ

3.2 Interdisciplinary Team เป็นกลุ่มบุคลากรที่เกี่ยวข้องในสาขาวิชาชีพด้านต่าง ๆ ที่จะทำงานแบบแยกส่วนกัน มีความเชี่ยวชาญต่างกัน แต่จะมีบุคคลหนึ่งมีบทบาทในการประสานงาน โดยจัดตั้งเป็นกลุ่มทำงานและมีการพบปะประชุมกับครอบครัวเพื่อให้ผู้บริการได้รับประโยชน์สูงสุดลดความซ้ำซ้อนในการทำงานและให้ความสำคัญต่อลำดับการให้บริการ ข้อเสนอครอบครัวอาจจะรู้สึกเป็นภาระหนักในการรับบริการจากหลาย ๆ คน

3.3 Transdisciplinary Team เป็นกลุ่มบุคลากรที่เกี่ยวข้องในสาขาวิชาชีพด้านต่าง ๆ ที่จะทำงานร่วมกันไม่เฉพาะการแลกเปลี่ยนข้อมูล แต่รวมไปถึงบทบาทและความสัมพันธ์ที่จะนำไปสู่การวางแผนร่วมกัน มีการพัฒนาข้อมูลความรู้และทักษะต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งเป็นรูปแบบของทีมที่เหมาะสมสำหรับการจัดบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early intervention) เนื่องจากสามารถจัดบริการได้โดยตรงกับครอบครัว และเด็กที่มีความต้องการในการบริการที่หลากหลายและ

สมาชิกในครอบครัวสามารถร่วมกำหนดเป้าหมายชัดเจนกับทีมงานได้ ข้อควรระวังสมาชิกในทีมต้องมีประสบการณ์ในการให้บริการอย่างมาก

4. การประสานงานบริการ(Services Coordination)

การประสานงานบริการเป็นหัวใจสำคัญของการติดต่อกับครอบครัวที่ต้องการใช้บริการ โดยมีผู้ประสานงานบริการทำหน้าที่ประสานงานให้ข้อมูล สนับสนุนช่วยเหลือตามความต้องการของครอบครัวเด็กพิการ เพื่อให้ครอบครัวของเด็กสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีทิศทาง

การประสานงานบริการมีองค์ประกอบคือ

4.1 การเยี่ยมครอบครัว เพื่อรวบรวมข้อมูล และสร้างสัมพันธภาพ

4.2 เอื้ออำนวยให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูล

4.3 ในการพบกับครอบครัวเป็นครั้งแรกจะต้องทราบแหล่งที่ถูกส่งต่อมา

4.4 มีการติดต่อสื่อสารกับแหล่งที่ได้รับการส่งต่อ และบุคคลอื่น ๆ ที่ครอบครัวต้องการอย่าง

สม่ำเสมอ

4.5 ระบุความต้องการ จุดแข็งตามลำดับความสำคัญ ของครอบครัวตลอดกระบวนการ

4.6 สนับสนุนให้ครอบครัวมีความมั่นใจในกระบวนการ IFSP

4.7 ช่วยเหลือครอบครัวในการจัดตั้งทีม IFSP

4.8 สนับสนุนให้มีการสื่อสารระหว่างครอบครัวกับครอบครัวที่เกี่ยวข้องอื่นๆ

4.9 ทำงานร่วมกับครอบครัวในการพัฒนาจุดแข็งและทักษะที่จำเป็นในการช่วยเหลือเด็ก

พิการ

4.10 เอื้ออำนวยและสนับสนุนให้ครอบครัวมีการพัฒนาทักษะต่างๆ

4.11 ปรับปรุงให้ข้อมูลมีความเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ

4.12 พัฒนาและคงไว้ซึ่งการติดต่อสัมพันธ์กับหน่วยงานที่ให้บริการ

4.13 ประสานกับทีม IFSP ในการนำแผนบริการไปปฏิบัติและมีการติดตามแผน

4.14 เอื้ออำนวยให้มีการสื่อสารระหว่างครอบครัวกับทีม IFSP

4.15 เอื้ออำนวยให้มีการร่วมมือกันปัญหา

4.16 ช่วยปรับปรุงแผน IFSP ให้มีความเหมาะสมกับความต้องการของครอบครัว

ในการประสานงานบริการจะมีการพบกับครอบครัวเด็กพิการอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง

แผนบริการเฉพาะครอบครัว (IFSP) จะเอื้อประโยชน์ต่อครอบครัวของเด็กที่มีความพิการ

และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการดังนี้

1. IFSP เป็นเสมือนแผนที่ ซึ่งจะเป็แนวทางในการพัฒนาเด็กอย่างถูกวิธีและเหมาะสมสำหรับแต่ละครอบครัว

2. ทำให้ครอบครัวทราบว่าบริการต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับเด็กและครอบครัวมีอะไรบ้าง สามารถรับบริการได้ที่ไหน ใช้ระยะเวลาในการบริการนานเท่าใด และจะเริ่มต้นกระบวนการช่วยเหลือเด็กอย่างไร

3. IFSP จะช่วยเพิ่มความสามารถและความมั่นใจให้แก่ครอบครัวในการดูแลและกระตุ้นพัฒนาการของเด็กอย่างไร

4. IFSP จะช่วยให้แต่ละครอบครัว และบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็ก รวมถึงความต้องการของเด็ก และครอบครัว

5. IFSP มีลักษณะการทำงานร่วมมือกันระหว่างครอบครัวและบุคลากรหลายๆ ฝ่ายทำให้มีการเปลี่ยนแปลงข้อมูล ความคิดเห็น และมีประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อกัน ซึ่งจะทำให้การช่วยเหลือเด็กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

6. การประชุมวางแผนร่วมกันจะช่วยตัดข้อมูล หรือบริการที่ไม่จำเป็นออกไปจึงทำให้ครอบครัวได้รับบริการที่ตรงกับความต้องการมีความเหมาะสมสำหรับเด็กและครอบครัวแต่ละครอบครัว

ขั้นตอนกระบวนการจัดทำ IFSP

1. ขั้นตอนการส่งตัว (Referral)

เป็นขั้นตอนของการส่งต่อเด็กมาพบผู้ประสานงานบริการ (Service Coordinator) การส่งต่อต้องคำนึงถึง การได้รับความยินยอมจากครอบครัว ประโยชน์ที่เด็กจะได้รับและต้องเป็นการดูแลเด็กที่มีการพัฒนาการล่าช้า

2. ขั้นตอนพบครอบครัวครั้งแรก (Service Coordinator Assigned and Initial Contact with family)

เป็นขั้นตอนของการพบกันครั้งแรกระหว่างผู้ประสานงานบริการกับครอบครัวซึ่งจะมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล โดยครอบครัวจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาหรือความต้องการของครอบครัวและเด็ก ส่วนผู้ประสานงานบริการ จะเป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ระยะเวลาในการให้บริการ สิทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบของครอบครัว ขั้นตอนนี้ผู้ประสานงานบริการจะต้องดำเนินการภายใน 7 วัน หลังจากได้รับการส่งต่อ

3. ขั้นตอนการประเมินจากทีมบริการ(Multidisciplinary Team MDT)

เป็นขั้นตอนของการประเมินความสามารถ พัฒนาการ ของเด็ก โดยบุคลากรที่เกี่ยวข้องในด้านวิชาชีพต่างๆ ดังนี้

- นักศึกษาก่อนวัยเรียน (ประเมินพัฒนาการทั่วไป)
- นักจิตวิทยา (ประเมินด้านสติปัญญา การแก้ปัญหา และความสามารถในการปรับตัว)
- นักแก้ไขการพูด (ประเมินความสามารถในการสื่อสาร)
- นักกายภาพบำบัด (ประเมินความสามารถในการเคลื่อนไหว)
- นักกิจกรรมบำบัด (ประเมินความสามารถในการเคลื่อนไหว การทำกิจวัตรประจำวัน)
- นักตรวจการมองเห็น (ประเมินความสามารถในการมองเห็น)
- นักตรวจการได้ยิน (ประเมินความสามารถในการได้ยิน)
- พยาบาล (ประเมินสุขภาพทั่วไป)
- แพทย์ (ประเมินพัฒนาการ)

บุคลากรที่เกี่ยวข้องจะใช้หลักในการประเมิน คือการสังเกตเด็ก การสัมภาษณ์ครอบครัว และการแปลความหมาย จากข้อมูลหรือรายงาน ซึ่งในการตรวจประเมินจะดำเนินการในสถานที่ที่ครอบครัวสะดวก เช่นที่บ้าน ชุมชน ศูนย์บริการทางการศึกษา หรือโรงเรียน

ในการประเมินมีวัตถุประสงค์เพื่อ ประเมินความสามารถพัฒนาการและความต้องการของเด็ก สำหรับใช้เป็นข้อมูลในการจัดหาบริการที่เหมาะสมกับเด็กภายใต้กฎหมายที่กำหนด โดยไม่เสียค่าบริการจนเด็กมีอายุครบ 3 ปี

4. ขั้นตอนประชุมทีมเบื้องต้น (Interim IFSP)

เป็นขั้นตอนของการประชุมเบื้องต้น โดยบุคลากรที่เกี่ยวข้องต่างๆ ของครอบครัวและผู้ประสานงานบริการซึ่งขั้นตอนอาจดำเนินการก่อนประเมินความสามารถพัฒนาการเด็ก เพื่อพิจารณาว่าเด็กควรจะได้รับบริการประเมินอะไรบ้าง จากใครบ้างหรือดำเนินการหลังจากประเมินความสามารถพัฒนาการเด็ก เพื่อเตรียมจัดตั้งทีมต่อไป

5. ขั้นตอนชี้แจงการประเมิน (MDT Findings Shared with Family and Verified)

เป็นขั้นตอนที่บุคลากรที่เกี่ยวข้องในด้านต่างๆ ที่ประเมินความสามารถ พัฒนาการเด็กแล้วนำผลการประเมินมาชี้แจงให้ผู้เข้าร่วมประชุมเบื้องต้นทราบ เพื่อเป็นข้อมูลในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และลงความคิดเห็นโดยบุคลากรที่เกี่ยวข้องในด้านต่างๆ ว่าเด็กมีความพิการ หรือพัฒนาการล่าช้า ที่จะเหมาะสมได้รับบริการตามกฎหมายกำหนดหรือไม่ ถ้ามีความเหมาะสมที่จะได้รับบริการก็จะเข้าสู่ขั้นตอนจัดตั้งทีมต่อไป

ในกรณีที่บุคลากรที่เกี่ยวข้องในด้านต่างๆ ลงความเห็นเห็นว่าเด็กไม่มีความพิการหรือมีพัฒนาการล่าช้าตามที่กฎหมายกำหนด ผู้ประสานงานบริการจะดำเนินการส่งต่อไปยังหน่วยงานอื่นที่ให้บริการตามความต้องการของครอบครัว

6. ขั้นตอนจัดตั้งทีม (IFSP Team Established)

เป็นขั้นตอนที่ผู้ประสานงานบริการดำเนินการจัดตั้งทีม IFSP ซึ่งประกอบด้วย (Namita Jacob,2001)

6.1 พ่อแม่ หรือผู้ปกครองของเด็ก ซึ่งถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญในการระบวนการจัดทำแผนบริการเฉพาะครอบครัว เนื่องจากพ่อแม่จะเป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก บอกความต้องการของเด็ก และครอบครัวได้ อีกทั้งพ่อแม่จะมีส่วนร่วมในการช่วยผู้ประสานงานบริการตัดสินใจว่าจะให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในแผนการบริการนี้บ้าง

6.2 สมาชิกในครอบครัวคนอื่นๆ ที่พ่อแม่พิจารณาว่ามีส่วนร่วมในการดูแลหรือพัฒนาเด็ก

6.3 บุคคลอื่นๆ ที่มีส่วนสนับสนุนในการจัดทำแผนบริการเฉพาะครอบครัว เช่นเพื่อนหรือครอบครัวอื่นๆ ที่พ่อแม่เด็กพิจารณาว่าควรมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนบริการและอยากให้เข้าร่วมประชุมด้วย

6.4 ผู้ประสานงานบริการ ซึ่งจะเป็นผู้รับผิดชอบในการติดต่อประสานงานในการจัดทำแผนบริการเฉพาะครอบครัว

6.5 ผู้ประเมินความสามารถ พัฒนาการเด็ก

6.6 บุคลากรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการให้บริการ

7. ขั้นตอนรวบรวมข้อมูล (Pre-IFSP Team Assessment)

ขั้นตอนที่ทีม IFSP ทำการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสังเกตเด็ก การสัมภาษณ์ ครอบครัว และจากรายงานการประเมินความสามารถ พัฒนาการเด็ก ซึ่งทีม IFSP ควรจะมีความเข้าใจในข้อมูลดังต่อไปนี้

7.1 ระดับความสามารถ พัฒนาการเด็ก

7.2 เข้าใจกิจวัตรประจำวันของเด็ก และครอบครัว

7.3 ความสามารถในการดูแลเด็ก ของครอบครัวและผู้ดูแล

7.4 เข้าใจสภาพแวดล้อมของเด็กและครอบครัว

7.5 โอกาสในการใช้สิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ เช่น การคลานบนหญ้า การนั่งบนกระเบื้อง ทราย การเลือกเพลง วิดีโอ หรือของเล่น เป็นต้น

7.6 เข้าใจปัญหาและความต้องการของครอบครัว

7.7 เข้าใจจุดแข็งและสิ่งที่ช่วยสนับสนุนครอบครัวซึ่งจะต้องมีความสัมพันธ์กับปัญหาและความต้องการ

8. ขั้นตอนประชุมทีม (IFSP Meeting)

เป็นขั้นตอนของการประชุม IFSP โดยสถานที่และเวลาในการจัดประชุมนั้นจะขึ้นอยู่กับความสะดวกของครอบครัว รวมทั้งภาษาที่ใช้ในการสื่อสารจะต้องเป็นภาษาที่เข้าใจง่ายและชัดเจนสำหรับครอบครัว

ในการประชุมจัดทำ IFSP มีขั้นตอนดังนี้

8.1 ทีมระบุความต้องการของครอบครัวตามลำดับความสำคัญ ที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการเด็ก

8.2 ทีมระบุกิจกรรม กิจกรรมประจำวันต่างๆ ของครอบครัว

8.3 ทีมทำการรวบรวมข้อมูล โดยเริ่มจากการให้ความสนใจ ใส่ใจคำถามของครอบครัวเด็กที่มีความพิการ เกี่ยวกับการกระตุ้นพัฒนาการเด็ก จากนั้นรวบรวมข้อมูลที่สำคัญ เช่น ข้อมูลการประเมินความสามารถเด็ก แล้วสะท้อนภาพหรือแสดงให้เห็นภาพอย่างชัดเจนถึงความสามารถของเด็ก ความต้องการ กิจกรรม เครื่องมืออุปกรณ์ สภาพแวดล้อม ที่จะทำให้เด็กพัฒนาขึ้น

8.3 การกำหนดเป้าหมายร่วมกันหลังจากประเมินข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมไว้แล้วในการประชุมที่จะนำข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของครอบครัวตามลำดับความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการของเด็ก ซึ่งแสดงถึงความคาดหวัง หรือเป้าหมายของครอบครัว มาพิจารณาร่วมกันซึ่งเป้าหมายที่กำหนดร่วมกัน จะเน้นไปในเรื่องการเพิ่มความสามารถของครอบครัวในการดูแล หรือกระตุ้นพัฒนาการเด็ก และเน้นให้เด็กได้มีส่วนร่วมการทำกิจกรรมต่างๆ มากขึ้น

8.5 การมอบหมายหรือแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ หลังจากระบุเป้าหมายแล้ว ทีมงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องในการทำแผนบริการเฉพาะครอบครัว จะมอบหมาย หรือแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในหารบริการ เพื่อให้แผนบริการดำเนินไปสู่จุดหมาย

8.6 ระบุวิธีการนำแผนบริการไปดำเนินการ เช่น กิจกรรม หรือของเล่นที่จะช่วยกระตุ้นพัฒนาการเด็ก วิธีที่พ่อแม่จะช่วยกระตุ้นพัฒนาการเด็ก

ในการประชุม IFSP จะดำเนินการภายใน 45 วัน หลังจากได้รับการส่งต่อมาพบผู้ประสานงานบริการ

9. ขั้นตอนเริ่มแผนบริการ (Service Begin)

การเริ่มต้นบริการตามแผน IFSP จะทำขึ้นภายใน 5 วัน หลังจากได้รับการยินยอมจากครอบครัว ซึ่งครอบครัวสามารถปฏิเสธที่จะไม่ดำเนินการตามแผน ถ้าหากครอบครัวคิดว่าแผนนั้นไม่เหมาะสม

10. ขั้นตอนทบทวนแผน (IFSP Reviews)

เป็นการทบทวนแผน IFSP เพื่อพิจารณาว่าแผนที่น่าไปใช้มีประสิทธิภาพหรือไม่ เมื่อนำแผนบริการไปใช้แล้วเด็กมีพัฒนาการหรือความก้าวหน้าตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ วิธีการหรือกิจกรรมที่น่าไปใช้สามารถกระตุ้นพัฒนาการเด็กได้หรือไม่ ต้องการเปลี่ยนแผน IFSP หรือไม่ ซึ่งในการทบทวนแผนนี้ จะเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับความก้าวหน้าของเด็ก และ

ความก้าวหน้าหรือประสิทธิภาพของแผนบริการ เพื่อทบทวนหรือปรับปรุงให้แผนบริการมีประสิทธิภาพและมีความเหมาะสมสำหรับแต่ละครอบครัว โดยจะทำการทบทวนแผนบริการทุกๆ 6 เดือน หรืออาจมีบ่อยครั้งกว่านี้ก็ได้ตามความต้องการของครอบครัว และตามความเหมาะสม

11. ขั้นตอนออกจากกระบวนการ (Formal Exit)

ครอบครัวอาจจะออกจากกระบวนการ IFSP ด้วยเหตุผลดังนี้

11.1 บุคลากรที่เกี่ยวข้องในด้านต่างๆ ลงความเห็นว่าเด็กไม่เหมาะสมกับแผนบริการนี้

11.2 เด็กแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการที่มีความก้าวหน้ามากขึ้น และความล่าช้าของพัฒนาการนั้นมีระยะเวลาไม่ยาวนาน

11.3 ครอบครัวตัดสินใจไม่รับบริการต่อ

11.4 เด็กมีอายุมากกว่า 3 ปี ขึ้นไป และต้องการรับบริการอื่นที่ดีขึ้น เช่นการส่งต่อไปรับบริการทางการศึกษา หรือเข้าสู่โปรแกรมการศึกษารายบุคคล (Individual Education Plan) เป็นต้น

องค์ประกอบของแผนบริการเฉพาะครอบครัว ประกอบด้วยข้อมูลต่อไปนี้

1. ระดับพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็ก
2. การรวบรวมถึงความต้องการของครอบครัว
3. การกำหนดเป้าหมาย เกณฑ์ในการวัดผล วิธีการดำเนินการ ระยะเวลาในการดำเนินการ เพื่อวัดความก้าวหน้าของแต่ละครอบครัว

4. การจัดบริการที่จำเป็นในการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม โดยมีการกำหนดจำนวนครั้งและวิธีการบริการ

5. การจัดบริการที่เหมาะสมกับลักษณะของแต่ละครอบครัว เช่นความเป็นอยู่ วัฒนธรรม วิถีชีวิตในชุมชน

6. ระบุวันที่เริ่มบริการ และช่วงระยะเวลาที่คาดการณ์ไว้สำหรับบริการ

7. ระบุชื่อผู้ประสานงาน (Coordinator)

8. การเตรียมการเพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนแผนบริการในขั้นต่อไป เช่นการปรับเปลี่ยนแผนบริการเฉพาะบุคคล ไปสู่แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล หรือการปรับเปลี่ยนแผน ไปสู่แผนบริการอื่นที่เหมาะสมต่อไป ซึ่งโดยทั่วไปจะเริ่มเตรียมการเมื่อเด็กมีอายุตั้งแต่ 2 ปี 6

2. การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP)

แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP) เป็นแผนซึ่งกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษคนพิการ ตลอดจนกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาเฉพาะบุคคล ซึ่งมีขั้นตอนในการจัดทำ ดังนี้

2.1 การรวบรวมข้อมูลทั่วไปของเด็กพิการ

- การสัมภาษณ์
- การสังเกต
- การรวบรวมเอกสาร ประวัติทั่วไป

2.2 การประเมินคัดกรองประเภทความพิการทางการศึกษา

โดยกระบวนการประเมินคัดกรอง สามารถใช้แบบทดสอบทางการศึกษา เช่น แบบทดสอบทางจิตวิทยาการศึกษา แบบคัดกรองของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2548 หรือแบบประเมิน คัดกรองของหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อประมวลข้อมูล

2.3 การประเมินความสามารถพื้นฐาน(Based Assessment)

การตรวจสอบและประเมินเด็ก เพื่อค้นหาศักยภาพหรือความสามารถที่เป็นข้อเด่นของเด็ก และทักษะที่เด็กสามารถใช้ในชีวิตประจำวัน (Functional skill) รวมทั้งค้นหาข้อด้อย ข้อบกพร่อง หรือปัญหาของเด็ก ทั้งนี้ควรประเมินในหลายสถานการณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดในการนำไปจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) หรือแผนการให้บริการเฉพาะครอบครัว (IFSP) (สำหรับเด็กที่มีการประเมินความสามารถพื้นฐานและมีความพร้อมให้พิจารณาเข้าสู่กระบวนการส่งต่อได้)

2.4 องค์ประกอบของแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP)

2.4.1 ข้อมูลทั่วไป

2.4.2 ข้อมูลทางการศึกษา

2.4.3 การวางแผนการจัดการศึกษา

2.4.4 ความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา

2.4.5 คณะกรรมการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

2.4.6 ความเห็นชอบของบิดา มารดา ผู้ปกครองหรือผู้เรียน

2.5 การให้บริการด้วยการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม (Appropriate Intervention Activities)

ในการจัดกิจกรรมให้เด็กพิการทุกประเภทจะต้องคำนึงถึงกิจกรรมเช่นเดียวกับเด็กทั่วไป ในระดับอายุ 4 ปีขึ้นไป ตามแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan : IIP) ซึ่งประกอบด้วยทักษะสำคัญ 6 ด้าน ดังนี้

- 1) ทักษะกล้ามเนื้อมัดใหญ่ (Gross Motor Skill)
- 2) ทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็ก (Fine Motor Skill)
- 3) ทักษะทางด้านภาษาและการสื่อสาร (Language/Communication Skill)
- 4) ทักษะทางสังคม (Social Skill)
- 5) ทักษะการช่วยเหลือตนเอง (Self - Help Skill)
- 6) ทักษะวิชาการ/สติปัญญา (Pre-academic Skill)

สำหรับการให้บริการด้วยการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม ให้ดำเนินการจัดกิจกรรมตามโครงสร้างหลักสูตร และผลการพัฒนาที่คาดหวังของทักษะทั้ง 6 ด้าน และทักษะที่จำเป็นสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องบางประเภท

2.6 การประเมินความก้าวหน้า (Re-Assessment)

ในการให้บริการจะต้องมีการจดบันทึก และรวบรวมข้อมูลจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง อาจมีการประชุมเพื่อสรุปความก้าวหน้าของเด็กแต่ละคน ตลอดจนมีการรายงานความก้าวหน้าให้พ่อแม่ ผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจมีการตัดสินใจปรับปรุงการให้บริการ หรือปรับเปลี่ยนกิจกรรม โดยมีการประเมินอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

2.7 การส่งต่อและการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล

ดำเนินการส่งต่อเด็กพิการไปยังหน่วยงานทางการศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและนิเทศ ติดตาม

หลักการจัดกิจกรรมในการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น

-เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นโดยเฉพาะเด็กตาบอดเรียนรู้ได้จากการสัมผัสการได้ยิน การดมกลิ่นและการชิมรส

-ของเล่นของเด็กตาบอดชิ้นแรก คือ ร่างกายของเด็กเอง เด็กจะเรียนรู้เกี่ยวกับร่างกายของตนเอง รู้จักชื่อและอวัยวะต่าง ๆ ที่ได้จากการเรียนรู้จากการเคลื่อนไหวของส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย

-เด็กตาบอดไม่มีสิ่งเร้าจากการมองเห็นและถือเป็นสิ่งที่จำเป็นที่พ่อแม่ของเด็กต้องทดแทนส่วนนี้ เด็กตาบอดมักจะไม่ตระหนักถึงสิ่งแวดล้อมและสิ่งที่น่าสนใจต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเรา ดังนั้นพ่อแม่จะต้องพาเขาไปหาวัดหาวัดหรือทำวัตถุมาให้เด็กสัมผัสและเด็กจะเรียนรู้ที่จะใช้มือ

-เด็กตาบอดมีวิธีการเรียนรู้ตามธรรมชาติ เช่น พบว่าเด็กตาบอดคม และใช้ลิ้มเลียสิ่งต่างๆ

-ทารกตาบอดต้องการการเอาใจใส่มากกว่า เด็กทั่วไปและต้องการให้ปฏิบัติกับเขาอย่างนุ่มนวล แม่ต้องพยายามให้ลูกอยู่ใกล้ ๆ ต้องจับต้องและอุ้มเด็กบ่อย ๆ แม่ควรอธิบายให้ลูกรู้ว่าแม่กำลังทำอะไร

-มือ คือ ตา ของเด็กตาบอด การจับต้องเป็นประสาทสัมผัสที่สำคัญที่สุด ทารกตาบอดใช้มืออย่างขุ่มง่ำมและอย่างหยาบ ๆ เด็กจึงจำเป็นต้องได้รับการกระตุ้นและส่งเสริมในการเรียนรู้ที่จะใช้มือจับต้องสิ่งต่าง ๆ และพัฒนาการสัมผัสให้เกิดความรู้สึกไว้

-การพัฒนาทางภาษาเป็นสิ่งสำคัญที่พ่อแม่ต้องบอกชื่อของที่นำมาให้เด็กเรียนรู้ แม่ต้องพยายามพูดให้เด็กฟังมาก ๆ แม้เด็กจะไม่สามารถพูดได้ก็ตาม

-ของเล่นชิ้นแรกของเด็กตาบอดควรมีรูปร่างแบบง่าย ๆ ไม่ซับซ้อนเพราะเด็กยังไม่รู้จักรูปทรงใด ๆ ของเล่นต่อมา จำเป็นต้องจัดสิ่งของหลาย ๆ อย่างที่มีขนาดแบบและพื้นผิวที่แตกต่างกัน เด็กได้สัมผัสและเล่น ของเล่นดังกล่าวควรมีรูปร่าง ที่ง่ายต่อการ ถือ หรือเป็นของเล่นที่เด็กใส่ปากได้ โดยไม่เป็นอันตรายและของเล่นบางอย่างควรมีเสียงเมื่อเด็กเล่น เด็กตาบอดชอบเล่นที่มีเสียงหรือมีเสียงเพลง

-เนื่องจากการพัฒนาการกล้ามเนื้อใหญ่ เกิดขึ้นก่อนการพัฒนาการประสานสัมพันธ์กันของกล้ามเนื้อเล็ก จึงควรให้เด็กได้เล่นของเล่นที่มีขนาดใหญ่และมีน้ำหนักเบา

-เด็กตาบอดไม่สามารถเลียนแบบการกระทำของผู้อื่นได้ เนื่องจากมองไม่เห็นดังนั้นพ่อแม่จึงควรนำมือเด็กไปสัมผัส เช่น การพูด เด็กได้ฟังแต่เสียงแต่ไม่อาจสังเกตว่าแม่ขยับริมฝีปากอย่างไร ขณะที่แม่พูดแต่ละคำ เด็กจะรับรู้ถึงการเคลื่อนไหวของริมฝีปากและการหายใจของแม่ขณะพูด

-ควรพาเด็กออกนอกบริเวณบ้าน เพื่อให้เด็กสัมผัสกับต้นไม้และสัตว์ต่าง ๆ เด็กจะทดแทนการมองเห็นด้วยการจับต้อง และการฟัง การดมกลิ่น และการชิมรส ให้เด็กได้สัมผัสกับพื้นผิวต่าง ๆ กัน เช่น ทราย หญ้า ปูนหรือซีเมนต์

-ควรใช้ภาษาง่าย ๆ ชัดเจนเวลาพูดกับเด็กตาบอด พ่อแม่ควรให้ญาติหรือเพื่อนบ้านได้พูดกับเด็กโดยตรงไม่ควรถามพ่อแม่

-เด็กตาบอดต้องการเวลาและการฝึกเพื่อพัฒนาทักษะต่าง ๆ เช่น ทักษะที่ใช้ในชีวิตประจำวัน พ่อแม่ ควรอธิบายกรรมวิธีต่างๆ เป็นขั้นตอน ชัดเจน และต้องใช้ความอดทน สิ่งสำคัญคือ การทำกิจวัตรประจำวัน ของเด็กควรเหมือนกันทุกวัน ควรจัดสิ่งของต่าง ๆ ที่ใช้ทุกวันให้เป็นไปตามลำดับการใช้

-ในการฝึกประสาทสัมผัสการรับรู้ของเด็ก ควรให้เด็กได้สัมผัส พื้นผิววัตถุต่าง ๆ โดยใช้สื่อของจริง หรือ วัตถุจำลองที่ใกล้เคียงของจริง ให้เด็กได้คิดจินตนาการการจำเกี่ยวกับ พื้นผิว รูปทรง และรูปร่างของวัตถุ ฝึกการฟังเสียงวัตถุ

-เมื่อแม่ทำงานบ้านควรให้เด็กได้มาฟังใกล้ๆ หรือมีส่วนร่วมเล็กน้อย แม่อธิบายให้เด็กรู้ว่าแม่กำลังทำงานอะไร ให้เด็กได้เรียนรู้จากการสัมผัส การได้ยิน และการได้ร่วมปฏิบัติ

การดำเนินการในห้องเรียน

ห้องเรียนซึ่งมีเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นเรียนร่วมอยู่ สำหรับครูผู้สอนควรดำเนินการดังนี้

1. ครูพยายามให้เด็กได้ใช้การสัมผัสอื่น ๆ ช่วยในการรับรู้สิ่งเร้า
2. ครูพยายามไม่ให้เกิดกตาดิช่วยเหลือเด็กพิการทางการมองเห็นมากเกินไปจนเกิดความจำเป็น เพราะจะทำให้เขาขาดความเป็นอิสระ ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้
3. เด็กตาบอดต้องได้รับการปฏิบัติ และการยกเว้นเหมือน ๆ กับเด็กสายตาสปกติทั้งหลาย
4. ครูพยายามให้เด็กตาบอดมีความสัมพันธ์กับเพื่อนที่มีสายตาสปกติ และมีปัญหาในการมองเห็นเหมือนกัน
5. เด็กที่มีความพิการทางการมองเห็น ต้องมีโอกาสร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ถ้าไม่ได้ต้องมีกิจกรรมอื่นทดแทน
6. เด็กตาบอดต้องได้รับการสอนเนื้อหาต่าง ๆ เหมือนกับเด็กที่มีสายตาสปกติ
7. เด็กที่มีความพิการทางการมองเห็น ต้องนั่งใกล้ ๆ กับกระดาน หรือวัตถุ อุปกรณ์อื่น ๆ
8. ครูต้องเขียนกระดานให้ตัวโตพอ
9. ครูต้องสอนทักษะที่ต้องใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การรับประทานอาหาร การเดินไปมาในห้องเรียน ฯลฯ
10. ครูต้องใช้ตัวชี้แนะทางภาษาในการสื่อความหมายให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อให้เขาสามารถสื่อความหมายโดยภาษาได้

การจัดการเรียนการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น

อาจแยกกล่าวได้เป็น 2 ประเภท คือ เด็กที่มองเห็นเลือนราง และเด็กที่ตาบอด

1 การจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มองเห็นเลือนราง เด็กเหล่านี้เป็นบุคคลที่สามารถมองเห็นได้ไม่ถึง 1 ใน 10 ของคนปกติ แต่เขาสามารถใช้ประโยชน์จากสายตาในการเรียนรู้ได้ จึงมีข้อเสนอแนะสำหรับครูดังนี้

ครูควรคำนึงถึงสิ่งสำคัญต่อไปนี้

1.1.1 ควรค้นหาว่าเขาสามารถเห็น หรือไม่เห็นอะไร

1.1.2 ควรยอมรับความจำกัดในการมองเห็นของเด็ก

1.1.3 ไม่ควรทำสิ่งที่ไม่ปลอดภัย

ครูควรทราบว่าเด็กที่มองเห็นเลือนรางไม่ใช่คนหูหนวก ฉะนั้นในการพูดกับเขาเหล่านั้นควรพูดด้วยเสียงปกติไม่ต้องตะโกน ให้เขานั่งอยู่ที่มีแสงสว่างเพียงพอในการอ่านหนังสือ โดยให้แสงสว่างเข้าทางด้านข้าง ควรสอนเรื่องสี หรือรูปทรง เพื่อเด็กจะได้จำได้ว่าเขาวางสิ่งของไว้ที่ใด โดยการสังเกตสีหรือรูปทรงเท่านั้น ควรมีการบอกเด็กเมื่อมีการจัดหรือเคลื่อนที่วัตถุสิ่งของไปในที่ใหม่ ควรเขียนหมายเลขด้วยสีเข้ม ๆ หรือตัวโต ๆ เพื่อเด็กจะได้เห็นได้ง่ายขึ้น ผังห้องเรียน สีที่ตัดกันจะช่วย让孩子เห็นได้ง่ายขึ้น หรือตามขอบประตู ชั้นบันได ที่ล็อคประตู หรือสวิตช์และปลั๊กไฟ ควรมีการติดแถบสว่างสดใส หรือทาสีให้ตัดกับสีพื้นผนังหรือประตูหรือมีสีต่างกัน กระดานสีขาวมีประโยชน์ในการเขียนข้อความที่สั้น ๆ โดยเขียนด้วยหมึกดำ และหลีกเลี่ยงการเขียนหนังสือบนกระดาน หรือกระดานที่มีรูปภาพเขียนหนังสือตัว โต ๆ ด้วยหมึกดำบนกระดานสีขาว ซึ่งเป็นการเพิ่มทั้งขนาดและการตัดกันของสีในการเขียน ในการอ่านหนังสือบางครั้ง เด็กอาจมีปัญหาในการไล่บรรทัดและตัวหนังสือจึงควรที่แนะนำนักเรียนดังนี้

1.10.1 ใช้นิ้วไล่ตามบรรทัดเวลาอ่าน

1.10.2 วางแผ่นกระดาษสีเข้มไว้ใต้บรรทัดที่กำลังอ่านแล้วให้เลื่อนลงไปทีละบรรทัด

1.10.3 เจาะช่องวางที่แผ่นกระดาษ เวลาจะอ่านก็วางช่องให้ตรงกับบรรทัดที่กำลังจะอ่านและปิดข้อความที่อยู่นอกกรอบ นอกจากนี้ยังช่วยลดความจ้าของกระดาษแล้วช่วยให้ตัวอักษรติดกันดีขึ้นในการเดินทางควรฝึกให้เด็กจำผู้อื่นได้โดยไม่ต้องมองรายละเอียดบนใบหน้า แต่ให้จดจำโครงร่างของขนาด รูปร่าง วิธีเดิน และเสียง

เมื่อเดินไปกับผู้ใด เด็กควรจำสี หรือรูปแบบเสื้อผ้าของผู้คนนั้น ก็จะช่วยให้สามารถเดินตามบุคคลนั้นในที่ ที่มีผู้คนแออัดได้

การข้ามถนน หากจะมีผู้อื่นข้ามด้วยควรข้ามพร้อมกับผู้อื่น และเพื่อให้ปลอดภัยยิ่งขึ้นควรเดินอยู่ตรงกลาง

ควรให้เด็กใช้ไม้เท้าขาว จะช่วยให้ปลอดภัยยิ่งขึ้น และมีความยาวจากพื้นถึงหน้าอกของผู้ใช้ ไม่ควรจะสั้นเกินไป ทำให้ต้องก้มหลังและจะเสียการทรงตัว

เวลาเดินกลางแจ้ง ควรสวมแว่นกันแดด หรือสวมหมวกจะช่วยลดความจ้าของแสงไม่ให้เข้าตามากเกินไป

จากข้อเสนอแนะต่าง ๆ สำหรับสิ่งที่ควรจัดสำหรับเด็กที่มองเห็นเลือนราง ครูจะฝึกเด็กให้ใช้ประโยชน์จากสายตาส่วนที่เหลือให้มากที่สุด เด็กเหล่านี้ควรมีโอกาสได้เรียนในโรงเรียนปกติร่วมกับเด็กปกติ โดยครูควรปรับปรุงหรือจัดหาสิ่งที่เหมาะสมสำหรับการสอนนักเรียนเหล่านี้ ซึ่งได้แก่

การจัดสภาพแวดล้อม ซึ่งจำเป็นสำหรับเด็กที่มองเห็นเลือนราง เช่น

-ให้เด็กนั่งโต๊ะใกล้หน้าต่าง โดยให้แสงสว่างเข้าทางด้านข้าง

-ให้เด็กสามารถมองเห็นครู และกระดานดำชัดเจน

-ความสูงของโต๊ะควรจะพอดีกับสายตาที่มีปัญหาของเด็ก

เครื่องมือและอุปกรณ์ เด็กที่สายตาไม่พิการมากนัก ก็อาจจะไม่มีความจำเป็นต้องใช้อุปกรณ์หรือเครื่องมือช่วยแต่อย่างใด แต่เด็กอาจจะทำงานช้ากว่าปกติ ครูจึงควรจะให้เวลาเด็กเพิ่มมากขึ้นกว่าปกติ สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสายตามากขึ้น ควรจัดหาอุปกรณ์และเครื่องมือที่จำเป็นแก่การเรียนรู้ให้แก่เด็ก เช่น แวนขยาย แวนตาที่ขยายภาพได้ เป็นต้น เมื่อเด็กทำงานนานพอสมควรเด็กจะปวดตาหรือปวดศีรษะ ครูควรจะให้เด็กหยุดทำงาน นอกจากนั้นโรงเรียนหรือครูควรจัดหาสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

-หนังสือที่มีตัวพิมพ์ขนาดใหญ่

-เครื่องพิมพ์ดีดที่มีตัวพิมพ์ขนาดใหญ่

-เครื่องเสียง ซึ่งเป็นอุปกรณ์ที่มีการเรียนรู้มาก เพราะเด็กจะเรียนรู้ได้ดี ทางการฟังมากกว่า การมองเห็น เครื่องเสียงที่จำเป็นได้แก่ เครื่องเล่นเทป เทป วิทยุ เป็นต้น ฯลฯ

-เครื่องฉายภาพ ได้แก่ เครื่องฉายภาพเหนือศีรษะ สไลด์ เครื่องฉายภาพนิ่ง กล้องจุลทรรศน์ อุปกรณ์เหล่านี้ช่วยให้สามารถมองเห็นได้ดีขึ้น

-โทรทัศน์วงจรปิด เป็นอุปกรณ์ที่ช่วยในการขยายตัวอักษร ตามความต้องการของเด็ก ช่วยทั้งในการอ่านและเขียนหนังสือ

-คอมพิวเตอร์ ซึ่งมีการติดตั้งเครื่องส่งเคราะห์เสียง และมีโปรแกรมการขยายตัวอักษรที่ปรากฏบนจอภาพ ทำให้เด็กเหล่านี้สามารถใช้คอมพิวเตอร์ได้เช่นเดียวกับเด็กสายตาปกติ

-สมุดหรือกระดาษ เด็กเหล่านี้ต้องเขียนตัวหนังสือโตๆ กระดาษที่ใช้จึงต้องมีเส้นบรรทัดที่ห่างกันเพื่อเด็กจะได้เขียนได้สะดวก สีกระดาษควรเป็นสีขาวหรือสีครีม ซึ่งง่ายต่อการมองเห็นตัวหนังสือ

-ขนาดของอุปกรณ์อื่น ๆ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้กับเด็กเหล่านี้ควรมีขนาดใหญ่ไม่ว่าจะเป็นอุปกรณ์อะไรก็ตาม เช่น แผนที่ ลูกโลก แผนภูมิต่าง ๆ เป็นต้น

2.การจัดการเรียนการสอนนักเรียนที่ตาบอด การจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กตาบอด อาจมีความแตกต่างจากการสอนเด็กที่มองเห็นเลือนราง เพราะนักเรียนตาบอดไม่สามารถใช้สายตาในการเรียนได้เลย แต่ต้องใช้ประสาทสัมผัสในส่วนอื่นแทนได้แก่ ประสาทสัมผัสทางหู ประสาทสัมผัสทางการดมกลิ่น ชิมรส และประสาทสัมผัสทางกาย สำหรับหลักสูตรสามารถเรียนโดยใช้หลักสูตรของเด็กปกติได้ เพียงแต่ต้องปรับปรุงวิธีการ ขั้นตอนและวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นเพื่อให้สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของเด็ก และเพิ่มทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ของเด็กตาบอดเข้าไปในหลักสูตร ก็จะทำให้เด็กตาบอดสามารถเรียนได้เช่นเดียวกับเด็กปกติ ซึ่งวิธีการและทักษะที่จำเป็นสำหรับเด็กตาบอดได้แก่ การเขียน-อ่านอักษรเบรลล์ ประสบการณ์เบื้องต้นใน

การดำรงชีวิต ทักษะการเคลื่อนไหว การใช้สื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีความแตกต่างไปจากเด็กปกติ ตลอดจนดัดแปลงเนื้อหาหรือวิธีการสอนให้เหมาะสมกับเด็ก ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 การเขียน-อ่านอักษรเบรลล์ เนื่องจากเด็กตาบอดไม่สามารถใช้สายตาในการอ่านหรือเขียนอักษรปกติได้เช่นเดียวกับเด็กปกติ จึงมีการคิดค้นตัวอักษรเพื่อให้คนตาบอดสามารถอ่านเขียนได้ เพื่อให้เด็กตาบอดใช้อ่านด้วยปลายนิ้ว โดยการสัมผัสได้ ซึ่งเรียกว่า อักษรเบรลล์ (Braille)

อักษรเบรลล์ ตั้งชื่อตาม หลุยส์เบรลล์ (Louis Braille) เป็นครูตาบอดชาวฝรั่งเศส ได้ประดิษฐ์ขึ้นในปี พ.ศ.2372 โดยปรับปรุงมาจากรหัสที่ทหารใช้ในการติดต่อสื่อสารกัน ในเวลา กลางคืนของกองทัพฝรั่งเศสในสมัยสงครามนโปเลียนในยุโรป กัปตันชาร์ล ปาปิแอร์ คิดค้นอักษรไนท์ (Night Letter) โดยใช้ไม้ 12 อัน มาประกอบกันเป็นโค้ดในการติดต่อ และหลุยส์เบรลล์ได้ดัดแปลง มาใช้กับคนตาบอด ซึ่งวิธีการและทักษะที่จำเป็นสำหรับเด็กตาบอดได้แก่ การเขียน-อ่านอักษรเบรลล์ ประสบการณ์เบื้องต้นในการดำรงชีวิต ทักษะการเคลื่อนไหว การใช้สื่ออุปกรณ์ต่างๆ ที่มีความแตกต่างไปจากปกติ ตลอดจนดัดแปลงเนื้อหาหรือวิธีการสอนให้เหมาะสมกับเด็กดัง รายละเอียดต่อไปนี้

2.2 การสอนประสบการณ์เบื้องต้นในการดำรงชีวิต นอกจากวิธีเขียน อ่าน และพิมพ์ อักษรเบรลล์แล้ว เด็กตาบอดควรจะมีการฝึกฝนให้มีความสามารถพื้นฐานที่จำเป็น การรู้จักช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวันและการรู้จักปรับปรุงบุคลิกภาพ และมารยาทให้เหมาะสม ในสังคมโรงเรียนจึงควรทำกิจกรรมและประสบการณ์ดังนี้

2.2.1 การจัดกิจกรรมประสบการณ์ในการเรียนรู้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย โดยการอธิบาย ถึงส่วนประกอบของร่างกาย ตำแหน่งและความสำคัญของส่วนประกอบเหล่านั้น เช่น มือ และแขนขา และเท้า ลำตัว ใบหน้า เป็นต้น

2.2.2 การจัดประสบการณ์และการฝึกฝนทักษะการฟังและการแยกเสียง เนื่องจากตาใช้ การไม่ได้ เด็กจะต้องมีการพัฒนาประสาทหูส่วนอื่น ให้มีความสามารถอย่างเต็มที่ แม้ว่าเด็กไม่มี อะไรที่จะทดแทนสายตาได้อย่างสมบูรณ์ แต่ในการไปในที่ต่าง ๆ เด็กสามารถใช้ประสาททางการได้ยินเรียนรู้สิ่งแวดล้อมได้ การฝึกการฟังต้องฝึกตั้งแต่เด็กยังเล็กอยู่ ครูชั้นอนุบาลหรือชั้นประถมศึกษา จึงควรมีหน่วยการเรียนรู้เพื่อฝึกเรื่องเสียงให้เด็กได้ฟังเสียงประจำวันที่บ้าน ที่ห้องเรียน บริเวณ โรงเรียนและเสียงจากภายนอกโดยฝึกทำวันละเล็กน้อย

2.2.3 การจัดประสบการณ์เรื่องกลิ่นและรส เพื่อพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ถึง ลักษณะและที่มาของกลิ่น การแยกกลิ่น บอกความหมายให้รู้จักกลิ่นตามธรรมชาติ และรสของสิ่งของ ที่ได้รับประทาน กลิ่นของผลิตภัณฑ์เคมีที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ยาสีฟัน สบู่ สีทาบ้าน ยา ผงซักฟอก กะปิ น้ำปลา พริก ขนมห ผงไม้ต่าง ๆ กลิ่นจากสัตว์ กลิ่นเผาไหม้ หรือกลิ่นที่เป็นพิษ เช่น กลิ่นของแก๊ส เป็นต้น

2.2.4 การจัดประสบการณ์และฝึกทักษะเรื่องการสัมผัสทางกาย เนื่องจากเด็กตาบอดใช้ ประสาทสัมผัสสัมผัสมาก เด็กจึงต้องพัฒนาความสามารถในการเปรียบเทียบความรู้สึกจากการสัมผัส วัตถุว่าแตกต่างกันในด้านผิว รูปร่าง ขนาด น้ำหนัก ความสูง และอื่น ๆ รวมไปถึงความรู้สึกต่าง ๆ เช่น ความร้อนหนาว ความเจ็บปวด เป็นต้น

2.2.5 การจัดประสบการณ์และฝึกทักษะเรื่องการคาดคะเน หลังจากการฝึกประสาทสัมผัส อื่น ๆ มาแล้ว นักเรียนควรมีความสามารถในการคาดคะเนและเปรียบเทียบระยะเวลา น้ำหนัก ความสูงต่ำ ขนาดเพื่อใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน เช่น เมื่อได้ยินเสียงก็สามารถคาดคะเนได้ว่าเสียง

นั้นมาจากทิศไหน ไกลหรือใกล้ ควรหลีกเลี่ยงหรือรู้จักการคาดคะเนจากเสียงเครื่องยนต์ของรถในการขึ้นรถ

2.2.6 การจัดกิจกรรมและประสบการณ์เรื่องสุขนิสัยเนื่องจากเด็กตาบอดไม่สามารถมองเห็นตนเองเกี่ยวกับความสะอาดของร่างกายนอกจากการสัมผัสด้วยมือหรือความรู้สึกของตนเองเท่านั้น ครูจึงควรฝึกทักษะทางด้านสุขนิสัยในเรื่องต่าง ๆ เช่น การอาบน้ำ การแปรงฟัน การล้างมือ การล้างเท้า การตัดเล็บมือเล็บเท้า การทำความสะอาดหู การทำความสะอาดตา การทำความสะอาดตาปลอม การทำความสะอาดจมูก การหวีผม การโกนหนวด การโกนขนรักแร้ การใช้ผ้าอนามัย เป็นต้น

2.2.7 การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ เพื่อฝึกความสามารถขั้นพื้นฐานต่าง ๆ นักเรียนควรจะได้รับฝึกความสามารถขั้นพื้นฐานง่าย ๆ เพื่อช่วยเหลือตนเองและผู้อื่น เช่น การสวมเสื้อผ้า และติดกระดุม การสวมถุงเท้า รองเท้า การผูกเชือกรองเท้า การใช้เครื่องไฟฟ้าที่จำเป็นภายในบ้าน การเปิด-ปิดประตูหน้าต่าง การใช้และการเก็บภาชนะต่าง ๆ และการใช้เงิน เป็นต้น

2.2.8 การจัดกิจกรรมและประสบการณ์เรื่องเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม นักเรียนตาบอดต้องมีชีวิตร่วมกับสังคมปกติเช่นกัน การฝึกให้รู้จักการเลือกเสื้อผ้าใส่ได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ จึงมีความจำเป็น ดังนั้นนักเรียนควรได้รับการฝึกเกี่ยวกับการเลือก และซื้อเสื้อผ้า การแต่งกายให้เหมาะสมกับฤดูกาล กาลเทศะ และรูปร่าง การใช้สีของเสื้อผ้า การเก็บรักษา และการซ่อมแซมเสื้อผ้า

2.2.9 การจัดกิจกรรมและประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องการรักษาผิวพรรณและการเสริมสวย นักเรียนตาบอดควรได้รับการฝึกทักษะเกี่ยวกับการรักษาผิวพรรณของตนเองเช่นเดียวกับคนปกติ โดยเห็นความสำคัญของผิวหนังและการรักษา รวมทั้งความรู้เกี่ยวกับเครื่องสำอาง หรือครีมถนอมผิวชนิดต่าง ๆ นักเรียนที่มีอายุมากขึ้นก็ควรได้รับการฝึกเกี่ยวกับการแต่งหน้าด้วย

2.2.10 การจัดกิจกรรมและประสบการณ์เรื่องงานบ้านงานครัว นักเรียนตาบอดควรได้รับการฝึกทักษะในเรื่องงานบ้านงานครัว เพื่อจะได้นำไปใช้ประโยชน์ในการช่วยเหลือตนเองและครอบครัวในชีวิตประจำวัน โดยงานบ้านควรแนะนำหรือฝึกเกี่ยวกับ การดูแลรักษาความสะอาด เช่นการกวาดบ้าน ถูบ้าน การซักผ้ารีดผ้า และการตากผ้า ในงานด้านครัว ได้แก่ การใช้เตาชนิดต่าง ๆ การใช้ตู้เย็น ฝึกการประกอบอาหาร การจัดโต๊ะอาหาร การล้างและการเก็บภาชนะในครัว เป็นต้น

2.2.11 การจัดประสบการณ์และฝึกทักษะเรื่องการเลี้ยงดูเด็กทารก นักเรียนตาบอดจะต้องเติบโตและมีครอบครัว การฝึกให้รู้จักเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กทารก จะทำให้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียนในอนาคตเป็นอย่างมาก ทักษะควรฝึกได้แก่ การอาบน้ำทารก การให้อาหารทารก และการดูแลเลี้ยงดูเด็กทารก เป็นต้น

2.2.12 การจัดประสบการณ์และกิจกรรมเรื่องมารยาทในการเข้าสังคม นักเรียนตาบอดต้องอยู่ในสังคมคนปกติ ทั้งในเวลาอยู่ในวัยเรียนและเติบโตเป็นผู้ใหญ่ การปรับตัวให้เข้ากับสังคมปกติเป็นสิ่งจำเป็นมาก เพราะจะทำให้คนทั่วไปยอมรับคนตาบอดได้โดยไม่รังเกียจ ครูจึงควรฝึกทักษะในเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้ คือ การรู้จักการแนะนำตนเอง การนัดหมายโดยเน้นเรื่องการตรงต่อเวลา การต้อนรับแขก มารยาทในโต๊ะอาหาร การรินน้ำใส่แก้ว การใช้โทรศัพท์ มารยาทในห้องประชุม การสูบบุหรี่ เป็นต้น

2.3 ทักษะการเคลื่อนไหว

การเคลื่อนไหวที่ถูกต้องเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น เด็กเหล่านี้ควรได้รับการฝึกที่ถูกต้องในการเคลื่อนไหว การเคลื่อนไหวในที่นี้หมายถึงการเดินภายในบ้าน ในโรงเรียน ตลอดจนสถานที่ต่าง ๆ ภายนอกบ้าน หรือภายนอกโรงเรียน รวมทั้งการขึ้น-ลงรถ หรือเรื่องการใช้บันไดเลื่อน ลิฟท์ เป็นต้น ถ้าเด็กได้รับการฝึกฝนในเรื่องนี้แล้ว เด็กจะเดินไปในที่ต่าง ๆ ได้อย่างดี วิชาที่สอนในการฝึกทักษะเหล่านี้ เรียกว่า ทักษะการสร้างความรู้สึกับสภาพแวดล้อม และการเคลื่อนไหวของคนตาบอด (Orientation and Mobility) ซึ่งเป็นวิชาพิเศษ และจำเป็นที่ จะต้องบรรจุเข้าไปไว้ในหลักสูตรของเด็กที่มีความบกพร่องทางการมองเห็นเสมอ การเคลื่อนไหวและการเดินทางของเด็กตาบอดอาจสอนได้ดังนี้

2.3.1 ในคนนำทาง คนที่นำทางคนตาบอดได้ต้องเป็นคนตาดี ซึ่งจะเป็นผู้นำทางให้คนตาบอด ไปยังจุดหมายปลายทางตามความต้องการได้ และที่สำคัญคนตาดีควรจะสอนคนตาบอดให้รู้จักเดิน ให้ถูกต้อง เช่น การจับเหนือข้อศอก การก้าวเท้า ท่าทาง และจังหวะการเดิน จะทำให้เด็กตาบอด สามารถเดินในลักษณะและท่าทางเหมือนคนปกติ การใช้คนนำทางจะเป็นวิธีที่ปลอดภัยที่สุด แต่ บางครั้งเด็กตาบอดอาจจะรู้สึกขาดอิสระก็ได้

2.3.2 การใช้สุนัขนำทาง สุนัขที่ได้รับการฝึกมาเป็นอย่างดีสามารถใช้นำทางคนตาบอดได้ คนตาบอดที่ใช้สุนัขนำทางส่วนมากเป็นผู้ใหญ่มากกว่าเด็ก เพราะเด็กจะใช้คนนำทางมากกว่า การใช้สุนัขนำทางนั้นมีข้อจำกัดอยู่บ้าง คนตาบอดจะต้องทราบสภาพภูมิประเทศบริเวณนั้นเป็นอย่างดี รู้จักสภาพที่ว่าจะอะไรตั้งอยู่ตรงไหน สุนัขเป็นเพียงหูตาคนตาบอดให้เดินตามทางให้ถูกต้อง โดยไม่ชนกับผู้คนและสิ่งของและไม่ออกนอกทางเดินเท่านั้น

2.3.3 การใช้ไม้เท้านำทาง ไม้เท้าสีขาวเป็นอุปกรณ์ที่คนตาบอดใช้นำทางมากที่สุด คนตาบอด จะต้องทราบสภาพเกี่ยวกับบริเวณที่จะเดินทางไปเป็นอย่างดี ในขณะที่เดินทางไปคนตาบอดจะต้อง รู้จักใช้ประสาทสัมผัสส่วนอื่น ๆ ประกอบ เช่น การฟังเสียง การดมกลิ่นหรือการสัมผัสพื้นผิวที่เดินผ่าน ไม้เท้าเป็นอุปกรณ์ที่ใช้แทนคนตาบอด จะช่วยให้เดินทางได้สะดวก และปลอดภัยยิ่งขึ้น เขาต้อง ได้รับการฝึกให้ใช้ไม้เท้าอย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย ปัจจุบันมีเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาช่วยในการเดินทางด้วย เช่น

- **Pathsounder** ใช้สวมรอบคอ เมื่อเข้าใกล้วัตถุที่ขวางทางอยู่จะมีเสียงดังเตือนให้รู้ตัว

- **Sonics glasses** เป็นเครื่องมือสร้างคลื่นเสียงที่มีความถี่สูง ๆ (Ultrasonic) เพื่อส่งออกไปเมื่อคลื่นกระทบวัตถุก็จะสะท้อนกลับมา เครื่องจะเปลี่ยนคลื่นที่สะท้อนมาให้เป็นสัญญาณไฟฟ้า เพื่อขยายให้ผู้ที่ใช้เครื่องทราบว่า มีอะไรขวางหน้าอยู่ ระดับเสียงที่สะท้อนกลับมาจะบอกระยะทางว่า วัตถุอยู่ไกลเท่าไร คุณภาพของเสียงจะบอกลักษณะทั่ว ๆ ไปของวัตถุ

- **Sonic torch** ผู้ใช้จะถือเครื่องนี้ไว้ เครื่องจะส่งคลื่นเสียงออกไป เมื่อไปกระทบสิ่งกีดขวางก็จะสะท้อนกลับมาให้ผู้ใช้ง่ายทราบได้ อย่างไรก็ตาม การสอนทักษะการเคลื่อนไหวให้แก่เด็กตาบอด หรือเด็กที่มองเห็นเลือนราง ครูจะต้องฝึกอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ได้เกิดทักษะในการเดินทางได้เป็นอย่างดี เด็กบางคนอาจจะต้องใช้ทั้งเวลาและความอดทนอย่างสูง เพราะบางคนนอกจากมีปัญหาทางด้านอื่น ๆ ปนด้วย เช่น ทางด้านสติปัญญา หรือทางด้านร่างกาย ทั้งคู่ต้องรู้จักการยืดหยุ่นให้มีความเหมาะสมกับเด็กแต่ละคนที่มีความแตกต่างกัน

2.4 การใช้สื่อหรืออุปกรณ์ ต่างๆนักเรียนตาบอดไม่สามารถใช้สายตาในการมองเห็นสิ่งต่าง ๆเช่นเดียวกับนักเรียนปกติ แต่เขาสามารถใช้ประสาทสัมผัสทางกายและการได้ยินมากที่สุด ดังนั้นสื่อ

หรืออุปกรณ์ต่าง ๆ สำหรับเด็กตาบอดจึงต้องมีการปรับปรุง หรือดัดแปลงให้สามารถสัมผัสด้วยมือ เป็นส่วนใหญ่ และใช้การฟังเป็นหลัก เช่น

สื่อการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ เด็กตาบอดสามารถคิดเลขในใจได้ดีมากแต่ในระดับชั้นเรียนสูง ๆ มีความต้องการในการใช้เครื่องมือเครื่องใช้ในการคิดคำนวณมากขึ้น เช่น ลูกคิด เครื่องคิดเลขที่มีเสียง เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีอุปกรณ์บางอย่างที่ดัดแปลงมาจากเด็กปกติ เช่น ไม้บรรทัด ไม้โปรแทรกเตอร์ จะมีตัวเลขอักษรเบรลล์ติดแสดงไว้ หรือวงเวียน มีลูกกลิ้งติดตรงปลาย แทนดินสอของคนปกติ กระดานกราฟจะมีลักษณะเป็นร่องไม้รูปตารางสี่เหลี่ยมจัตุรัส ซึ่งนักเรียนสามารถสัมผัสได้ รูปทรงเรขาคณิตซึ่งอาจใช้เช่นเดียวกับเด็กปกติ สายวัดที่มีรูหรือรอยหยัก แสดงตัวเลขเป็นระยะ ๆ รูปภาพต่าง ๆ จะมีความนูนขึ้นมาจากพื้นผิว และในการใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ จะต้องมีวัสดุบางอย่างช่วยให้เข้าใจมากขึ้น เช่น หมุด ยางรัด ดินน้ำมัน เป็นต้น

สื่อการเรียนการสอนวิชาอื่น ๆ ได้แก่ ลูกโลกแผนที่แสดงภูมิประเทศเกี่ยวกับ ภูเขา ต้นไม้ หรือเส้นแบ่งเขต บางครั้งสามารถใช้ของจริงในการสอนเพื่อให้เกิดความเข้าใจ บางอย่างใช้หุ่นจำลอง เพราะไม่สามารถสัมผัสสิ่งเหล่านั้นได้ เนื่องจากมีขนาดใหญ่หรือเล็กเกินไปสื่อบางอย่างสามารถถอดออกเป็นส่วนตัวต่าง ๆ ได้ เช่น อวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย ซึ่งนักเรียนจะสามารถทราบตำแหน่งของอวัยวะโดยการสัมผัสจากหุ่นจำลอง

หนังสือเรียนที่เป็นสิ่งพิมพ์สำหรับนักเรียนตาบอด จะต้องเป็นอักษรเบรลล์เท่านั้น เพราะสามารถอ่านได้โดยการสัมผัส และยังมีหนังสือเรียนที่เรียกว่า หนังสือเทปเสียงที่นักเรียนตาบอดสามารถฟังได้มากและง่ายกว่าการใช้อักษรเบรลล์

**แนวการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการ
สำหรับผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น ตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุ 3 ปี**

1. ทักษะกล้ามเนื้อขนาดใหญ่

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
1. การเคลื่อนไหวในท่านอน	1.การเคลื่อนไหวในท่านอนหงาย	- สามารถยื่นแขนในท่านอนหงาย	-นำกระดิ่งเล็กๆหรือของเล่นที่มีเสียงไปเขย่าข้างหน้าผู้เรียนขณะที่นอนหงายเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนยื่นแขนออกไปจับ
		- สามารถหันศีรษะไปด้านข้าง	-นำกระดิ่งเล็กๆหรือของเล่นที่มีเสียงไปเขย่าด้านข้างผู้เรียนขณะที่นอนหงายเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนหันศีรษะไปตามเสียง
		- สามารถเตะขาไป-มา	-นำกระดิ่งหรือลูกกระพรวนมาผูกที่ขาผู้เรียนแล้วจับขาผู้เรียนเขย่าให้เกิดเสียงเพื่อกระตุ้นความสนใจให้เกิดการเตะขา ไป-มา - เปิดเพลง หรือนิทานเพลงให้ผู้เรียนฟัง แล้วกระตุ้นให้ผู้เรียนขยับร่างกายตามจังหวะเพลง
	2.การพลิกตัว	- สามารถพลิกตะแคง ซ้าย-ขวา	-วางผ้าหรือหมอนมาหนุนข้างหลังผู้เรียนข้างใดข้างหนึ่งแล้วนำกระดิ่งหรือวัตถุที่มีเสียงมาเขย่าด้านหน้า และต่ำลง ให้ผู้เรียนตะแคงตามเสียงและเอื้อมมือเพื่อคว้าของ -ในขณะที่ผู้เรียนนอนหงาย เขย่าของเล่นที่มีเสียงไปด้านใดด้านหนึ่งและให้ผู้เรียนตะแคงตามเสียงและเอื้อมมือเพื่อคว้าของ

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
		- สามารถพลิกคว่ำและหงาย	<ul style="list-style-type: none"> - ในขณะที่ผู้เรียนนอนหงาย ให้ใช้ของเล่นที่มีเสียง เขย่าที่เหนือศีรษะของผู้เรียน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเงยศีรษะขึ้นเพื่อคว้า จากนั้นเลื่อนของเล่นที่มีเสียงมายังด้านหลังของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนพลิกตัวคว่ำ - ในขณะที่ผู้เรียนนอนคว่ำ ให้ใช้ของเล่นที่มีเสียง เขย่าที่เหนือศีรษะของผู้เรียน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเงยศีรษะขึ้นเพื่อคว้า จากนั้นเลื่อนของเล่นที่มีเสียงมายังด้านหลังของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนพลิกตัวหงาย
		- สามารถยันตัวเพื่อเตรียมลุกขึ้นนั่ง	- ในขณะที่ผู้เรียนนอนตะแคง เขย่าของเล่นที่มีเสียงข้างหน้าผู้เรียน ผู้เรียนจะเอื้อมมือไปคว้าของ จากนั้นให้ยกของเล่นให้สูงขึ้น ผู้เรียนจะใช้แขนอีกข้างหนึ่งยันพื้นเพื่อพยุงตัวเองให้ลุกขึ้นนั่ง
	3. การเคลื่อนไหวในท่านอนคว่ำ	- สามารถชันคอขึ้น	- ให้ผู้เรียนนอนคว่ำ เรียกชื่อเบาๆ หรือสั้นกระดิ่ง / เป่านกหวีดเบาๆ ใกล้ๆ ศีรษะ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจแล้วพยายามยกหัวหรือหันศีรษะตามเสียง
		- สามารถคืบไปในทิศทางต่างๆ	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ผู้เรียนนอนคว่ำบนหมอนหรือขาผู้ฝึก แล้วเหยียดตรงและงอเข่า ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักทั้งน้ำหนักที่แขนและขา ผู้ฝึกใช้มือกดหลังเบาๆ และขยับเพื่อให้ผู้เรียนรับรู้แรงกดที่ข้อมือและเข่า - ให้หัดคืบตามเสียงของเล่น / นกหวีด / เสียงปรบมือ

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
2.การนั่ง	การนั่งบนพื้น	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถนั่งทรงตัวโดยมีเครื่องช่วย / ผู้ช่วย 	<ul style="list-style-type: none"> - จากท่านอน จับมือผู้เรียนแล้วออกแรงช่วยดึงเบาๆให้ลุกขึ้นนั่ง - จับตัวผู้เรียนมานั่งบนตัก แล้วใช้มือช่วยประคองด้านหลัง ให้ผู้เรียนทรงตัวอยู่ในท่านั่ง - ให้ผู้เรียนนั่งบนเบาะ โดยใช้หมอนวางด้านหลังเพื่อช่วยทรงตัวท่านั่ง
		<ul style="list-style-type: none"> - สามารถนั่งโดยใช้มียัน 	<ul style="list-style-type: none"> - ให้นั่งทรงตัวเองโดยใช้มียันพื้นโดยมีผู้ช่วยจับพยุงตัวไว้และนำมือผู้เรียนทั้งสองข้างวางไว้บนพื้นในตำแหน่งที่จะพยุงตัวได้
		<ul style="list-style-type: none"> - สามารถนั่งทรงตัวเมื่อมีแรงกระทบจากภายนอกได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ผู้เรียนนั่งตักผู้ฝึก ผู้ฝึกนั่งบนกระดานทรงตัวหรือพื้นแล้วโยกตัว - ให้ผู้เรียนนั่งในเปลผ้าหรือตาข่ายหรือม้าโยก และแกว่งหรือโยกเบาๆ
		<ul style="list-style-type: none"> - สามารถเปลี่ยนท่าเพื่อเตรียมยืน 	<ul style="list-style-type: none"> - ให้เกาะเก้าอี้ โต๊ะ กล่อง หรือราวฝึก ที่มีน้ำหนักหรือผู้ฝึก เพื่อเปลี่ยนจากท่านั่งไปทรงตัวยืนโดยช่วยจับประคองก่อน แล้วลดการช่วยเหลือลงเมื่อผู้เรียนทรงตัวดีขึ้น
	การนั่งเก้าอี้	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถนั่งทรงตัวโดยมีเครื่องช่วย / ผู้ช่วย 	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ผู้เรียนนั่งเก้าอี้ที่มีพนักพิงและที่วางแขน และใช้มือจับขอบเก้าอี้ - ให้ผู้เรียนนั่งเก้าอี้ที่มีพนักพิง และใช้มือจับขอบเก้าอี้ - ให้ผู้เรียนนั่งเก้าอี้ที่ไม่มีพนักพิงและที่วางแขน และใช้มือจับขอบเก้าอี้

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
		<ul style="list-style-type: none"> - สามารถนั่งทรงตัวเมื่อมีแรงกระทบจากภายนอกได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ผู้เรียนนั่งเก้าอี้ที่มีพนักพิงและที่วางแขน และใช้มือจับขอบเก้าอี้ โดยให้ผู้เรียนนั่งเก้าอี้ที่มีพนักพิงและที่วางแขน และใช้มือจับขอบเก้าอี้
		<ul style="list-style-type: none"> - สามารถเปลี่ยนท่าเพื่อเตรียมยืน 	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ผู้เรียนจับมือผู้ฝึกเพื่อทรงตัวลุกขึ้นยืนจากท่านั่งเก้าอี้ - ผู้ฝึกจับมือผู้เรียนไปวางไว้ที่จุดที่ผู้เรียนสามารถจับประคองตนเองให้ยืนด้วยตนเองได้
3.การคลาน	การคลาน	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถตั้งคลาน 	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ผู้เรียนอยู่ในท่าตั้งคลานบนขาข้างหนึ่งของผู้ฝึก โดยหันหน้าเข้าหาผู้ฝึก - ให้ผู้เรียนอยู่ในท่าตั้งคลานบนหมอนข้าง - จัดทำให้ผู้เรียนอยู่ในท่านอนคว่ำ ผู้ฝึกจับสะโพกให้ยกขึ้น แล้วให้ผู้เรียนใช้มือทั้งสองข้างยันพื้นยกลำตัวขึ้นในอยู่ในท่าตั้งคลาน
		<ul style="list-style-type: none"> - สามารถคลานไปในทิศทางต่างๆ 	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ผู้เรียนอยู่ในท่าตั้งคลานบนหมอนข้าง จากนั้นนำอุปกรณ์ที่มีเสียงมาเขย่าเรียกให้ผู้เรียนมาตามเสียงโดยผู้เรียนจะค่อยๆคลานโดยใช้น้ำหนักไว้ที่เข่าและมือเพื่อเคลื่อนตัวไปหาเสียง - ให้ผู้เรียนอยู่ในท่าตั้งคลานบนขาข้างหนึ่งของผู้ฝึก จากนั้นนำอุปกรณ์ที่มีเสียงมาเขย่าเรียกให้ผู้เรียนมาตามเสียงโดยผู้เรียนจะค่อยๆคลานโดยใช้น้ำหนักไว้ที่เข่าและมือเพื่อเคลื่อนตัวไปหาเสียง - อยู่ด้านหน้าผู้เรียนห่างพอสมควร ใช้ของเล่นเขย่าหรือเรียกชื่อ ให้ผู้เรียนพยายามจับของเล่นแล้วเคลื่อนของเล่นให้พื้นมือผู้เรียน เพื่อ

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
			<p>กระตุ้นให้ผู้เรียนคลานตามของเล่น</p>
		<ul style="list-style-type: none"> - สามารถคลานขึ้น-ลงบันได 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ฝึกนำผู้เรียนไปที่บันไดที่มีราวบันไดที่ผู้เรียนจับได้ โดยให้ผู้เรียนสำรวจขึ้นบันไดและราวบันได จากนั้น ผู้ฝึกจับมือผู้เรียนวางบนขั้นบันไดขั้นที่ 1 ในขณะที่ผู้เรียนอยู่ในท่าคุกเข่าหลังจากนั้นผู้ฝึกจับมือของผู้เรียนทั้งสองข้างวางที่บันได แล้วแตะมือข้างที่อยู่ด้านเดียวกันราวบันได เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้ว่า มีราวบันไดอยู่ด้านบน โดยผู้ฝึกบอกให้นำมือไปจับราวบันได แล้วผู้ฝึกใช้มือแตะหรือกระตุ้นเตือนที่บริเวณสะโพก เพื่อให้ผู้เรียนยกขาขึ้น ทีละข้างเพื่อวางอยู่บนบันไดขั้นเดียวกัน และฝึกด้วยวิธีนี้ไปเรื่อยๆจนผู้เรียนเกิดทักษะ - การฝึกลงบันได ให้ผู้เรียนฝึกลงบันไดแบบถอยหลังโดยให้ผู้เรียนจับราวบันไดแล้วใช้ขาข้างใดข้างหนึ่ง วางบนบันไดขั้นถัดลงมา แล้วผู้ฝึกกระตุ้นขาอีกข้างของผู้เรียนให้ถอยตามลงมาวางอยู่บนบันไดขั้นเดียวกัน ฝึกด้วยวิธีนี้ไปเรื่อยๆจนผู้เรียนเกิดทักษะ
		<ul style="list-style-type: none"> - สามารถเปลี่ยนท่าเพื่อเตรียมยืน 	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ผู้เรียนที่อยู่บนท่านั่ง เกาะขอบอุปกรณ์ที่มีน้ำหนัก เช่น โตะ เก้าอี้ จากนั้นผู้ฝึกจับที่สะโพกผู้เรียนและช่วยพยุงผู้เรียนให้ยืนขึ้นจับขอบโตะหรือเก้าอี้

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
4.การยืน	การเกาะยืน	- สามารถเกาะยืนโดยใช้มือจับสองข้าง	- ผู้ฝึกจับมือผู้เรียนจับอุปกรณ์ที่จะเกาะยืนด้วยมือตัวเองทั้งสองข้างแล้วให้เกาะอุปกรณ์เพื่อให้ยืนได้อย่างมั่นคง
		- สามารถเกาะยืนโดยใช้มือจับข้างเดียว	- จับผู้เรียนให้เกาะยืนเองใช้มือเกาะหลักข้างเดียว โดยช่วยประคองหรือจับมือช่วยผู้เรียนทรงตัวลุกขึ้น เมื่อผู้เรียนทรงตัวดีขึ้นก็ลดการช่วยเหลือลง
	การยืน	- สามารถยืนทรงตัวได้เอง	- ใช้ของเล่น หรือพุดกระตุ่นให้ผู้เรียนทรงตัวลุกขึ้นยืนด้วยตัวเอง - หรืออาจเล่นเกมร้องเพลงประกอบการ ลุกยืน-นั่งลง
5.การเดิน	การเกาะเดินทางราบ	- สามารถเดินโดยผู้ช่วย/เครื่องช่วย	- สอนให้ผู้เรียนเดินผลักบอลขนาดใหญ่ไปด้านหน้าเรื่อยๆตามทางเดิน หรือจับมือผู้เรียนให้เดินไปพร้อมๆกัน
		- สามารถเดินเกาะผนัง/ราว	- สอนให้ผู้เรียนรู้จักกรอจับ หรือใช้มือแตะผนัง เพื่อทรงตัวเดินไปตามทาง ค่อยๆลดการช่วยเหลือลงเมื่อผู้เรียนเดินได้คล่องตัวมากขึ้น
	การเดินโดยอิสระ	- สามารถเดินได้ด้วยตัวเองโดยไม่มีผู้ช่วยหรือเครื่องช่วย	- พุดอธิบายและชมเชยให้กำลังใจ ให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกมั่นใจในการก้าวเดิน และปล่อยให้ผู้เรียนทรงตัวเดินเองโดยคอยดูแลห่างๆ - ให้ผู้เรียนเดินตามเสียงเรียก หรือเสียงต่างๆด้วยตัวเอง

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
	การเดินขึ้น-ลงบันได	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถเดินขึ้น-ลงบันได โดยมีการพักเท้าและจับราวบันไดหรือมีคนช่วยจับมือ - สามารถเดินขึ้น-ลงบันไดโดยมีการสลับเท้าและจับราวบันไดหรือมีคนช่วยจับมือ 	<ul style="list-style-type: none"> - พูดอธิบายและให้ผู้เรียนสัมผัสบันไดก่อน แล้วจึงสอนให้เดินขึ้นบันได โดยก้าวเท้าข้างใดข้างหนึ่งขึ้นก่อนแล้วก้าวอีกข้างตามไปยืนบนบันไดขั้นเดียวกัน โดยให้ผู้เรียนจับราวบันไดหรือจับมือเพื่อช่วยทรงตัว เมื่อก้าวเดินขึ้นบันไดแบบนี้จนคล่องแล้ว จึงค่อยสอนการเดินลงบันไดโดยใช้การสอนแบบเดียวกัน - พูดอธิบายและให้ผู้เรียนสัมผัสบันไดก่อน แล้วจึงสอนให้เดินขึ้นบันได โดยก้าวเท้าข้างใดข้างหนึ่งขึ้นก่อนแล้วก้าวเท้าอีกข้างสลับไปบนบันไดขั้นต่อไป โดยให้ผู้เรียนจับราวบันไดหรือจับมือเพื่อช่วยทรงตัว เมื่อก้าวเดินขึ้นบันไดแบบนี้จนคล่องแล้ว จึงค่อยสอนการเดินลงบันไดโดยใช้การสอนแบบเดียวกัน
6.การวิ่ง	การวิ่ง	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถวิ่งไปในทิศทางต่างๆ 	<ul style="list-style-type: none"> - พูดอธิบายให้ผู้เรียนรับทราบถึงทางที่จะวิ่งไปก่อน แล้วจับมือพาผู้เรียนวิ่งโดยผู้ช่วยอยู่ด้านหน้าเคียงกับผู้เรียน โดยเริ่มจากวิ่งช้าๆก่อนจนผู้เรียนเริ่มคุ้นเคยแล้วจึงค่อยเพิ่มความเร็วในการวิ่ง

2. ทักษะกล้ามเนื้อเล็ก

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการ / ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
1.การมอง (กรณีสายตาเลือนราง)	การจ้องมอง	- สามารถสบตากับผู้อื่น	- เล่นจ๊ะเอ๋โดยใช้ฉากที่มีสีสัน สดใส สะท้อนแสง
		- สามารถจ้องมองวัตถุสิ่งของที่อยู่ตรงหน้า	- การเล่นเกมที่มีสีสัน สดใส/สะท้อนแสงที่อยู่ตรงหน้าได้
		- สามารถจ้องมองวัตถุด้านข้าง ซ้าย-ขวา	- เล่นของเล่นที่มีสีสัน สดใส สะท้อนแสงที่เคลื่อนไหว ซ้าย-ขวา แนว 180 องศา
		- สามารถจ้องมองวัตถุด้านบน-ล่าง	- ให้ผู้เรียนมองตามลูกบอลที่มีสีสัน สดใสหรือมีเสียงหรือมีแสงไฟ ที่ปาลงพื้นให้กระดอนขึ้น บน-ล่าง - ให้ผู้เรียนมองตามวัตถุสีสัน สดใส ในกระบอกน้ำใส(ขวดแก้วใส)ที่พลิกกลับ ขึ้น-ลง - ให้ผู้เรียนมองตามวัตถุที่มีสีสัน สดใสหรือมีเสียงหรือมีไฟ ที่อยู่ในตำแหน่ง บน-ล่าง
	การมองตาม	- สามารถมองตามวัตถุที่เคลื่อนที่	- ให้ผู้เรียนมองของเล่นที่แขวน ที่มีสีสัน สดใส/สะท้อนแสงขนาดใหญ่ และมีการเคลื่อนไหว โดยให้ผู้เรียนมองผู้เรียนมองเห็นในระยะใกล้ ให้ผู้เรียนมองตามวัตถุที่มีสีสัน สดใส ที่ย้ายจากมือหนึ่งไปอีกมือหนึ่ง - ให้ผู้เรียนมองตามลูกบอล ที่มีสีสัน สดใสหรือมีเสียงหรือมีแสงไฟ ที่กลิ้งไปบนพื้น
	สามารถมองหาเมื่อของหายไปจากสายตา	- ให้ผู้เรียนมองหาวัตถุที่กำลังเล่นอยู่เมื่อถูกย้ายที่หรือเปลี่ยนที่อยู่ - ให้ผู้เรียนมองหาวัตถุที่ตกลงไปบนพื้น	

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการ / ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
2.การใช้มือ	การใช้มือในการเอื้อมกำหรือจับหรือจับวัตถุเพื่อนำวัตถุจากจุดหนึ่งไปปล่อยยังจุดหมาย	สามารถเอื้อมจับสิ่งของที่ใกล้มือ	ผู้เรียนเอื้อมมือหยิบของเล่นที่มีสีสันสดใส/สะท้อนแสงหรือมีเสียงหลายๆขนาด
		สามารถจับหรือกำวัตถุได้อย่างมั่นคง	-ผู้ฝึกกระตุ้นโดยให้ลูบหลังมือ เพื่อให้ผู้เรียนกางมือหรือแบมือออก แล้วใส่ของลงในมือให้ผู้เรียนกำ -ให้ผู้เรียนถือของเล่นที่มีสีสันสดใส/สะท้อนแสงหรือมีเสียง -ให้ผู้เรียนจับหรือกำวัตถุที่ใส่ไว้ในมือ ในเวลาที่กำหนดได้โดยไม่ปล่อย
		สามารถนำวัตถุที่จับไปยังจุดหมาย	-ผู้เรียนหยิบวัตถุที่อยู่ข้างหน้าไปใส่ไว้ในมือผู้ฝึก -ผู้เรียนหยิบห้วงที่มีสีสันสดใส/สะท้อนแสงขนาดใหญ่หรือมีเสียงใส่หลักที่มีสีสันขนาดใหญ่ -หยิบของเล่นที่มีสีสันสดใส/สะท้อนแสงหรือมีเสียงขนาดใหญ่ใส่ตะกร้าขนาดใหญ่
3.การประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ (กรณีสายตาเลือนราง)	การประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ	สามารถใช้ตาประสานสัมพันธ์กับมือในการทำกิจกรรมอย่างง่ายๆ	-โยนลูกบอลหรือวัตถุที่มีสีสันสดใส/สะท้อนแสงหรือมีเสียง หลายๆขนาด ลงตะกร้า ในระยะที่พอมองเห็น -ร้อยลูกปัดขนาดใหญ่ที่สีสันสดใส -ใส่ไม้รูปทรงต่างๆลงไปในกล่องที่มีช่องรูปทรงต่างๆ
4.การเคลื่อนไหวอวัยวะที่ใช้ในการพูด	การเคลื่อนไหวริมฝีปาก	สามารถควบคุมการใช้ริมฝีปาก	-ให้ผู้เรียนเลียนเสียงพูด ตามที่ผู้ฝึกพูดหรือเปล่งเสียง เช่น ปาปา -การนวดกระตุ้นรอบๆปาก
	การดูดการเป่า	สามารถดูดของเหลวและอาหารชนิดหนืดข้น	-ฝึกใช้หลอดดูดขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ เช่น ดูนํ้าหวาน นมถั่วเหลือง วุ้น ตามลำดับ

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการ / ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
		สามารถเป่าลมออกจากปาก	<ul style="list-style-type: none"> -ฝึกให้ใช้หลอดขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ เป่าสีน้ำ / สีโปสเตอร์บนกระดาษขาว -ฝึกเป่านกหวีด หรือของเล่นสำหรับเป่าที่มีเสียง
	การเคี้ยวและการกลืน	สามารถเคี้ยวและกลืนอาหาร	<ul style="list-style-type: none"> -กระตุ้นการเคี้ยวโดยการนวดกระตุ้นขากรรไกร -กระตุ้นการกลืนโดยการนวดกระตุ้นภายในปาก เหงือก ลิ้น โคนลิ้น -นวดกระตุ้นบริเวณใต้คาง วนไปมา เพื่อกระตุ้นการกลืน

3. ทักษะการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
1. ทักษะการช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันพื้นฐาน	การดื่ม	- สามารถดื่มนมหรือน้ำได้ด้วยตนเอง	- ฝึกดื่มนมหรือน้ำโดยการใช้นิ้ว - ฝึกดื่มนมหรือน้ำจากแก้วโดยใช้แก้วที่มีหู - ฝึกดื่มนมหรือน้ำจากแก้วโดยใช้แก้วปกติ
	การรับประทานอาหาร	- สามารถหยิบจับอาหารรับประทานได้ด้วยตนเอง	- ให้ผู้เรียนสำรวจตำแหน่งของอาหารที่จะรับประทานและหยิบอาหารขึ้นมารับประทาน
		- สามารถใช้ช้อนรับประทานอาหารโดย หกเล็กน้อย	- ฝึกการใช้ช้อนตักอาหารรับประทาน
	3. การแต่งกาย	- สามารถแต่งกาย โดยมีผู้อื่นช่วยเหลือ	- ฝึกให้ผู้เรียนสำรวจส่วนต่างๆ ของเสื้อ และกางเกงทั้งด้านนอก ด้านใน ป้าย - ฝึกถอดเสื้อ กางเกง กระโปรง ออกด้วยตนเอง - ฝึกใส่เสื้อคอกลมโดยมีผู้ช่วยเหลือ - ฝึกถอดถุงเท้าและรองเท้า ออกด้วยตนเอง
4. การขับถ่าย	- สามารถบอกความต้องการในการขับถ่าย	- ฝึกให้ผู้เรียนแสดงสีหน้า หรือท่าทาง หรือส่งเสียงบอกเมื่อต้องการขับถ่าย เช่น แสดงสีหน้า เอามือจับที่ท้องเมื่อต้องการขับถ่าย ชี้ไปที่ห้องน้ำ ส่งเสียงบอก เป็นต้น	

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
		<ul style="list-style-type: none"> - สามารถขยับถ่ายในห้องส้วม โดยมีผู้ช่วยเหลือ 	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกให้ผู้เรียนไปห้องส้วมเมื่อต้องการขยับถ่ายโดยมีผู้ช่วยเหลือ - ฝึกให้ผู้เรียนถอดกางเกงออกในห้องส้วมเมื่อต้องการขยับถ่ายโดยมีผู้ช่วยเหลือ - ฝึกให้ผู้เรียนสวมกางเกงในห้องส้วมเมื่อขยับถ่ายเสร็จแล้วโดยมีผู้ช่วยเหลือ - ฝึกให้ผู้เรียนนั่งโถส้วมอย่างถูกต้องเมื่อขยับถ่ายโดยมีผู้ช่วยเหลือ - ฝึกให้ผู้เรียนทำความสะอาดเมื่อขยับถ่ายได้ โดยมีผู้ช่วยเหลือ
	5. การทำความสะอาดร่างกาย	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถทำความสะอาดร่างกายโดยมีผู้อื่นช่วย 	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกให้ผู้เรียนสำรวจสถานที่และอุปกรณ์ในการทำความสะอาดร่างกาย - ฝึกให้ผู้เรียน ล้างมือ เช็ดมือโดยมีผู้อื่นช่วยเหลือ - ฝึกการแปรงฟัน บ้วนปากโดยมีผู้อื่นช่วยเหลือ - ฝึกการล้างหน้า เช็ดหน้า โดยมีผู้อื่นช่วยเหลือ - ฝึกให้ผู้เรียนอาบน้ำ และเช็ดตัว โดยมีผู้อื่นช่วยเหลือ - ฝึกการสระผม เช็ดผม และหวีผม โดยมีผู้อื่นช่วยเหลือ

4. ทักษะการรับรู้และการแสดงออกทางภาษา

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
1 การรับรู้และเข้าใจภาษา	การรับรู้เสียง	มีการรับรู้แหล่งของเสียง	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้ของเล่นที่มีเสียงที่แตกต่างกันอย่างน้อย 2 เสียงมาให้ผู้เรียนฟัง - ใช้กลองตีให้ผู้เรียนฟังโดยการตีด้านซ้ายสลับกับด้านขวา ด้านหน้า ด้านหลัง - เรียกชื่อผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนมองตาม - ให้บุคคลในครอบครัวเรียกชื่อของตนเองเพื่อให้ผู้เรียนมองตามเสียงของแต่ละคน - ใช้กลองตีให้เสียงดังและเบาสลับกันและสังเกตอาการของผู้เรียน
	2.การรับรู้สีหน้า ท่าทาง	สามารถเข้าใจภาษาท่าทางที่ผู้อื่นแสดง	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกการรับรู้การแสดงออกทางสีหน้า ท่าทางและน้ำเสียงของผู้อื่นที่มีปฏิสัมพันธ์ด้วย -
	3.การรับรู้คำพูด	สามารถตอบสนองต่อคำพูดของผู้อื่น	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ผู้เรียนหยิบของใช้ที่แตกต่างกันส่งให้ผู้ฝึกผู้เรียนหยิบของได้ถูกต้องปรบมือพร้อมกับคำชมเชย และถ้าผู้เรียนหยิบผิดให้ผู้เรียนหยิบใหม่และยังไม่ถูกให้หยิบใหม่และออกคำสั่งที่ตั้งขึ้น - ออกคำสั่งง่ายๆ ให้ผู้เรียนทำตาม เช่น ปรบมือ ยกแขน - เรียกชื่อผู้เรียนแล้วให้ผู้เรียนยกมือขึ้น

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
1 การแสดงออกทางภาษา	1.การแสดงสีหน้าหรือท่าทาง	สามารถแสดงสีหน้า หรือท่าทางสื่อให้ผู้อื่นเข้าใจ	- ผู้ฝึกพูดด้วยน้ำเสียงที่แตกต่างกันและสังเกตกริยาท่าทางของผู้เรียน
	2.การสื่อสารโดยใช้รูปภาพ สัญลักษณ์ สัญลักษณ์	สามารถสื่อสารโดยใช้รูปภาพ สัญลักษณ์ สัญลักษณ์	- ใช้การพูดสื่อสาร
	3.การพูด	สามารถแสดงออกโดยการพูดเป็นคำ หรือประโยคง่าย	- ฝึกให้ผู้เรียนเลียนแบบเสียง คำ วลี หรือประโยคง่ายๆ - ฝึกให้ผู้เรียนออกเสียง คำ วลี หรือประโยคง่ายๆ จากสิ่งต่างๆ รอบตัวในชีวิตประจำวัน - บอกชื่อสิ่งที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน

5. ทักษะทางด้านสังคม

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
1. การปฏิบัติตนในสังคม	แสดงความต้องการ	ร้องขอในสิ่งที่ต้องการหรือปฏิเสธสิ่งที่ไม่ต้องการ	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ฝึกนำสื่อที่มีลักษณะแตกต่างกัน มาให้ผู้เรียนได้สัมผัส ผู้ฝึกบอกชื่อสื่อแต่ละชิ้นพร้อมให้ผู้เรียนสัมผัสและฟังเสียง จากนั้นให้ผู้เรียนเลือกโดยการบอกความต้องการ ผู้ฝึกจะหยิบของให้ตามความต้องการ - เมื่อผู้เรียนร้องขอสิ่งของที่ต้องการ ผู้ฝึกหยิบของอีกชนิดให้ เพื่อให้ผู้เรียนปฏิเสธที่จะรับของที่ผู้ฝึกหยิบให้โดยการพูดว่า “ไม่เอา” “ไม่ใช่” หรือแสดงท่าทาง ด้วยการส่ายหน้า เมื่อผู้เรียนทำตามจุดประสงค์แล้ว จึงหยิบของให้ตามความต้องการ
	การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น	- แสดงการขอโทษ ขอบคุณ	<ul style="list-style-type: none"> - เมื่อผู้เรียนทำผิดหรือแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ผู้ฝึกต้องบอกให้ผู้เรียนรู้จักการขอโทษ โดยให้ผู้เรียนยกมือไหว้พร้อมกล่าวคำขอโทษตามผู้ฝึก - เมื่อผู้อื่นให้สิ่งของ ผู้ฝึกบอกผู้เรียนให้ยกมือไหว้พร้อมกล่าวคำขอบคุณ โดยจับมือผู้เรียนพร้อมให้ผู้เรียนกล่าวคำขอบคุณ

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
ทักษะทางด้านสังคมอายุ 0-3 ปี	การเล่น	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถเล่นตามลำพังในกลุ่มเพื่อนได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ผู้เรียนนั่งเป็นวงกลม และผู้ฝึกนำของเล่นแจกให้ผู้เรียนแต่ละคน พร้อมบอกชื่อของแต่ละชิ้นและให้สัมผัสของเล่นของตนเอง - ผู้ฝึกถามชื่อของเล่นแต่ละชิ้นกับผู้เรียนและบอกวิธีการเล่นกับผู้เรียนแต่ละคนจากนั้นให้ผู้เรียนเล่นของเล่นโดยผู้ฝึกดูแลอย่างใกล้ชิด
		<ul style="list-style-type: none"> - สามารถเล่นกับผู้อื่นได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ฝึกให้ผู้เรียนนั่งเล่นของเล่นด้วยกันในกลุ่มเพื่อนโดยให้แลกเปลี่ยนของเล่นกัน และผู้ฝึกดูแลผู้เรียนอย่างใกล้ชิด

6. ทักษะทางสติปัญญาและการเตรียมความพร้อมทางวิชาการ

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการ / ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
1 พัฒนาทักษะความคิดรวบยอด	1.เกี่ยวกับตนเอง	- สามารถบอกอวัยวะภายนอกง่ายๆ	- ให้ผู้เรียนคลำสัมผัสใบหน้าของผู้ฝึกและบอกว่าเป็นอะไร - ให้ผู้เรียนสัมผัสรูปร่างของตนเอง (ขา แขน ฯลฯ)
	2.การจำแนกแยกแยะ - เกี่ยวกับบุคคล - เสียงบุคคลที่คุ้นเคย - ใบหน้าของบุคคลที่คุ้นเคย - สิ่งของที่คุ้นเคย - สี - ขนาด - รูปทรง	- สามารถจำแนกแยกแยะเกี่ยวกับบุคคล สิ่งของที่คุ้นเคย สี ขนาด รูปทรง	- ให้ผู้เรียนสัมผัสบุคคลที่คุ้นเคย (พ่อ แม่) โดยผู้ฝึกอธิบายลักษณะของแต่ละคน - ให้ผู้เรียนฟังเสียงของบุคคลที่คุ้นเคย (พ่อ แม่) และเมื่อได้ยินเสียงของใครก็ให้เดินไปหาบุคคลนั้น - ให้ผู้เรียนสัมผัสรูปร่างที่มีขนาดใหญ่ – เล็ก และมีผู้ฝึกคอยอธิบายว่าเป็นอะไร - ให้ผู้เรียนสัมผัสรูปร่างลักษณะต่างๆ เช่น วงกลม สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม และมีผู้ฝึกอธิบายว่าสิ่งนั้นคืออะไร

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการ / ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
	3.การเปรียบเทียบ - ขนาดใหญ่ – เล็ก - หนัก – เบา - อุณหภูมิ - พื้นผิว ฯลฯ	- สามารถจับคู่สิ่งของที่คุ้นเคย สี ขนาด รูปทรง	- ให้ผู้เรียนถือสิ่งของที่ หนัก – เบา และมีผู้ฝึกคอยอธิบายว่าสิ่งนั้นเรียกว่าอะไร - ให้ผู้เรียนสัมผัส อากาศร้อน – อากาศเย็น โดยผู้ฝึกอธิบายลักษณะของอากาศแต่ละอย่าง - ให้ผู้เรียนได้สัมผัสพื้นผิว เช่น พื้นผิวหยาบ ละเอียด ขรุขระ เรียบ อ่อนนุ่ม แล้วอธิบายให้ผู้เรียนฟัง
	4.การจับคู่ - สิ่งของที่คุ้นเคย - สี - ขนาด - รูปทรง	- สามารถจับคู่สิ่งของที่คุ้นเคย สี ขนาด รูปทรง	- ให้ผู้เรียนสัมผัสรูปทรงต่างๆ เช่น วงกลม สี่เหลี่ยม สามเหลี่ยม - ให้ผู้เรียนจับคู่รูปทรงเหมือนกันตามที่ผู้ฝึกกำหนดให้
	5.การจัดหมวดหมู่ - สิ่งของที่คุ้นเคย - สี - ขนาด - รูปทรง	- สามารถจัดหมวดหมู่ สิ่งของที่ คุ้นเคย สี ขนาด รูปทรง	- ให้ผู้เรียนสัมผัสโดยการแยกแยะเป็นหมวดหมู่ เช่น ของกิน ของใช้

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการ / ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
	6.ความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ	- สามารถใช้สิ่งของ 2 อย่าง ได้สัมพันธ์กัน	- ให้ผู้เรียนสัมผัสของใช้ในชีวิตประจำ เช่น ซ้อม - ส้อม โดยผู้ฝึกอธิบายว่ามีสัมพันธ์กันอย่างไร

7. ทักษะที่จำเป็น

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการ / ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
<p>1. การสร้าง ความคุ้นเคยกับ สภาพแวดล้อมและ การเคลื่อนไหว</p>	<p>การมีประสบการณ์โดยใช้ประสาทสัมผัสที่เหลืออยู่</p>	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถใช้ประสาทการได้ยิน การดมกลิ่น การชิมรส การสัมผัสโดยผิวกาย หรือการมองเห็นที่เหลืออยู่ในการรับรู้สิ่งแวดล้อม 	<p><u>ฝึกการฟัง</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ฝึกการแยกความแตกต่างของเสียงชนิดต่างๆ โดยใช้ของที่มีเสียงเขย่าให้ผู้เรียนฟังแล้วให้จำ และบอกว่าเป็นเสียงของอะไร เช่น กระดิ่ง วิหุยุ กลอง กรับ ปรบมือ - ฝึกการแยกความแตกต่างของเสียงชนิดต่างๆ โดยใช้วิหุยุ เทป หนังสือเสียง เปิดให้ผู้เรียนฟังแล้วให้แยกแยะเสียงสังเกต จำเสียง เช่น เสียงน้ำตก (เสียงธรรมชาติต่างๆ) เช่น เสียงร้องของสัตว์ เช่น เป็ด - ผู้ฝึกเคาะไม้หรือท่อนเหล็กตามตำแหน่งต่างๆแล้วให้ผู้เรียนชี้ไปยังตำแหน่งนั้น - ผู้เรียนบอกจังหวะ ช้า- เร็ว , ดัง - เบา เสียงสูง – ต่ำ โดยการเคาะวัตถุ อุปกรณ์ เช่น กลอง การเปิดเพลง ให้มีจังหวะช้าเร็วและให้ผู้เรียน ปรบมือหรือเคาะตามเสียงที่ได้ยิน - ให้ผู้เรียนนอนบนพื้นวัตถุต่างกันแล้วเคลื่อนไหว ให้ผู้เรียนฟังเสียง เช่น หนังสือพิมพ์ ถุงพลาสติก ผ้า กระสอบ กระดาษทราย พรม <p><u>ฝึกการดมกลิ่น</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - เมื่อมีการใช้แปงทาตัวผู้เรียน ผู้ฝึกบอกผู้เรียนว่า กลิ่นนั้นคือ

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการ / ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
			<p>กลืนอะไร และให้ผู้เรียนได้สัมผัสและดมแป้งทาตัวที่แขนหรือมือตนเอง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ในเวลาให้ผู้เรียนตีมนมให้หยดน้ำนมลงบนฝ่ามือผู้เรียนเล็กน้อยในระยะการตีมนมครั้งแรก แล้วให้ผู้เรียนดมกลิ่นแล้วบอกผู้เรียนว่าสิ่งนี้คือกลิ่นน้ำนม - ในขณะที่แม่อุ้มลูกเพื่อให้นมให้แม่พูดกับลูกอยู่เสมอแสดงตนว่าตนเป็นใคร เพื่อให้ผู้เรียนรับรู้ความรู้สึก ความอบอุ่น และจดจำกลิ่นของแม่ ในกรณีของพ่อให้อุ้ม กอดแล้วพูดคุยแสดงตนกับลูกเพื่อให้เกิดการรับรู้กลิ่นของพ่อ - ฝึกการดมกลิ่นสิ่งของ เครื่องใช้ เครื่องนุ่งห่ม อาหารผลไม้ และดอกไม้ชนิดต่างๆ ที่พบในชีวิตประจำวันโดยผู้ฝึกอธิบายถึงลักษณะของกลิ่นนั้นๆ <p><u>ฝึกการชิมรส</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - นำอาหารแต่ละชนิดให้ผู้เรียนลองชิมและบอกรสชาติของอาหารแต่ละชนิดได้ - บอกรสชาติของอาหารให้ผู้เรียนพูดตามที่ละเอียด - นำของที่มีรสต่างกันมาให้ชิม เช่น เค็ม เปรี้ยว หวาน จืด - ชิมอาหารที่ทำมาจากเนื้อสัตว์ ผัก <p><u>ฝึกการรับรู้จากการสัมผัสโดยผิวหนัง</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ให้ผู้ฝึกนวดกระตุ้นสัมผัสด้วย แป้งฝุ่น โลชั่น

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการ / ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
			<p>น้ำมันพืช 100 % อุปกรณ์วงจรระบบสั้น ฯลฯ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ให้ผู้เรียนฝึกใช้มือสำรวจสิ่งของต่างๆที่มีพื้นผิวที่แตกต่างกัน - ให้ผู้เรียนฝึกสำรวจสิ่งของต่างๆที่มีหลายๆขนาดด้วยการสัมผัส - ให้ผู้ฝึกนำผู้เรียนไปสำรวจสถานที่ต่างๆโดยการสัมผัสและรับรู้ถึงสภาพแวดล้อมโดยการรับรู้จากผิวกาย <p><u>ฝึกการเห็นที่เหลืออยู่</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - การกวาดสายตามองตามแสงไฟ บน-ล่าง ซ้าย-ขวา หรือแนวทแยง - ฝึกการมองตามวัตถุที่มีสีสดใส มีเสียงและ เคลื่อนไหวได้ เช่น โม่บายกระดิ่ง ของเล่นมีสีสดใส - ให้ผู้เรียนมองตามสิ่งที่เคลื่อนไหวที่ผ่านสายตา
	<p>การฝึกการรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสภาพแวดล้อม และสภาพแวดล้อมกับสภาพแวดล้อม</p>	<p>สามารถบอกได้ว่าตนเองอยู่ที่ไหน และสภาพสิ่งแวดล้อมเป็นเช่นไร</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ฝึกหรือแม่ให้ผู้เรียนได้นั่งหรือนอนอยู่ใกล้ในขณะที่ผู้ฝึกหรือแม่ทำกิจกรรม เล่าให้ฟังว่ามีอะไรเกิดขึ้นหรือให้ผู้เรียนได้สัมผัสอุปกรณ์หรือทำกิจกรรมนั้นๆด้วย - ผู้ฝึกพาไปสำรวจและบรรยายให้ผู้เรียนฟังถึงสิ่งของต่างๆที่ใช้ในบ้านแต่ละชนิด - พาเดินไปในสถานที่ต่างๆ และผู้ฝึกบรรยายสภาพแวดล้อมให้ฟัง
	<p>การเดินโดยอิสระในสถานที่ที่คุ้นเคย</p>	<p>สามารถป้องกันตนเองในการเดินในสถานที่คุ้นเคยได้อย่างปลอดภัย</p>	<p>ฝึกการป้องกันตนเองทั้งส่วนบนและส่วนล่างของร่างกาย โดยการฝึกในเรื่องต่อไปนี้</p>

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการ / ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
			<ol style="list-style-type: none"> 1. การหลบสิ่งกีดขวางในขณะคลานหรือเดิน 2. ฝึกการเดินโดยเกาะราว 3. ฝึกการเดินละเลาะไปตามผนัง 1. ฝึกการเดินโดยอิสระตามเสียงเรียกชื่อ 2. ฝึกการเดินโดยอิสระตามเสียงปรบมือ 3. ฝึกการเดินโดยเสียงเคาะวัตถุและฝึกเดินได้ด้วยตนเอง

แนวการจัดกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพ
สำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น อายุตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไป

1. ทักษะกล้ามเนื้อขนาดใหญ่

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการ/ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
1.การนั่ง	การนั่งบนพื้น	- สามารถนั่งทรงตัวโดยอิสระและมั่นคง	- ผู้ฝึกให้ผู้เรียนนั่งพิงกล่องที่แข็งหรือผนัง โดยให้นั่งพิงที่มุมกล่องหรือมุมผนัง
		- สามารถเปลี่ยนท่าเพื่อเตรียมยืน	- ผู้ฝึกให้ผู้เรียนนั่งด้วยตนเอง โดยไม่มีเครื่องช่วย
	การนั่งบนเก้าอี้	- สามารถนั่งทรงตัวโดยอิสระและมั่นคง	- ผู้ฝึกให้ผู้เรียนนั่งบนเก้าอี้ที่มีพนักพิง โดยให้ขาทั้ง 2 ข้างยันพื้น
		- สามารถเปลี่ยนท่าเพื่อเตรียมยืน	- ผู้ฝึกให้ผู้เรียนนั่งบนเก้าอี้ที่ไม่มีพนักพิง โดยให้ขาทั้ง 2 ข้างยันพื้น
2. การยืน	การยืน	- สามารถยืนทรงตัวได้อย่างมั่นคง	- ผู้ฝึกให้ผู้เรียนนั่งท่าต่างๆ และผู้ฝึกจับบริเวณต้นแขนของผู้เรียนทั้ง 2 ข้าง กระตุ้นให้ผู้เรียนลุกยืน
			- ผู้ฝึกให้ผู้เรียนลุกยืนโดยการใช้มือเกาะจับวัตถุสิ่งของหรือราว โดยผู้ฝึกช่วยผลักดันจนผู้เรียนยืนตัวตรง
			- ผู้ฝึกให้ผู้เรียนยืนพิงผนัง โดยให้ยืนเต็มฝ่าเท้าทั้ง 2 ข้าง
			- ผู้ฝึกให้ผู้เรียนยืนทรงตัวได้ด้วยตนเอง

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการ/ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
3.การเดิน	การเดินโดยอิสระ	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถเดินได้ด้วยตนเองโดยไม่มีผู้ช่วยหรือเครื่องช่วย 	<ul style="list-style-type: none"> - ให้เด็กยืนบนเท้าของผู้ฝึกและหันหน้าออก จับต้นแขนของผู้เรียนไปด้วยในขณะที่เดิน - ให้ผู้เรียนผลักวัตถุที่มีล้อเลื่อนไปข้างหน้า - ผู้ฝึกเดินตามหลังและช่วยจับต้นแขนในขณะที่ผู้เรียนก้าวเดินไปข้างหน้า - ผู้ฝึกเดินถอยหลังและจับมือผู้เรียนทั้ง 2 ข้างของผู้เรียนให้ก้าวเดินมาข้างหน้า - ผู้ฝึกจับมือข้างใดข้างหนึ่งของผู้เรียนพาเดินไปข้างหน้า - ผู้ฝึกให้ผู้เรียนเดินโดยการจับราว - ผู้ฝึกให้ผู้เรียนเดินด้วยตนเอง
	การเดินขึ้น-ลงบันได	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถเดินขึ้น-ลงบันได โดยมีการพักเท้าและจับราวบันไดหรือมีคนช่วยจับมือ - สามารถเดินขึ้น-ลงบันไดโดยการสลับเท้าและจับราวบันไดหรือมีคนช่วยจับมือ 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ฝึกจับมือผู้เรียนข้างหนึ่งจับราวบันไดและให้ผู้เรียนวางเท้าข้างหนึ่งบนขั้นบันไดและยกเท้าอีกข้างหนึ่งมาวางบนขั้นบันไดเดียวกัน - ผู้ฝึกจับมือผู้เรียนข้างหนึ่งจับราวบันไดและให้ผู้เรียนวางเท้าข้างหนึ่งบนบันไดและยกเท้าอีกข้างหนึ่งมาวางบนขั้นบันไดถัดไป
4.การวิ่ง	การวิ่ง	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถวิ่งไปในทิศทางต่างๆ - สามารถวิ่งผ่านสิ่งกีดขวางได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ฝึกจับแขนผู้เรียนและดึงแขนให้ผู้เรียนวิ่งตาม - ผู้ฝึกปรบมือและให้ผู้เรียนวิ่งไปตามทิศทางของเสียง

2. ทักษะกล้ามเนื้อเล็ก

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการ / ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
1.การมอง	การจ้องมอง	- สามารถสบตากับผู้อื่น	- เมื่อเรียกชื่อหันหน้ามองสบตาคนอื่นได้
		- สามารถจ้องมองวัตถุสิ่งของที่ อยู่ตรงหน้าและรับรู้ รายละเอียด	- สามารถเล่นของเล่นที่มีสีสันสดใส/สะท้อนแสงและบอก รายละเอียดของเล่นนั้นๆได้ - ให้ผู้เรียนวิ่งตามวัตถุที่เคลื่อนที่ไปในทิศทางต่างๆ
		- สามารถจ้องมองวัตถุด้านข้าง ซ้าย-ขวาและรับรู้รายละเอียด	- ผู้เรียนกวาดสายตา มองตามแสงจากด้านซ้ายไปขวาและขวาไปซ้าย - ผู้เรียนกวาดสายตาตามองของเล่นหรือวัตถุที่มีสีสันสดใส สะท้อนแสง ทางซ้าย-ขวาและบอกรายละเอียดของสิ่งนั้นๆได้
		- สามารถจ้องมองวัตถุด้านบน- ล่างและรับรู้รายละเอียด	- ผู้เรียนกวาดสายตา มองตามแสงจากด้านบนลงล่าง และล่างขึ้นบน - เล่นลูกบอลที่มีการกระดอนบนพื้นขึ้น-ลง ตามลำพังหรือกับผู้อื่นได้ รับหรือโยนลูกบอล สีสัน/ขาวดำขนาดใหญ่
2.การใช้มือ	การใช้มือในการกำหรือจับวัตถุ การนำวัตถุไป การปล่อยวัตถุ	- สามารถจับวัตถุหรือสิ่งของได้ อย่างถูกวิธี	- ผู้เรียนจับบอลลูกใหญ่ด้วยสองมือ - ผู้เรียนจับบอลลูกเล็กด้วยมือข้างเดียวได้ - ผู้เรียนจับวัตถุรูปทรงกระบอกหลายๆขนาดได้อย่างมั่นคง
		- สามารถใช้นิ้วหัวแม่มือร่วมกับ นิ้วอื่นๆ การหยิบด้วยปลายนิ้ว	- หยิบหมุดขนาดใหญ่ด้วยนิ้วหัวแม่มือ นิ้วชี้ และนิ้วกลาง - หยิบหมุดขนาดเล็กด้วยนิ้วหัวแม่มือและนิ้วชี้ - หยิบแผ่นวัตถุขนาดบาง เช่น บัตรโทรศัพท์
		- สามารถนำและปล่อยวัตถุไป	- หยิบหมุดขนาดต่างๆแล้วปักบนกระดานปักหมุด

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการ / ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
		<p>ยังจุดหมายที่ต้องการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - สามารถนำและปล่อยวัตถุไปยังจุดหมายที่ต้องการ(ต่อ) 	<ul style="list-style-type: none"> - หยิบห้วงขนาดใหญ่แล้วสวมบนหลัก - หยิบกระเบื้องแผ่นเล็กใส่ในช่องหรือบล็อกรูปทรงตามแบบของวัตถุนั้นๆ - -หยิบไม้รูปทรงต่างๆใส่ในบล็อกรูปทรงขนาดต่างๆ
3.การประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ	การประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถใช้ตาประสานสัมพันธ์กับมือในการทำกิจกรรมที่ซับซ้อน 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้เรียนเลือกหยิบหมุดสีสดใสที่ปะปนกันอยู่หลายสีตามที่ผู้ฝึกกำหนดแล้วเสียบลงในกระดานเสียบหมุดที่มีสีตัดกัน - ผู้เรียนต่อภาพจิ๊กซอร์อย่างง่าย 3-4 ชิ้น - ร้อยลูกปัดมีลวดลายตามที่ครูกำหนด - ลอกสายเส้นตามเส้นประที่กำหนด - ผู้เรียนระบายสีภายในกรอบที่มีรายละเอียดต่างๆ - ผู้เรียนใช้นิ้วมือลากไปตามรอยหรือร่องที่มีหลากหลายแบบ
4.การเคลื่อนไหวอวัยวะที่ใช้ในการพูด	การเคลื่อนไหวริมฝีปาก	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถควบคุมการใช้ริมฝีปากได้อย่างปกติ 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้เรียนเป่าสีบนกระดาษ - ผู้เรียนเป่าเทียน - ผู้เรียนเป่าหลอดที่จุ่มน้ำ - ผู้เรียนเป่าใบไม้เป็นเสียงต่างๆ - ผู้เรียนเป่าลูกโป่ง - ผู้เรียนทำเสียง อา อุ โอ อี ในภาชนะที่มีเสียงก้อง เช่น โองขนาดเล็ก

3. ทักษะการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
1. การช่วยเหลือตนเอง ในการ ปฏิบัติกิจวัตร ประจำวันพื้นฐาน	1. การดื่ม	- สามารถดื่มนมหรือน้ำได้ด้วย ตนเอง	- ฝึกรินนมหรือน้ำจากขวดใส่แก้วโดยที่ใช้นิ้วหัวแม่มือจุ่มวัดระดับน้ำ ในแก้วแล้วดื่มโดยไม่หก - ฝึกกดน้ำจากเครื่องทำน้ำเย็น หรือถังน้ำ ใสลงไปในแก้วแล้วดื่มโดย ไม่หก - ฝึกรินนมหรือน้ำจากเหยือกใสลงไปในแก้วแล้วดื่มโดยไม่หก
	2. การรับประทานอาหาร	- สามารถหยิบจับอาหาร รับประทานได้ด้วยตนเอง - สามารถใช้ช้อนรับประทาน อาหารโดยหกเล็กน้อย	- ให้ผู้เรียนสำรวจตำแหน่งของอาหารในภาชนะใส่อาหาร และตัก อาหารรับประทานด้วยตนเองโดยใช้ช้อน - ฝึกการใช้ตะเกียบ ช้อนและส้อม ในการรับประทานอาหาร
	3. การแต่งกาย	- สามารถแต่งกายอย่างถูกต้องตาม กาลเทศะ	- ฝึกการใส่กางเกง กระโปรงเอวยางยืด - ฝึกการรูดซิปออก แกะกระดุมแป็บ ปลดกระดุม ปลดตะขอ - ฝึกการรูดซิปขึ้น ติดกระดุม ติดตะขอ โดยมีผู้ช่วยเหลือ - ฝึกการใส่ถุงเท้าและรองเท้าแบบต่างๆ - ฝึกการผูกเชือกรองเท้า โดยมีผู้ช่วยเหลือก่อนจากนั้นจึงทำด้วย ตนเอง - ฝึกถอดและรัดเข็มขัด

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
			<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกการเลือกสีและแบบเครื่องแต่งกายให้เหมาะสมกับกาลเทศะ
	การช้บถ่าย	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถช้บถ่ายได้ด้วยตนเอง 	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกสำรวจตำแหน่งและอุปกรณ์ต่างๆ ในห้องส้วม - ฝึกวิธีการช้อุปกรณ์ต่างๆ ในห้องส้วม - ฝึกการช้บถ่ายลงในโถส้วม - ฝึกให้ผู้เรียนทำความสะอาดหลังการช้บถ่าย
	การทำความสะอาดร่างกาย	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถทำความสะอาดร่างกายได้ด้วยตนเอง 	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกให้ผู้เรียนสำรวจสถานที่และอุปกรณ์ในการทำความสะอาดร่างกาย - ฝึกให้ผู้เรียน ล้างมือ เช็ดมือและเก็บอุปกรณ์ด้วยตนเอง - ฝึกการแปรงฟัน บ้วนปากและเก็บอุปกรณ์ด้วยตนเอง - ฝึกการล้างหน้า เช็ดหน้า และเก็บอุปกรณ์ด้วยตนเอง - ฝึกให้ผู้เรียนอาบน้ำ เช็ดตัวและเก็บอุปกรณ์ด้วยตนเอง - ฝึกการสระผม เช็ดผม หวีผม และเก็บอุปกรณ์ด้วยตนเอง

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
	การดูแลอนามัยส่วนบุคคล	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถจัดการ ดูแลสุขภาพ ส่วนตนได้ถูกสุขลักษณะ 	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกการส่งน้ำมูก เช็ดน้ำมูก เช็ดน้ำลาย เช็ดขี้ตา - ฝึกการใช้และทิ้งผ้าอนามัยให้ถูกต้อง - ฝึกการตัดเล็บมือเล็บเท้า - ฝึกการใช้ยาระงับกลิ่นกาย - ฝึกการเลือกใส่เสื้อผ้าให้เหมาะสมกับฤดูกาล - ฝึกการบอกอาการและขอความช่วยเหลือเมื่อเจ็บป่วย - ฝึกการดูแลความสะอาดและความเรียบร้อยของทรงผม เสื้อผ้า และเครื่องแต่งกาย - ฝึกการดูแลรักษาความสะอาดของเครื่องนอน - ฝึกการเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์และถูกสุขลักษณะ
2.กิจวัตรประจำวันอื่นๆ	การช่วยเหลืองานบ้าน	<ul style="list-style-type: none"> - รับผิดชอบงานบ้านง่ายๆ ได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกการจับไม้กวาดและกวาดบ้านได้ถูกวิธี - ฝึกการดูแลทำความสะอาดบ้านและบริเวณบ้านได้ถูกวิธี - ฝึกการล้าง ถ้วย จาน แก้วน้ำ และภาชนะการประกอบอาหารต่างๆ - ฝึกการการดูแลทำความสะอาดซักเสื้อผ้า ตากและพับเก็บ - ฝึกการกรอกน้ำดื่มใส่ขวด - ฝึกการรดน้ำต้นไม้
	การเดินทางไปในทางที่ต่างๆ	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถเดินทางไปในที่ต่างได้ด้วยตนเอง 	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกการสร้างความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อม - ฝึกสร้างความคุ้นเคยกับห้องเรียน - ฝึกสร้างความคุ้นเคยกับห้องนอน

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
			<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกการเงินธนาคาร และนิมโนภาพเป้าหมายที่จะไป - ฝึกการเดินทางโดยมีผู้นำทาง - ฝึกการเดินทางโดยใช้ไม้เท้าขาว - ฝึกการเดินทางด้วยตนเองได้โดยตนเองอย่างอิสระ - ฝึกการหาของตก <p>(รายละเอียดเพิ่มเติมในทักษะที่จำเป็น เรื่อง การสร้างความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว)</p>
	การซื้อของ	- สามารถซื้อของได้ด้วยตนเอง	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกให้รู้จักค่าของเงิน - ฝึกให้รู้จักสิ่งของต่างๆ ฝึกการคิด คำนวณ บวก,ลบ เงิน - ฝึกการซื้อของ ฝึกทดสอบให้นำเงินไปซื้อของมาให้
	- การใช้บริการสาธารณะ	- สามารถใช้บริการสาธารณะได้ด้วยตนเอง	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกการเงินธนาคารหรือนิมโนภาพว่าเป้าหมายที่จะไปให้ถึงจุดหมายอย่างไรได้โดยปลอดภัย - ฝึกการขึ้น การลง รถเมล์ ฝึกการเดินทางข้ามถนนตรงทางม้าลาย - ฝึกการขึ้นสะพานลอย ฝึกการซื้อตั๋ว - ฝึกการเดินทางโดยทางเรือ - ฝึกการเดินทางโดยทางรถไฟ

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
			<ul style="list-style-type: none">- ฝึกการเดินทางโดยทางเครื่องบิน- ฝึกการเข้าห้องน้ำสาธารณะ- (รายละเอียดเพิ่มเติมในทักษะที่จำเป็น เรื่อง การสร้างความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว)

4. ทักษะทางด้านสังคม

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
1. การปฏิบัติตนในสังคม	แสดงความต้องการ	- ร้องขอในสิ่งที่ต้องการหรือปฏิเสธสิ่งที่ไม่ต้องการ	- ผู้ฝึกนำสื่อที่มีลักษณะแตกต่างกัน มาให้ผู้เรียนได้สัมผัส ผู้ฝึกบอกชื่อสื่อแต่ละชิ้นพร้อมให้ผู้เรียนสัมผัสและฟังเสียง จากนั้นให้ผู้เรียนเลือกโดยการบอกความต้องการ ผู้ฝึกจะหยิบของให้ตามความต้องการ - เมื่อผู้เรียนร้องขอสิ่งของที่ต้องการ ผู้ฝึกหยิบของอีกชนิดให้เพื่อให้ผู้เรียนปฏิเสธที่จะรับของที่ผู้ฝึกหยิบให้โดยการพูดว่า “ไม่เอา” “ไม่ใช่” หรือแสดงท่าทาง ด้วยการส่ายหน้า เมื่อเด็กทำตามจุดประสงค์แล้ว จึงหยิบของให้ตามความต้องการ
	มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น	- แสดงการทักทายกับผู้อื่นอย่างเหมาะสม	- ผู้ฝึกส่งเสียงทักทายโดยเรียกชื่อผู้เรียน - ผู้ฝึกถามเกี่ยวกับชื่อผู้ฝึกโดยให้สัมผัสร่างกาย - ผู้ฝึกกล่าวคำทักทายและให้ผู้เรียนกล่าวคำทักทายตามพร้อมยกมือไหว้
	การเล่น	- สามารถเล่นกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม	- ผู้ฝึกเตรียมของเล่นให้ผู้เรียนเล่นร่วมกันในกลุ่ม - ผู้ฝึกบอกชื่อของเล่นแต่ละชิ้นและให้ผู้เรียนสัมผัส - ผู้ฝึกอธิบายวิธีการเล่น - ผู้ฝึกให้ผู้เรียนเล่นร่วมกันเพื่อให้ผู้เรียนรู้จักการแบ่งปันเมื่อเพื่อนขอในสิ่งที่ต้องการ

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
		<ul style="list-style-type: none"> - เล่นกับผู้อื่นได้ตามกติกา 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ฝึกเตรียมเกมและอุปกรณ์ - ผู้ฝึกบอกชื่อและให้ผู้เรียนสัมผัสกับอุปกรณ์ที่ผู้ฝึกเตรียมมา - ผู้ฝึกบอกวิธีการเล่นพร้อมกติกาที่ควรปฏิบัติในการเล่น - ผู้ฝึกให้ผู้เรียนเล่นเกมตามกติกาที่กำหนดไว้กับเพื่อนๆ
	การปฏิบัติตามกติกาของสังคม	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถปฏิบัติตามกติกาของสังคมได้อย่างเหมาะสม 	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ผู้เรียนเล่นเกมร่วมกับเพื่อนต่างห้อง - ผู้ฝึกอธิบายวิธีการเล่นและบอกชื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ - ผู้ฝึกให้ผู้เรียนเล่นเกมตามกติกาและวิธีการที่กำหนดไว้ด้วยกัน

5. ทักษะการรับรู้และการแสดงออกทางภาษา

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
1 การรับรู้และเข้าใจภาษา	การรับรู้เสียง	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถรับรู้แหล่งที่มาของเสียงและสนองตอบได้อย่างเหมาะสม 	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกให้ผู้เรียนรับรู้และฟังเสียงที่เกิดขึ้นในธรรมชาติ ตามทิศทาง ต่าง ๆ เช่น เสียงลมพัด เสียงฟ้าร้อง เสียงสัตว์ เสียงน้ำตก เป็นต้น - ฝึกให้ผู้เรียนรับรู้และฟังเสียงที่เกิดขึ้นจากมนุษย์สร้างขึ้นตามทิศทาง ต่าง ๆ เช่น เสียงพูด เสียงของเล่นหรือเสียงเปิด ปิด ประตู เสียงกริ่งโทรศัพท์ เป็นต้น - ใช้ของเล่นที่มีเสียงที่แตกต่างกันอย่างน้อย 2 เสียงมาให้เด็กฟังโดยการใช้เสียงดังและเบาของเล่นแต่ละชิ้นและให้เด็กตอบคำถามว่าเสียงอะไร - ตีกลองแล้วให้เด็กเดินตามเสียงนั้น
	2.การรับรู้สีหน้า ท่าทาง และ น้ำเสียง	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถเข้าใจสีหน้า ท่าทาง และน้ำเสียง ที่ผู้อื่นแสดงและตอบสนองได้อย่างเหมาะสม 	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกรับรู้การแสดงออกทางสีหน้า ท่าทางและน้ำเสียง ของผู้อื่นที่มีปฏิสัมพันธ์ด้วย

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
	3.การรับรู้อำพุด	- สามารถตอบสนองต่อคำพุด ของผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม	- ฝึกให้ผู้เรียนทักทายโดยการพุดหรือแสดงท่าทางประกอบ - ฝึกให้ผู้เรียนปฏิบัติตามคำสั่งในชีวิตประจำวัน เช่น นั่ง หยิบ แก้ว ใส่เสื้อ เป็นต้น - ฝึกให้ผู้เรียนแสดงท่าทางประกอบเนื้อเพลง
1 การแสดงออกทาง ภาษา	การแสดงสีหน้าหรือท่าทาง	- สามารถแสดงสีหน้าหรือ ท่าทางสื่อให้ผู้อื่นเข้าใจได้ เหมาะสม	- ฝึกให้ผู้เรียนแสดงสีหน้า ท่าทางและน้ำเสียง เช่น พยักหน้า ส่าย หน้า ดีใจ ร้องไห้ เป็นต้น - ฝึกให้ผู้เรียนแสดงออกความรู้สึก อารมณ์ได้เหมาะสมตามวัย
	การสื่อสารโดยใช้รูปภาพสัญลักษณ์	- สามารถสื่อโดยใช้รูปภาพ สัญลักษณ์ สัญลักษณ์ ได้ เหมาะสม	- ใช้การพุดสื่อสาร
	การพุด	- สามารถแสดงออกโดยการพุด เป็นคำ หรือประโยคได้อย่าง เหมาะสม	- ฝึกให้ผู้เรียนเลียนแบบเสียง คำ วลี หรือประโยคง่ายๆ - ฝึกให้ผู้เรียนออกเสียง คำ วลี หรือประโยคง่ายๆ จากสิ่งต่างๆ รอบตัวในชีวิตประจำวัน - บอกชื่อสิ่งที่พบเห็นหรือพุดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆรอบตัวใน ชีวิตประจำวัน

6. ทักษะทางสติปัญญาและการเตรียมความพร้อมทางวิชาการ

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
1 พัฒนาทักษะความคิดรวบยอด	ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถบอกชื่อและหน้าที่ของอวัยวะต่างๆได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ผู้เรียนรู้จักชื่อบุคคลรอบข้าง เช่น พ่อ แม่ พี่ น้อง - ให้ผู้เรียนรู้จักชื่อตนเอง โดยผู้ฝึกเรียกชื่อแล้วให้ผู้เรียนเดินไปตามเสียงผู้ฝึก - ให้สัมผัสอวัยวะของตนเอง เช่น ตา หู จมูก ปาก ฯลฯ โดยผู้ฝึกคอยอธิบายถึงหน้าที่ของอวัยวะนั้นๆ - ให้ผู้เรียนชื่ออวัยวะต่างๆตามที่ผู้ฝึกบอก และบอกหน้าที่ของอวัยวะแต่ละส่วน

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
รวบยอด	การจับคู่ - สิ่งของ - ภาพ - สัญลักษณ์	- สามารถจับคู่สิ่งของ ภาพหรือสัญลักษณ์	- ให้ผู้เรียนจับคู่สิ่งของในชีวิตประจำวัน เช่น แปรงสีฟัน - ยาสีฟัน / ถุงเท้า - รองเท้า ฯลฯ
	การจัดหมวดหมู่ - คน - สัตว์ - สิ่งของ - พืช	- สามารถจัดหมวดหมู่ คน สัตว์ สิ่งของ และพืช	- ให้ผู้เรียนสัมผัสโดยการแยกสิ่งของเป็นหมวดหมู่ เช่น ของใช้ในครัวเรือน ของใช้ในบ้าน
	ความสัมพันธ์ของสิ่งของต่างๆ	- สามารถใช้สิ่งของได้อย่างสัมพันธ์กันและเหมาะสมกับหน้าที่	- ให้ผู้เรียนสัมผัสของใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น หวี คู่กับ ผม ฯลฯ

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
2. การเตรียมความพร้อมการอ่าน	การเตรียมความพร้อมการอ่าน	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถจำแนกพยัญชนะ – สระ วรรณยุกต์ - สามารถออกเสียงพยัญชนะ – สระ วรรณยุกต์ - สามารถอ่านพยัญชนะ – สระ วรรณยุกต์ - สามารถอ่านภาษาอังกฤษ 	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้แนวการจัดกิจกรรมในทักษะที่จำเป็น
3. การเตรียมความพร้อมการเขียน	การเตรียมความพร้อมการเขียน	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถเขียนเส้นพื้นฐานได้ - สามารถเขียนพยัญชนะ – สระ - สามารถเขียนภาษาอังกฤษ 	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้แนวการจัดกิจกรรมในทักษะที่จำเป็น
4. การเตรียมความพร้อมทางคณิตศาสตร์	การเตรียมความพร้อมทางคณิตศาสตร์	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถนับจำนวนนับได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ผู้เรียนฝึกนับจำนวนจากของจริง ของจำลอง
		<ul style="list-style-type: none"> - สามารถรู้ค่าของจำนวนนับได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ผู้ฝึกกำหนดจำนวนสิ่งของ และให้ผู้เรียนเลือกหยิบสิ่งของหรือผู้ฝึกหยิบจำนวนสิ่งของมาให้ผู้เรียนสัมผัส และให้ผู้เรียนบอกว่าเป็นจำนวนเท่าใด
		<ul style="list-style-type: none"> - สามารถอ่านสัญลักษณ์ตัวเลขได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ฝึกให้บัตรตัวเลขอักษรเบรลล์ให้ผู้เรียนอ่านและบอกผู้ฝึกว่าเป็นจำนวนใด
		<ul style="list-style-type: none"> - สามารถเขียนตัวเลขได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ฝึกให้ผู้เรียนฝึกเขียนตัวเลขอักษรเบรลล์

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
5. การเข้าใจ วิเคราะห์ และแก้ไขปัญหา	การเข้าใจ วิเคราะห์ และแก้ไข ปัญหา	- สามารถบวกเลข ลบ คูณ และ หาร ง่ายๆได้	- ผู้ฝึกใช้วัสดุสิ่งของหลายๆชนิด มาเป็นตัวอย่างในการบวก ลบ คูณ หาร ง่ายๆได้
		- สามารถแก้ไขปัญหในชีวิตประจำวันได้	- ผู้ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการวางแผนในการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การซื้อของตามร้านค้า หรือการเลือกซื้ออาหารได้เองหรือการเลือกเสื้อผ้าตามโอกาสอย่างเหมาะสม - ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการช่วยเหลือตนเองในการดำเนินชีวิตประจำวัน

7. ทักษะจำเป็น

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
1. การสร้างความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว	การมีประสบการณ์โดยใช้ประสาทสัมผัสที่เหลืออยู่	- สามารถใช้ประสาทการได้ยิน การดมกลิ่น การชิมรส การสัมผัสโดยผิวหนัง หรือการเห็นที่เหลืออยู่ในการรับรู้สิ่งแวดล้อม	<ul style="list-style-type: none"> - การสอนเรื่องผลไม้ให้ผู้เรียนได้จับ คลำ แล้วให้ทายว่าเป็นอะไร ลองใช้มือถูแล้วบอกความรู้สึกของพื้นผิว ลองดมกลิ่น เสร็จแล้วให้ผู้เรียนลองชิมรสชาติ - กิจกรรมถ่มมหาสมบัติ ฝึกการรับรู้และการสัมผัส เช่น ทRAY ถัง ข้าว ลูกแก้ว ลูกปัด กำไล สร้อย ฯลฯ - ให้ผู้เรียนเป่าฟองสบู่และให้ผู้เรียนพยายามวิ่งไล่จับ(เลื่อนราง) - แยกแยะและจัดหมวดหมู่ สิ่งของ วัตถุ ที่มีขนาดและพื้นผิวที่ต่างกัน - กิจกรรมเดินเข้าจังหวะเพลงช้า – เร็ว - กิจกรรมปู โข โต้หลังผู้เรียนนั่งเป็นวงกลมหันหน้าไปทางเดียวกันให้ใช้มือไต่บนหลังเพื่อน โดยครูสั่ง บน ล่าง ซ้าย ขวา - กิจกรรมร้อนหรือเย็นกันแน่ โดยใช้กระเป๋าน้ำร้อนใส่น้ำร้อน / น้ำเย็น - กิจกรรมกลิ่นอะไรอยู่ในครีว โดยการให้ดมกลิ่นสมุนไพร - กิจกรรมนักสืบจมูกไว โดยใช้กะปิ น้ำปลา ปลาเค็ม มะลิ ยาดม น้ำหอม ตะไคร้ แอมโมเนีย - กิจกรรมเกมจับคู่ การค้นหา การจับกลุ่ม รูปภาพนูน
	2. ฝึกการรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่าง	1. สามารถบอกได้ว่าตนเองอยู่ที่ไหน และสภาพแวดล้อมเป็นเช่น	- การฝึกการสร้าง ความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อม ผู้ฝึกควรบรรยายสิ่งต่างๆรอบตัวให้

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
	ตนเองกับสภาพแวดล้อม และสภาพแวดล้อมกับสภาพแวดล้อม	ไร	<p>ผู้เรียนรับทราบเพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้เรียนทราบว่าขณะนี้ตนอยู่ที่ใดโดยฝึกการรับรู้สิ่งต่างๆ ต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การรับรู้ความรู้สึก พื้นที่ สูง ต่ำ 2. การรับรู้พื้นผิวที่ต่างกัน 3. รับรู้ความแตกต่างของเสียง 4. การแยกแยะความรู้สึกต่างๆ เช่น ร้อน หนาว เย็น 5. รู้จักการเรียงลำดับของ สภาพแวดล้อมในชุมชน 6. รับรู้เกี่ยวกับกลิ่นต่างๆ 7. รับรู้เกี่ยวกับเวลา 8. การรับรู้เรื่องทิศทางต่างๆทุกด้าน 9. รับรู้การเปลี่ยนแปลงของระดับแสง 10. รู้จักการใช้เครื่องหมายตา(Landmark)และร่องรอย(Clues)ต่างๆ 11. บอกสิ่งแวดล้อมรอบๆตัวได้
	3. การเดินกับผู้นำทาง	- สามารถเดินทางกับผู้นำทางได้อย่างถูกต้องวิธี	<ul style="list-style-type: none"> - การแตะนำ การจับแขนผู้นำทาง - การก้าวเดินโดยมีผู้นำทาง - การเปลี่ยนข้าง - การหมุนกลับตัว - การตอบรับหรือปฏิเสธการนำทาง - การเดินทางแคบโดยมีคนนำ - การนำทางลงบันได / ขึ้นบันได

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
			<ul style="list-style-type: none"> - การเปิด / ปิดประตู - การสำรวจก่อนการนั่ง
	4. การเดินโดยอิสระในสถานที่ที่คุ้นเคย	- สามารถป้องกันตนเองในการเดินในสถานที่คุ้นเคยได้อย่างปลอดภัย	<ul style="list-style-type: none"> - รู้จักเทคนิคการป้องกันส่วนบนของร่างกาย - รู้จักเทคนิคการป้องกันส่วนล่างของร่างกาย - รู้จักการเดินละเลาะ และป้องกัน ส่วนบนหรือส่วนล่างของร่างกาย - รู้จักการป้องกันตนเองในขณะที่เก็บของตกบนพื้น
	5. การเดินทางโดยใช้ไม้เท้า	- สามารถใช้ไม้เท้าโดยอิสระในการเดินทางในสถานที่ต่างๆ ได้อย่างถูกต้องและปลอดภัย	<ul style="list-style-type: none"> - รู้จักส่วนประกอบต่างๆของไม้เท้า - รู้จักการจับและการแกว่งไม้เท้า - รู้จักจังหวะการก้าวเดินกับไม้เท้า - รู้จักการสำรวจ โดยการ ใช้ไม้เท้า - รู้จักการใช้เครื่องหมายตา(Landmark)และร่องรอย(Clues)ในการเดินทางโดยการ ใช้ไม้เท้า - รู้จักการใช้เทคนิคการเดินในหลายๆรูปแบบโดยการ ใช้ไม้เท้า - การเดินขึ้น – ลงบันไดโดยการ ใช้ไม้เท้า - การเดินภายในและภายนอกอาคารโดยการ ใช้ไม้เท้า - การเดินนอกสถานที่โดยการ ใช้ไม้เท้า
	6. การใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการสาธารณะในการสัญจร	- สามารถเดินทางโดยลำพัง และใช้สิ่งอำนวยความสะดวกในแต่ละสถานการณ์ของการเดินได้ เช่น สิ่งอำนวยความสะดวก	<ul style="list-style-type: none"> - รู้จักการใช้ทางข้ามที่มีสัญญาณเสียง - รู้จักการใช้บัตรเงินสดอิเล็กทรอนิกส์(ATM) - รู้จักการใช้บริการจากร้านสะดวกซื้อ - รู้จักการใช้โทรศัพท์สาธารณะ

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
		สะดวกในการซื้อขาย การเงิน การเดินทาง	<ul style="list-style-type: none"> - รู้จักการใช้บริการขนส่งในท้องถิ่น - รู้จักการใช้ประตูแบบต่างๆ บันไดเลื่อน ลิฟท์ - รู้จักการใช้บริการสาธารณะต่างๆ เช่น ไปรษณีย์ อินเทอร์เน็ต
2.การเตรียมความพร้อม การอ่านอักษรเบรลล์	1. การฝึกประสาทสัมผัสมือและนิ้วมือ	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถบอกตำแหน่งต่างๆของจุดได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้เรียนใส่หมุดขนาดใหญ่ กลาง เล็ก ลงในกระดานหมุด - ผู้เรียนใส่หมุดลงในกระดานหมุดที่มี 3 แถวๆละ 2 รู โดยใส่ตามตำแหน่งจุดที่ 1-2-3-4-5-6 - ผู้เรียนใส่หมุดตามตำแหน่งที่ผู้ฝึกบอก - ผู้เรียนบอกตำแหน่งจุดที่ 1 โดยใช้ 6 จุดเปรียบเทียบ - ผู้เรียนบอกตำแหน่งจุดที่ 1, 3 โดยใช้ 6 จุดเปรียบเทียบ - ผู้เรียนบอกตำแหน่งจุดที่ 1, 4 โดยใช้ 6 จุดเปรียบเทียบ - ผู้เรียนบอกตำแหน่งจุดที่ 4, 6 โดยใช้ 6 จุดเปรียบเทียบ - ผู้เรียนบอกตำแหน่งจุดที่ 1, 3 และ 4, 6 โดยใช้ 6 จุดเปรียบเทียบ - ผู้เรียนบอกตำแหน่งจุดที่ 1, 2, 3 โดยใช้ 6 จุดเปรียบเทียบ - ผู้เรียนบอกตำแหน่งจุดที่ 4, 5, 6 โดยใช้ 6 จุดเปรียบเทียบ - ผู้เรียนบอกตำแหน่งจุดที่ 1, 2, 3 และ 4, 5, 6 โดยใช้ 6 จุดเปรียบเทียบ
	2. การฝึกการเคลื่อนที่ของมือและนิ้วมือ	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถเคลื่อนที่มือและนิ้วมือในการอ่านอักษรเบรลล์ได้อย่างเหมาะสม 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้เรียนเคลื่อนมือจากซ้ายไปขวาบนภาพนูนรูปเรขาคณิตที่มีพื้นผิวแตกต่างกัน - ผู้เรียนเคลื่อนมือจากซ้ายไปขวาบนเส้นขอบรูปเรขาคณิตเป็นเส้นที่แตกต่าง - ผู้เรียนเคลื่อนมือจากซ้ายไปขวาบนเส้นเชือกหรือเส้นนูนที่มีรูปหลายลักษณะ - ผู้เรียนเคลื่อนมือจากซ้ายไปขวาบนกระดานหมุดขนาดใหญ่-เล็ก - ผู้เรียนเคลื่อนมือทั้งสองจากซ้ายไปขวาโดยปลายนิ้วชี้ นิ้วกลาง นิ้วนาง นิ้วก้อย อยู่บน

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
			<p>เส้นที่เป็นจุดศูนย์กลางอักษรเบรลล์ ผู้เรียนเคลื่อนมือข้างขวานำแล้วตามด้วยมือข้างซ้าย จากซ้ายไปขวาโดยปลายนิ้วชี้ นิ้วกลาง นิ้วนาง นิ้วก้อย อยู่บนเส้นที่เป็นจุดศูนย์กลางอักษรเบรลล์</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้เรียนเคลื่อนมือบนเส้นจุดศูนย์กลางอักษรเบรลล์ที่มีจุดหายไป จุด 1346 - ผู้เรียนเคลื่อนมือบนเส้นจุดศูนย์กลางอักษรเบรลล์ที่มีจุดหายไป จุด 1245 - ผู้เรียนเคลื่อนมือบนเส้นจุดศูนย์กลางอักษรเบรลล์ที่มีจุดหายไป จุด 14 - ผู้เรียนเคลื่อนมือบนเส้นจุดศูนย์กลางอักษรเบรลล์ที่ยาว-สั้นผู้เรียนเคลื่อนมือบนเส้นจุดศูนย์กลางอักษรเบรลล์ที่ยาวที่สุด และสั้นที่สุด - ผู้เรียนเคลื่อนมือบนเส้นจากซ้ายไปขวาอักษรเบรลล์ที่เว้นวรรคแนวเดียวกัน - ผู้เรียนเคลื่อนมือบนเส้นจากซ้ายไปขวาอักษรเบรลล์ที่เว้นวรรคต่างแนวกัน - ผู้เรียนเคลื่อนมือบนเส้นจากบนลงล่างโดยอักษรเบรลล์ตัวที่มีลักษณะเหมือนกัน - ผู้เรียนเคลื่อนมือบนเส้นจากบนลงล่างโดยอักษรเบรลล์ตัวที่มีลักษณะต่างกัน
3.การอ่านอักษรเบรลล์	1. ภาษาไทย	- สามารถอ่านอักษรเบรลล์ภาษาไทย	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้เรียนอ่าน จุด 6 จุด เรียกพยัญชนะตัวนี้ว่า ฮ <p><u>การสอนกลุ่มจุด 1,2,4,5 (มี ก จ ด ห)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้เรียนอ่าน ก เปรียบเทียบ ฮ เปรียบเทียบจากกระดานหมุด หรือลูกบิด ใช้จุด 1,2,4,5 - ให้ผู้เรียนอ่าน ก เปรียบเทียบ ฮ จากแบบฝึก 1 ที่มี ฮก - จากแบบฝึกที่ 2 มี ฮก ฮจ ให้ ผู้เรียนบอกตำแหน่งจุดที่ไม่ใช่ ก และบอกตำแหน่งจุดที่เป็นอักษรใหม่ เปรียบเทียบ ฮ เรียกพยัญชนะนี้ว่า จ มี จุด 2,4,5 - จากแบบฝึกที่ 3 มี ฮก ฮจ ฮด ให้ ผู้เรียนบอกตำแหน่งจุดที่ไม่ใช่ ก จ และบอกตำแหน่งจุดที่เป็นอักษรใหม่ เปรียบเทียบ ฮ เรียกพยัญชนะนี้ว่า ด มี จุด 1,4,5 - จากแบบฝึกที่ 3 มี ฮก ฮจ ฮด ฮห ให้ ผู้เรียนบอกตำแหน่งจุดที่ไม่ใช่ ก จ ด และบอก

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
			<p>ตำแหน่งจุดที่เป็นอักษรใหม่ เปรียบเทียบ ฮ เรียกพยัญชนะนี้ว่า ห มี จุด 1,2,5</p> <ul style="list-style-type: none"> - จากแบบฝึกหัดที่ 4 มี ฮ ล ค ก ม ป ให้ผู้เรียนหา ก จากรูปตัวอักษรที่กำหนด - จากแบบฝึกหัดที่ 5 มีพยัญชนะ ก และ ฮ โดยสลับตัวอักษรไปมาโดยมีการเว้นวรรคให้ผู้เรียนอ่านพยัญชนะเหล่านี้ - จากแบบฝึกหัดที่ 6 มีพยัญชนะ ฮ และ ก จ ด ห ให้ผู้เรียนหาอักษรที่ไม่ใช่ ก - จากแบบฝึกหัดที่ 7 มีพยัญชนะ ฮ ก ฮจ ฮด ฮห แต่ละบรรทัดและ ให้ผู้เรียนหาอักษรที่ต่างจากพวก <hr/> <ul style="list-style-type: none"> - จากแบบฝึกหัดที่ 8 มีพยัญชนะ ก โดยเว้นวรรคให้ผู้เรียนอ่านตัวอักษรนี้ - จากแบบฝึกหัดที่ 9 มีพยัญชนะ จ โดยเว้นวรรคให้ผู้เรียนอ่านตัวอักษรนี้ - จากแบบฝึกหัดที่ 9 มีพยัญชนะ ด โดยเว้นวรรคให้ผู้เรียนอ่านตัวอักษรนี้ - จากแบบฝึกหัดที่ 10 มีพยัญชนะ จ โดยเว้นวรรคให้ผู้เรียนอ่านตัวอักษรนี้ - จากแบบฝึกหัดที่ 11 มีพยัญชนะ ก และ สระอา ให้ผู้เรียนอ่านคำ - จากแบบฝึกหัดที่ 12 มีพยัญชนะ จ และ สระอา ให้ผู้เรียนอ่านคำ - จากแบบฝึกหัดที่ 13 มีพยัญชนะ ด และ สระอา ให้ผู้เรียนอ่านคำ - จากแบบฝึกหัดที่ 14 มีพยัญชนะ ห และ สระอา ให้ผู้เรียนอ่านคำ <p><u>การสอนกลุ่มจุด 12345 (มี ข ฉ ถ น ม ร ล ส อ)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้เรียนอ่าน ข เปรียบเทียบ ฮ เปรียบเทียบจากกระดานหมุด หรือลูกบิด ใช้จุด 13 - ให้ผู้เรียนอ่าน ข เปรียบเทียบ ฮ จากแบบฝึก 1 ที่มี ฮข - จากแบบฝึกที่ 2 มี ฮข ฮฉ ให้ ผู้เรียนบอกตำแหน่งจุดที่ไม่ใช่ ข และบอกตำแหน่งจุดที่เป็นอักษรใหม่ เปรียบเทียบ ฮ เรียกพยัญชนะนี้ว่า ฉ มี จุด 34

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
			<ul style="list-style-type: none"> - จากแบบฝึกที่ 3 มี ฮข ฮจ ฮด ให้ ผู้เรียนบอกตำแหน่งจุดที่ไม่ใช่ ข ฉ และบอกตำแหน่งจุดที่เป็นอักษรใหม่ เปรียบเทียบ ฮ เรียกพยัญชนะนี้ว่า ถ มี จุด 2345 - ใช้แนวการสอน น ม ร ล ส อ เช่นเดียวกับ ข ฉ หรือ ถ - จากแบบฝึกที่ 4 น (จุด 1345) - จากแบบฝึกที่ 5 ม (จุด 134) - จากแบบฝึกที่ 6 ร (จุด 1235) - จากแบบฝึกที่ 7 ล (จุด 123) - จากแบบฝึกที่ 8 ส (จุด 234) - จากแบบฝึกที่ 9 อ (จุด 135) - จากแบบฝึกหัดที่ 10 มีอักษร ข ฉ ถ น ม ร ล ส อ - ให้ผู้เรียนหาอักษรผู้ฝึกกำหนด - จากแบบฝึกหัดที่ 11 มีพยัญชนะฮ และ ข ฉ ถ น ม ร ล ส อ - โดยสลับตัวอักษรไปมาโดยมีการเว้นวรรคให้ผู้เรียนอ่านพยัญชนะเหล่านี้ - จากแบบฝึกหัดที่ 12 มีพยัญชนะ ฮ และ ข ฉ ถ น ม ร ล ส อ - ให้ผู้เรียนหาอักษรที่ไม่ใช่อักษรที่ผู้ฝึกกำหนด - จากแบบฝึกหัดที่ 13 มีพยัญชนะ ฮข ฮจ ฮด ฮน ฮม ฮร ฮล ฮส ฮอ แต่ละบรรทัด และ ให้ผู้เรียนหาอักษรที่ต่างจากพวก - จากแบบฝึกหัดที่ 14 มีพยัญชนะ ข โดยเว้นวรรค ให้ผู้เรียนอ่านตัวอักษรนี้ - จากแบบฝึกหัดที่ 15 มีพยัญชนะ ฉ โดยเว้นวรรค ให้ผู้เรียนอ่านตัวอักษรนี้ - จากแบบฝึกหัดที่ 16 มีพยัญชนะ ถ โดยเว้นวรรค ให้ผู้เรียนอ่านตัวอักษรนี้

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
			<ul style="list-style-type: none"> - จากแบบฝึกหัดที่ 17 มีพยัญชนะ น โดยเว้นวรรค ให้ผู้เรียนอ่านตัวอักษรนี้ - จากแบบฝึกหัดที่ 18 มีพยัญชนะ ม โดยเว้นวรรค ให้ผู้เรียนอ่านตัวอักษรนี้ - จากแบบฝึกหัดที่ 19 มีพยัญชนะ ร โดยเว้นวรรค ให้ผู้เรียนอ่านตัวอักษรนี้ - จากแบบฝึกหัดที่ 20 มีพยัญชนะ ล โดยเว้นวรรค ให้ผู้เรียนอ่านตัวอักษรนี้ - จากแบบฝึกหัดที่ 21 มีพยัญชนะ ส โดยเว้นวรรค ให้ผู้เรียนอ่านตัวอักษรนี้ - จากแบบฝึกหัดที่ 22 มีพยัญชนะ อ โดยเว้นวรรค ให้ผู้เรียนอ่านตัวอักษรนี้ - จากแบบฝึกหัดที่ 23 มีพยัญชนะ ข และ สระอา ให้ผู้เรียนอ่านคำ - จากแบบฝึกหัดที่ 24 มีพยัญชนะ ฉ และ สระอา ให้ผู้เรียนอ่านคำ - จากแบบฝึกหัดที่ 25 มีพยัญชนะ ถ และ สระอา ให้ผู้เรียนอ่านคำ - จากแบบฝึกหัดที่ 26 มีพยัญชนะ ญ และ สระอา ให้ผู้เรียนอ่านคำ
			<ul style="list-style-type: none"> - จากแบบฝึกหัดที่ 27 มีพยัญชนะ ม และ สระอา ให้ผู้เรียนอ่านคำ - จากแบบฝึกหัดที่ 28 มีพยัญชนะ ร และ สระอา ให้ผู้เรียนอ่านคำ - จากแบบฝึกหัดที่ 29 มีพยัญชนะ ล และ สระอา ให้ผู้เรียนอ่านคำ - จากแบบฝึกหัดที่ 30 มีพยัญชนะ ส และ สระอา ให้ผู้เรียนอ่านคำ - จากแบบฝึกหัดที่ 31 มีพยัญชนะ อ และ สระอา ให้ผู้เรียนอ่านคำ - การสอนกลุ่มจุด 123456(มี ค ง ช ซ ต ท บ ป ผ ฝ พ ฟ ว ฮ) - ผู้เรียนอ่าน ค เปรียบเทียบ ฮ เปรียบเทียบจากกระดานหมุด หรือลูกบิด ใช้จุด 136 - ให้ผู้เรียนอ่าน ค เปรียบเทียบ ฮ จากแบบฝึก 1 ที่มี ฮค - จากแบบฝึกที่ 2 มี ฮค ฮง ให้ ผู้เรียนบอกตำแหน่งจุดที่ไม่ใช่ ค และบอกตำแหน่งจุดที่เป็นอักษรใหม่ เปรียบเทียบ ฮ เรียกพยัญชนะนี้ว่า ง มี จุด 12456

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
			<ul style="list-style-type: none"> - ใช้แนวการสอน ช ช ต ท บ ป ผ ฝ พ ฟ ว ฮ เช่นเดียวกับ ค ง - จากแบบฝึกที่ 3 ช (จุด 346) - จากแบบฝึกที่ 4 ช (จุด 2346) - จากแบบฝึกที่ 5 ต (จุด 1245) - จากแบบฝึกที่ 6 ท (จุด 23456)
			<ul style="list-style-type: none"> - จากแบบฝึกที่ 7 บ (จุด 1236) - จากแบบฝึกที่ 8 ป (จุด 12346) - จากแบบฝึกที่ 9 ผ (จุด 1234) - จากแบบฝึกที่ 10 ฝ (จุด 1346) - จากแบบฝึกที่ 11 พ (จุด 1456) - จากแบบฝึกที่ 12 ฟ (จุด 1246) - จากแบบฝึกที่ 13 ว (จุด 2456) - จากแบบฝึกที่ 14 ฮ (จุด 123456) - จากแบบฝึกหัดที่ 15 มีอักษร ค ง ช ช ต ท บ ป ผ ฝ พ ฟ ว ฮ - ให้ผู้เรียนหาอักษรผู้ฝึกกำหนด - จากแบบฝึกหัดที่ 16 มีพยัญชนะฮ และ ค ง ช ช ต ท บ ป ผ ฝ พ ฟ ว ฮ โดยสลับตัวอักษรไปมาโดยมีการเว้นวรรคให้ผู้เรียนอ่านพยัญชนะเหล่านี้ - จากแบบฝึกหัดที่ 17 มีพยัญชนะ ฮ กับ ค ง ช ช ต ท บ ป ผ ฝ พ ฟ ว ฮ แต่ละบรรทัด และ ให้ผู้เรียนหาอักษรที่ต่างจากพวก - จากแบบฝึกหัดที่ 18 มีพยัญชนะ ค โดยเว้นวรรค ให้ผู้เรียนอ่านตัวอักษรนี้

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
			<ul style="list-style-type: none"> - ใช้แนวการสอน ง ช ช ต ท บ ป ผ ฝ พ พ ว ฮ เช่นเดียวกับ ค - ใช้แบบฝึกหัดตั้งแต่ 19-31 - จากแบบฝึกหัดที่ 32 มีพยัญชนะ ค และ สระอา ให้ผู้เรียนอ่านคำ
			<ul style="list-style-type: none"> - ใช้แนวการสอน ง ช ช ต ท บ ป ผ ฝ พ พ ว ฮ เช่นเดียวกับ ค - ใช้แบบฝึกหัดตั้งแต่ 33-45 <p data-bbox="1167 579 1765 619"><u>การสอนสระกลุ่มจุด 1245(มีสระ อะ อิ อุ อู เอ โอ อัว)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ทบทวนพยัญชนะ 28 ตัวโดยให้ผู้เรียนบอกตำแหน่งจุดด้วยปากเปล่า - ให้ผู้เรียนสระ อะ จากบัตรคำที่มี อ เปรียบเทียบ (สระ อะ จุด 1) - ให้ผู้เรียนบอกจุดของสระอะ - ให้ผู้เรียนแจกลูกคำพยัญชนะ 28 ตัว กับสระอะโดยปากเปล่า - ให้ผู้เรียนอ่านคำที่เกิดจากการผสมพยัญชนะ 28 ตัว กับสระอะ - ให้ผู้เรียนอ่านคำ ต่อไปนี้ มะระ กะลา กระทะ แล้วให้ผู้เรียนตอบคำถามว่า <ol style="list-style-type: none"> (1)กระทะใช้ทำอะไรได้บ้าง (2)กระทะอยู่ที่ไหน - ใช้แนวการสอน อิ อุ อู เอ โอ อัว เช่นเดียวกับ สระ อะ - ให้ผู้เรียนอ่านคำสระอิ ต่อไปนี้ กะปิ กะทิ ฮีฮิ มะลิ แล้วให้ผู้เรียนตอบคำถามว่า <ol style="list-style-type: none"> (1)มะลิคืออะไร (2)ดอกมะลิใช้ทำอะไร (3) ให้ผู้เรียนบอกดอกไม้ที่มีกลิ่นหอมมา 2 ชนิด
			<ul style="list-style-type: none"> - ให้ผู้เรียนอ่านคำสระอุ ต่อไปนี้ ทะลุ आयु पायु แล้วให้ผู้เรียนตอบคำถามว่า

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
			<p>(1)พายุจะเกิดขึ้นในฤดูไหน</p> <p>(2)เมื่อเกิดพายุผู้เรียนควรทำอย่างไร</p> <p>(3)พายุมีประโยชน์หรือโทษอย่างไร</p> <ul style="list-style-type: none"> - ให้ผู้เรียนอ่านคำสระอู ต่อไปนี้ งูดู รูปู จะดู ตะปู ขาปู แล้วให้ผู้เรียนตอบคำถามว่า - ปูมีกี่ขา - ปูมีกี่ชนิด - ปูนำมาทำอาหารอะไรได้บ้าง - ให้ผู้เรียนทำท่าปูเดิน - ให้ผู้เรียนอ่านคำสระเอ ต่อไปนี้ ทะเล ลีเก เกร แล้วให้ผู้เรียนตอบคำถามว่า - ใครเคยดูลีเกบ้าง - เคยดูจากที่ไหน - ลีเกใช้เครื่องดนตรีประกอบการเล่นอะไรบ้าง - ให้ผู้เรียนอ่านคำสระโอ ต่อไปนี้ โยเย โม่เม เทโพ ตะโก โคขาเก แล้วให้ผู้เรียนตอบคำถามว่า - คำว่า โคะ คืออะไร - โคะมีกี่ขา - ชาวนาใช้โคทำอะไร
			<ul style="list-style-type: none"> - ให้ผู้เรียนอ่านคำสระอัว ต่อไปนี้ คูบัว ดูวัว ตัวตด ระวัง วัวดู แล้วให้ผู้เรียนตอบคำถามว่า

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
			<p>(1) บัวคืออะไร (2) บัวทำอะไรได้บ้าง</p> <p><u>การสอนสระกลุ่มจุด 123456(มีสระ อี อี้ อี๋ แอ ไ โเอ เอีย เอือ)</u> ใช้แนวการสอนเช่นเดียวกับ สระ อะ</p> <p>สระอี (จุด 23) สระอี้ (จุด 246) สระอี๋ (จุด 26) สระแอ (จุด 126) สระไ โเอไม่มลาย (ไ จุด156) สระเอา (จุด 256) สระเอีย (จุด 12345) สระเอือ (จุด 12456)</p> <p><u>การสอนสระกลุ่ม 2 เซล (มีสระ ไ เอะ แอะ โอะ อัวะ เอียะ เอือะ)</u> ใช้แนวการสอนเช่นเดียวกับ สระ อะ</p> <p>สระใ (จุด 156, 1) สระเอะ (จุด 124, 1) สระแอะ (จุด 126, 1) สระโอะ (จุด 24, 1)</p> <p>สระอัวะ (จุด15, 1) สระเอียะ (จุด 12356, 1) สระเอือะ (จุด 12456, 1)</p>

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
			<p><u>การสอนผสมคำ</u></p> <p>- ให้ผู้เรียนแจกลูกคำพยัญชนะ 28 ตัว กับสระหลัง คือ สระ อะ อา อี อี อี อี อู อุ อัว เอา เอีย เอื้อ โดย พยัญชนะ สระหลัง เช่น ก สระอะ อ่าน กะ ส สระเอีย อ่าน เสี้ย</p> <p>- ให้ผู้เรียนแจกลูกคำพยัญชนะ 28 ตัว กับสระหน้าคือ สระ เอ แอ โ โ ไ โดย สระหน้า พยัญชนะ เช่น เก</p> <p>- ให้ผู้เรียนแจกลูกคำพยัญชนะ 28 ตัว กับสระหลัง 2 เซล คือ สระ ะ ะ แอะ โอะ อัวะ เอียะ เอื้อะ เช่น ก สระอะ อ่าน เกะ</p> <p><u>การสอนตัวอักษรกลุ่ม 2 เซล</u></p> <p>ค มี ฆ (จุด 6 ค) ช มี ฉ (จุด 6 ช) ด มี ฎ (จุด 6 ด) ต มี ฏ (จุด 6 ต) ถ มี ฐ (จุด 6 ถ) ท มี ฒ (จุด 6 ท) ฑ (จุด 36 ท) ฒ (จุด 356 ท) น มี ฌ (จุด 6 น) ย มี ญ (จุด 6 ย) ส มี ศ (จุด 6 ส) ษ (จุด 36 ส) ล มี ฬ (จุด 6 ล)</p>
			<p><u>การสอนตัววรรณยุกต์และอื่น</u></p> <p>ไม้เอก (จุด 35) ไม้โท (จุด 256)</p>

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
			<p>ไม้ตรี (จุด 2356) ไม้จัตวา (จุด 236) ไม้หันอากาศ (จุด 345) ไม้ยมก (จุด 2) ไม้ไต่คู้ (จุด 3) การันต์ (จุด 356)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ให้ผู้เรียนอ่านลูกคำพยัญชนะ 28 ตัว กับสระ และวรรณยุกต์ โดย พยัญชนะ สระหลังวรรณยุกต์ ตัวสะกด เช่น ต สระอุ ไม้โท อ่านว่า ตู้ ก สระเอา ไม้โท อ่าน แก้ว ต โอะ ไม้ตรี อ่าน โต๊ะ ยกเว้น สระอา ให้อ่าน พยัญชนะ วรรณยุกต์ สระอา เช่น ม ไม้โท สระอา อ่านว่า ม้า หรือ บ ไม้โท สระอา น อ่านว่า บ้าน - ให้ผู้เรียนอ่านลูกคำพยัญชนะ 28 ตัว กับสระ และ วรรณยุกต์ โดย สระหน้า พยัญชนะ วรรณยุกต์ ตัวสะกด เช่น สระแอม ไม้เอก อ่านว่า แม่
	2. ภาษาอังกฤษเกรด 1	-สามารถอ่านอักษรเบรลล์ ภาษาอังกฤษ	<p><u>การสอนกลุ่มจุด 1245 (มี a b c d e f g h i j)</u></p> <p>a (จุด 1) b (จุด 12) c (จุด 14) d (จุด 145) e (จุด 15)</p>

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
			f(จุด 124) g(จุด 1245) h(จุด 125) i(จุด 24) j(จุด 245) <u>การสอนกลุ่มจุด 1245 เพิ่ม 3 (มี k l m n o p q r s t)</u> k (จุด 1 3) --(a+3) l (จุด 1 2 3) --(b+3) m (จุด 1 3 4) --(c+3) n (จุด 1 3 4 5) --(d+3) o (จุด 1 3 5) --(e+3) p (จุด 1 2 3 4) --(f+3) q (จุด 1 2 3 4 5) --(g+3) r (จุด 1 2 3 5) --(h+3) s (จุด 2 3 4) --(i+3) t (จุด 2 3 4 5) --(j+3)
	2. ภาษาอังกฤษเกรด 1	-สามารถอ่านอักษรเบรลล์ ภาษาอังกฤษ	<u>- การสอนกลุ่มเพิ่มจุด 36 (มี u v w x y z)</u> u (จุด 136) --(a+ 3 6) v (จุด 1 2 3 6) --(b+ 3 6) w (จุด 2 3 4 5 6) --(j+3 6) x (จุด 1 3 4 6) --(c+3 6)

ทักษะ	เนื้อหา	ศักราชภาพที่คาดหวัง	แนวทางการจัดกิจกรรม
			<p>y (จุด 1 3 4 5 6) -- (d+3 6)</p> <p>z (จุด 1 3 5 6) -- (e+3 6)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้เรียนอ่าน a เปรียบเทียบ จุด 6 จุด เปรียบเทียบจากกระดานหมุด หรือลูกบิด ใช้จุด 1 - ตัวพยัญชนะ b c d e f g h i j ใช้แนวการสอนเช่นเดียวกับ a - ผู้เรียนอ่าน k เปรียบเทียบ จุด 6 จุด เปรียบเทียบจากกระดานหมุด หรือลูกบิด ใช้จุด 1 3 - ตัวพยัญชนะ l m n o p q r s t ใช้แนวการสอนเช่นเดียวกับ k - ผู้เรียนอ่าน u เปรียบเทียบ จุด 6 จุด เปรียบเทียบจากกระดานหมุด หรือลูกบิด ใช้จุด 1 3 6 - ตัวพยัญชนะ v w x y z ใช้แนวการสอนเช่นเดียวกับ u - การอ่านตัวใหญ่ ให้อ่านจุด 6 นำอักษรภาษาอังกฤษ เช่น จุด 6 a คือ A - ให้ผู้เรียนอ่านอักษรเบรลล์จากบัตรคำ เช่น cat dog Hen เป็นต้น - ให้ผู้เรียนอ่านคำและสื่อความหมายของคำเช่น cat แมว
	2. ภาษาอังกฤษเกรด 1	-สามารถอ่านอักษรเบรลล์ ภาษาอังกฤษ	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ผู้เรียนอ่านเป็นคำโดยให้ผู้เรียนสังเกตว่าคำของภาษาอังกฤษหนึ่งคำจะมีการเว้นวรรค - ให้ผู้เรียนรู้จักเครื่องหมาย เช่น footstop question mark - ให้ผู้เรียนอ่านประโยคง่ายๆ โดยให้ผู้เรียนสังเกตว่าหนึ่งประโยคจะมี การขึ้นประโยคด้วย ตัวอักษรตัวใหญ่ และมีเครื่องหมาย footstop หรือเครื่องหมาย question mark ปิดท้าย คำ
	3. ภาษาอังกฤษเกรด 2	-สามารถอ่านอักษรเบรลล์ ภาษาอังกฤษ	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ผู้เรียนรู้จักตัวย่อเดี่ยว อย่างง่ายโดยเทียบ b ย่อ but c ย่อ can

ทักษะ	เนื้อหา	ศักรยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
			<p>d ย่อ do</p> <p>f ย่อ from</p> <p>h ย่อ have</p> <p>k ย่อ knowledge</p> <p>m ย่อ more</p> <p>p ย่อ people</p> <p>r ย่อ rather</p> <p>t ย่อ that</p> <p>very</p> <p>x ย่อ it</p> <p>z ย่อ as</p> <p>จุด 23456 ย่อ with</p> <p>จุด 12346 ย่อ and</p> <p>จุด 123456 ย่อ for</p> <p>จุด 146 ย่อ shall</p> <p>จุด 156 ย่อ which</p> <p>จุด 26 ย่อ enough</p> <p>จุด 235 ย่อ to (เขียนติดกับตัวอักษรถัดมา)</p> <p>จุด 5 u ย่อ under,</p> <p>จุด 5, d ย่อ day</p> <p>จุด 5, m ย่อ mother</p> <p>e ย่อ every</p> <p>g ย่อ go</p> <p>j ย่อ just</p> <p>l ย่อ like</p> <p>n ย่อ not</p> <p>q ย่อ quit</p> <p>s ย่อ so</p> <p>u ย่อ us</p> <p>v ย่อ</p> <p>w ย่อ will</p> <p>y ย่อ you</p> <p>จุด 1256 ย่อ out</p> <p>จุด 236 ย่อ his</p> <p>จุด 1456 ย่อ this</p> <p>จุด 246 ย่อ ow</p> <p>จุด 2356 ย่อ were</p> <p>จุด 16 ย่อ child</p> <p>จุด 256 ย่อ was</p> <p>จุด 5 f ย่อ father</p> <p>จุด 5, n ย่อ name</p> <p>จุด 5, k ย่อ know</p>

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
			<p>(Slate)จะได้ยินเสียง ของกระดากับปุมทั้งสี่ของสเลท(Slate)</p> <p>-ให้ผู้เรียนหัดเปิดเอากระดาดออก โดยการเปิดสเลท(Slate) ด้านบนออกวางในแนวพื้นราบ โดยมือซ้าย ส่วนมือขวาจับแผ่นล่างของสเลท(Slate) จากนั้นเอามือทั้งสองมาที่ขอบบนของกระดาดแล้ว ยกกระดาดขึ้นออกจากสเลท</p> <p>-ให้ผู้เรียนเปิดสเลท ใส่กระดาด ปิดสเลท(Slate) ซ้ำหลายครั้งจนผู้เรียนเกิดความชำนาญ</p> <p>-ให้ผู้เรียนเปิดสเลท ถอดกระดาด ปิดสเลท ซ้ำหลายครั้งจนผู้เรียนเกิดความชำนาญ</p>
	1.การใส่และเลื่อนกระดาด	-สามารถใส่และเลื่อนกระดาดในสเลทได้อย่างถูกต้อง	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ผู้เรียนหัดเลื่อนกระดาดจากสเลทที่หนึ่งไปยังสเลทช่วงที่สองโดยการเปิดสเลท(Slate) ด้านบนออกวางในแนวพื้นราบ โดยมือซ้าย ส่วนมือขวาจับแผ่นล่างของสเลท(Slate) จากนั้นเอามือทั้งสองมาที่ขอบล่างของกระดาดที่มีรอยปุมแล้ว ยกกระดาดขึ้นออกจากสเลทอย่างช้าๆ เลื่อนกระดาดขึ้นโดยให้ปุมที่จับอยู่ทั้งสองมือไปอยู่ปุมขอบบนของกระดาดสเลทแทน จากนั้นเอามือซ้ายจับด้านบนของสเลท(Slate)ลงมาทับ กดสเลท(Slate)จะได้ยินเสียง ของกระดากับปุมทั้งสี่ของสเลท(Slate) - ให้ผู้เรียนทำเช่นนี้ ซ้ำหลายครั้งจนผู้เรียนเกิดความชำนาญ
	2. การจับสไตร์ส	-สามารถจับสไตร์สในการเขียนได้อย่างถูกวิธี	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ผู้เรียนสัมผัสลักษณะดินสอสไตร์สว่าส่วนที่จับและส่วนที่เป็นเหล็กแหลมสำหรับไว้กดลงในกระดาด - ให้ผู้เรียนจับสไตร์สโดยการวางนิ้วชี้ของมือขวาพาดไปบนหัวสไตร์ส นิ้วหัวแม่มือวางแนบด้านข้าง ส่วนนิ้วที่เหลืออเข้าหาสไตร์ส - ให้ผู้เรียนนั่งตัวตรง วางแขนช่วงล่างราบไปกับพื้น แขนส่วนบนและส่วนล่างงอทำมุมเล็กน้อย - ให้ผู้เรียนจับสไตร์สด้วยมือซ้าย มือขวาจับช่องแรกของแถว งบนสเลท(Slate)ที่ใส่กระดาดแล้วมากดลงโดยให้น้ำหนักการกดอยู่ที่นิ้วชี้ ใช้ข้อมือขยับขึ้น

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
			ลง
5.การเขียนอักษรเบรลล์	1. การเขียนอักษรเบรลล์	- สามารถใช้สแลท (Slate) และ สไตลัส (Stylus) ในการเขียนอักษรเบรลล์	<ul style="list-style-type: none"> - ทบทวนการใส่กระดาษในสแลทและการจับดินสอให้ผู้เรียนใช้นิ้วชี้มือขวาและมือซ้ายวางที่ช่องแรกบรรทัดแรกทางขวามือแล้วใช้นิ้วชี้ทั้งสองมือเลื่อนกันตามเซลล์จากขวามาซ้ายจนจบบรรทัดและถอยกลับมาที่ต้นบรรทัดแล้วเลื่อนลงมาในบรรทัดต่อมาทำเช่นนี้จนเกิดความชำนาญ - ให้ผู้เรียนใช้นิ้วชี้มือซ้ายวางที่ช่องแรกบรรทัดแรกและมือขวาจับสไตลัสวางที่ช่องแรกของบรรทัดทางขวามือแล้วให้ผู้เรียนกดลงในช่องเซลล์ นิ้วชี้ซ้ายเลื่อนไปทางขวาในเซลล์ต่อมาแล้วให้สไตลัสกดลงในช่อง เขียนจากขวามาซ้ายจนจบบรรทัดและถอยกลับมาที่ต้นบรรทัดแล้วเลื่อนลงมาในบรรทัดต่อมาทำเช่นนี้จนเกิดความชำนาญ - ให้ผู้เรียนเขียนจุดเบรลล์ 123456 ในช่องเซลล์โดยตามตำแหน่งนับจาก ขวามือบนลงล่าง คือจุด 123 ทางซ้ายมือจากบนลงล่าง 456 ทำเช่นนี้จนเกิดความชำนาญ - ให้ผู้เรียนเขียนอักษรเบรลล์ในกลุ่ม 1245 ได้แก่ ก (จุด 1245) จ (จุด 245) ด (จุด 145) ห (จุด 125) - ให้ผู้เรียนเขียนอักษรเบรลล์ในกลุ่ม 12345 ได้แก่ ข (จุด 13) ฉ (จุด 34) ถ (จุด 2345) น (จุด 1345) ม (จุด 134) ร (จุด 1235) ล (จุด 123) ส (จุด 234) อ (จุด 1235) - ให้ผู้เรียนเขียนอักษรเบรลล์ในกลุ่ม 123456 ได้แก่ ก (จุด 13 6) ง (จุด 12456) ช (จุด 346) ซ (จุด 2346) ต (จุด 1256) ท (จุด 23456) บ (จุด 1236) ป (จุด 12346) ผ (จุด 1234) ฝ (จุด 1346) พ (จุด 1456) ฟ (จุด 1246) ว (จุด 2456) ฮ (จุด 123456) - ให้ผู้เรียนเขียนสระอักษรเบรลล์ สระอะ (จุด 1)

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
			สระอา (จุด 16) สระอิ (จุด 12) สระอี (จุด 23) สระอ (จุด 246) สระอ (จุด 26) สระอุ (จุด 14) สระอู (จุด 25) สระเอะ (จุด 124, 1) สระเอ (จุด 124) สระแอะ (จุด 126,1) สระแอ (จุด 126) สระโอะ (จุด 24,1) สระโอ (จุด 24) สระเอาะ (จุด 135,1) สระออ (จุด 135) สระเออะ (จุด 146,1) สระเออ (จุด 146) สระเอียะ (จุด 12345,1) สระเอีย (จุด 12345) สระเอือะ (จุด 12456,1) สระเอือ (จุด 12456)

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
			<p>สระอັวะ (จุด 15,1)</p> <p>สระอัว (จุด 15)</p> <p>สระอำ (จุด1356)</p> <p>สระไอไม้้มลาย (ไ จุด156)</p> <p>สระไอไม้้มวน (ใ จุด 156,2)</p> <p>สระเอา (จุด 235)</p> <p>- <u>ตัววรรณยุกต์และอื่น</u></p> <p>ไม้เอก (จุด 35)</p> <p>ไม้โท (จุด 256)</p> <p>ไม้ตรี (จุด 2356)</p> <p>ไม้จัตวา (จุด 236)</p> <p>ไม้หันอากาศ (จุด 345)</p> <p>ไม้ยมก (จุด 2)</p> <p>ไม้ไต่คู้ (จุด 3)</p> <p>การ์นัต (จุด 356)</p> <p>- <u>ตัวอักษรกลุ่ม 2 เซล</u></p> <p>ค มี ฆ (จุด 6 ค)</p> <p>ช มี ฌ (จุด 6 ช)</p> <p>ด มี ฎ (จุด 6 ด)</p> <p>ต มี ฏ (จุด 6 ต)</p> <p>ถ มี ฐ (จุด 6 ถ)</p>

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
			ท มี ฒ (จุด 6 ท) ท (จุด 36 ท) ฐ (จุด 356 ท) น มี ณ (จุด 6 น) ย มี ญ (จุด 6 ย) ส มี ศ (จุด 6 ส) ษ (จุด 36 ส) ล มี ฬ (จุด 6 ล) - ให้ผู้เรียนเขียนแจกลูกคำพยัญชนะ 28 ตัว กับสระ
	2. การใช้เครื่องพิมพ์ดีดคนตาบอด (Braille)	- สามารถใช้เครื่องพิมพ์ดีดคนตาบอด(Braille) ได้	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ผู้เรียนรู้จักส่วนต่างๆและหน้าที่ของส่วนประกอบของเครื่องพิมพ์ดีดคนตาบอด (Braille) - ให้ผู้เรียนหัดให้กระดาษ - ให้ผู้เรียนหัดพิมพ์ จุด 123456 จากซ้ายมาขวา จุดบนจะอยู่ด้านบน สามารถอ่านด้วยนิ้วได้ - ให้ผู้เรียนกดปุ่มทางซ้ายเลื่อนลงที่ละบรรทัด - ให้ผู้เรียนหัดลบอักษรที่พิมพ์และพิมพ์ใหม่โดยการลบตัวอักษรด้วยนิ้วมือให้จุดลบแล้วกดปุ่มทางขวาเพื่อถอยไปตำแหน่งที่ลบพิมพ์อักษรใหม่ ณ จุดนั้น - ให้ผู้เรียนหัดเลื่อนเอากระดาษออก - ให้ผู้เรียนพิมพ์อักษรเบรลล์ เป็นพยัญชนะ คำ และ ประโยค ทั้ง ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ - ให้ผู้เรียนรู้จักการดูแล เก็บรักษาเครื่องพิมพ์ดีดคนตาบอด
6.การใช้สายตาสำหรับบุคคลสายตา	1.การรับรู้สิ่งที่เห็นและได้ยิน	- มีความสนใจในการจ้องมองวัตถุที่อยู่ข้างหน้า เมื่อมีการ	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้ไฟฉายชี้ไปที่ตาของผู้เรียนในทิศทางต่างๆแล้วให้ผู้เรียนชี้ว่าแสงมาจากทิศทางใด - เขย่ากระดิ่งหรือวัตถุที่มีเสียงแล้วให้ผู้เรียนหันหน้าไปตามทิศทางของเสียง และให้

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
เลื่อนราง		เคลื่อนไหวหรือมีเสียง	<p>ผู้เรียนเอื้อมมือออกไปคว้า</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใช้สิ่งของที่มีขนาดและสีที่แตกต่าง หลากหลาย มีความตักันของสีกับพื้นโต๊ะที่วางแล้วให้ผู้เรียนเลือกหยิบสิ่งของตามที่ผู้ฝึกกำหนด โดยไม่ใช้มือช่วย
	2.การควบคุมการเคลื่อนไหวของตาโดยการมองตามวัตถุที่เคลื่อนที่ (Tracking)	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถมองตามวัตถุที่เคลื่อนที่ในทิศทางต่างๆ 	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ผู้เรียนมองตามลูกบอลที่มีสีสนสดใส ตักันกับพื้นที่ก่ลิ่งไปตามพื้นแล้วให้ไปหยิบมาให้ผู้ฝึก - ใช้กระดาษทำเป็นราง ที่มีความเอียงหลายระดับ เป็นรางแบบเปิด ให้ผู้เรียนวางลูกปิงปอง ลูกแก้ว หรือลูกบอล แล้วปล่อยให้ก่ลิ่งลงมาตามราง และให้ผู้เรียนมองตามวัตถุหรือชี้ตามวัตถุที่ก่ลิ่งในราง
	3.การควบคุมการเคลื่อนไหวของตาโดยการกวาดสายตา (Scanning)	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถบอกหรือชี้ตำแหน่งของวัตถุ 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ฝึกใช้สิ่งของที่มีขนาดและสีที่แตกต่าง หลากหลาย มีความตักันกับของสีกับพื้นโต๊ะ วางบนตำแหน่งต่างๆของโต๊ะและให้ผู้เรียนกวาดสายตาสำรวจสิ่งของบนโต๊ะว่ามีอะไรบ้างและอยู่ที่ส่วนไหนของโต๊ะ - วางหมุดสีต่างๆบนกระดานแม่เหล็กสีขาว ให้ผู้เรียนใช้สีเมจิกโยงเส้นไปตามตำแหน่งของหมุดที่กำหนดให้ - ผู้ฝึกวางสิ่งของต่างๆในห้องที่ตำแหน่งต่างๆที่ชัดเจน จากนั้นให้ผู้เรียนเข้ามาในห้องและกวาดสายตาตามองหาสิ่งผู้ฝึกกำหนด
	4.การจำแนกโครงสร้างหรือ รูปร่าง	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถบอกโครงสร้าง หรือรูปร่าง สี ของสิ่งที่เห็นอย่างหยาบ 	<ul style="list-style-type: none"> - วางวัตถุบนโต๊ะ ชนิดเดียวกันประมาณ 3-5 ชิ้นโดยให้วัตถุ 1 ชิ้นมีความแตกต่างไปจากที่มีอยู่ แล้วให้ผู้เรียนบอกว่า วัตถุชิ้นใดมีความแตกต่างจากพวกโดยไม่ใช้มือสัมผัส - ให้ผู้เรียนจับคู่ภาพเหมือนหรือภาพที่แตกต่างกันโดยการมองอย่างเดียว - ให้ผู้เรียนมองของจริงแล้วให้เลือกภาพที่ตรงกับสิ่งที่มองเห็น

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
			- ให้ผู้เรียนบรรยายภาพอย่างหยาบๆ จากสิ่งที่เห็น
	5.การจำแนกสีหน้าท่าทาง	- สามารถบอกกริยาท่าทางจากสิ่งที่เห็น	- ให้ผู้ฝึกทำสีหน้า ท่าทางแบบต่างๆ แล้วให้ผู้เรียนทำตามแบบ - ให้ผู้เรียนดูภาพแล้วบรรยายท่าทางจากภาพที่เห็น
	6.การรับรู้ และบอก รายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งที่เห็น	- สามารถบอกรายละเอียดจากสิ่งที่เห็น	- กำหนดวัตถุของจริงหลายอย่างให้ผู้เรียนมองวัตถุของจริงแต่ละอย่างแล้วบอกรายละเอียดของสิ่งที่เห็น - ให้ผู้เรียนมองดูภาพและให้บอกรายละเอียดเท่าที่มองเห็น
7.การใช้ลูกคิด	1.การใช้ลูกคิดในการบวก	- สามารถหาผลลัพธ์จากการบวกจำนวนเต็ม เศษส่วน และทศนิยมได้	- ผู้เรียนรู้จักลักษณะต่างๆของลูกคิด - ผู้เรียนรู้จักการตั้งค่าจำนวนเต็มในลูกคิด - ผู้เรียนบวกจำนวนเต็มได้โดยตรงทั้งเลขหลักเดียวหรือหลายหลัก - ผู้เรียนบวกจำนวนเต็มได้โดยวิธีอ้อมทั้งเลขหลักเดียวหรือหลายหลัก - ผู้เรียนรู้จักวิธีตั้งค่าเศษส่วนในลูกคิด - ผู้เรียนรู้จักวิธีการบวกเศษส่วนที่มีตัวส่วนเท่ากันในลูกคิด - ผู้เรียนรู้จักวิธีการบวกเศษส่วนที่มีตัวส่วนไม่เท่ากันในลูกคิด - ผู้เรียนรู้จักวิธีการตั้งจำนวนคละในลูกคิด - ผู้เรียนรู้จักวิธีการบวกจำนวนคละที่มีตัวส่วนเท่ากันในลูกคิด - ผู้เรียนรู้จักวิธีการบวกจำนวนคละที่มีตัวส่วนไม่เท่ากันในลูกคิด - ผู้เรียนรู้จักวิธีตั้งค่าทศนิยมในลูกคิด - ผู้เรียนรู้จักวิธีการบวกทศนิยมในลูกคิด

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
	2.การใช้ลูกคิดในการลบ	สามารถหาผลลัพธ์จากการลบจำนวนเต็ม เศษส่วน และทศนิยมได้	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้เรียนลบจำนวนเต็มได้โดยตรงทั้งเลขหลักเดียวหรือหลายหลัก - ผู้เรียนลบจำนวนเต็มได้โดยวิธีอ้อมทั้งเลขหลักเดียวหรือหลายหลัก - ผู้เรียนรู้จักวิธีตั้งค่าเศษส่วนในลูกคิด - ผู้เรียนรู้จักวิธีการลบเศษส่วนที่มีตัวส่วนเท่ากันในลูกคิด - ผู้เรียนรู้จักวิธีการลบเศษส่วนที่มีตัวส่วนไม่เท่ากันในลูกคิด - ผู้เรียนรู้จักวิธีการตั้งจำนวนคละในลูกคิด - ผู้เรียนรู้จักวิธีการลบจำนวนคละที่มีตัวส่วนเท่ากันในลูกคิด - ผู้เรียนรู้จักวิธีการลบจำนวนคละที่มีตัวส่วนไม่เท่ากันในลูกคิด - ผู้เรียนรู้จักวิธีตั้งค่าทศนิยมในลูกคิด - ผู้เรียนรู้จักวิธีการลบทศนิยมในลูกคิด
	3.การใช้ลูกคิดในการคูณ	สามารถหาผลลัพธ์จากการคูณจำนวนเต็ม เศษส่วน และทศนิยมได้	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้เรียนรู้จักการตั้งตัวตั้งและตัวคูณที่เป็นจำนวนเต็มในลูกคิด - ผู้เรียนรู้จักการคูณจำนวนเต็มที่มีตัวตั้งหรือตัวคูณเป็นเลขหลักเดียว - ผู้เรียนรู้จักการคูณจำนวนเต็มที่มีตัวตั้งหรือตัวคูณเป็นเลขหลายหลัก - ผู้เรียนรู้จักการตั้งค่าเศษส่วนสำหรับการคูณในลูกคิด - ผู้เรียนรู้จักการคูณเศษส่วนในลูกคิด - ผู้เรียนรู้จักการคูณจำนวนคละในลูกคิด - ผู้เรียนตัดจุดทศนิยมของจำนวนเพื่อให้ทศนิยมเป็นจำนวนเต็มก่อนการคูณ - ผู้เรียนหาคำตอบของผลคูณโดยใส่จุดทศนิยมของจำนวนหลังการคูณ
	4.การใช้ลูกคิดในการหาร	สามารถหาผลลัพธ์จากการหารจำนวนเต็ม เศษส่วน และ	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้เรียนรู้จักการตั้งตัวตั้งและตัวหารที่เป็นจำนวนเต็มในลูกคิด - ผู้เรียนรู้จักการใส่ผลหารหลังการหารในตำแหน่งที่ถูกต้องก่อนดำเนินการหารต่อไป

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
		ทศนิยมได้	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้เรียนสามารถหารจำนวนเต็มของตัวหารที่มีเลขหลักเดียว - ผู้เรียนสามารถแสดงคำตอบของผลหาร หลังการหารเสร็จสิ้น - ผู้เรียนสามารถหารจำนวนเต็มของตัวหารที่มีเลขสองหลักขึ้นไปและสามารถแสดงคำตอบของผลหาร หลังการหารเสร็จสิ้น - ผู้เรียนสามารถตั้งตัวตั้งและตัวหารที่เป็นเศษส่วนในลูกคิด - ผู้เรียนรู้จักการกลับเศษเป็นส่วนของตัวหารและดำเนินการด้วยการคูณตามวิธีการของการคูณเศษส่วน - การหารจำนวนทศนิยมให้ผู้ฝึกบอกลักษณะของการหารที่ทศนิยมของตัวตั้งต้องมากกว่าหรือเท่ากับตัวหาร - ผู้เรียนรู้ตำแหน่งจุดทศนิยมของคำตอบเมื่อทศนิยมของตัวตั้งมากกว่าหรือเท่ากับตัวหาร - ผู้เรียนรู้จักการเติมเลข 0 เพิ่มเข้าไปในตัวตั้งและตัวหารแล้วแต่จำนวนจุดทศนิยมของคำตอบ - ผู้เรียนรู้จักการตัดจุดทศนิยมทั้งตัวตั้งและตัวหารเพื่อดำเนินการหารด้วยวิธีการหารตามปกติ - ผู้เรียนรู้จักการใส่จุดทศนิยมของผลหารเพื่อหาคำตอบ -
	5.การใช้ลูกคิดในการถอดรอกที่สอง	สามารถถอดรอกที่สองได้	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้เรียนรู้จักการแบ่งจำนวนเต็มออกเป็นคู่ๆโดยนับจากหลักหน่วยไปยังหลักที่มากกว่า ถ้ากรณีเหลือเศษ 1 ตัว ให้ถือว่าคู่นั้นมี 1 ตัว - ผู้เรียนรู้จักการแบ่งจำนวนออกเป็นคู่ๆของจำนวนที่ต้องการถอดรอกโดยนับจากจุดทศนิยมไปทางซ้ายสำหรับจำนวนเต็มและไปทางขวาสำหรับจำนวนทศนิยม ถ้ากรณี

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
			<p>เหลือเศษ 1 ตัว ให้เติม 0 เพื่อให้ครบคู่</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้เรียนรู้จักการถอดรอกโดยอาศัยหลักพื้นฐานของการหารแต่มีการเปลี่ยนตัวหารทุกครั้งไปที่จะดำเนินการหารากที่สองตัว - ถัดไป
8.การใช้เครื่องพิมพ์ดีดของคนทั่วไป	1.การใช้เครื่องพิมพ์ดีดภาษาไทย	- สามารถบอกตำแหน่งและหน้าที่ของชิ้นส่วนของเครื่องพิมพ์ดีดภาษาไทย	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้เรียนรู้จักส่วนต่างๆของเครื่องพิมพ์ดีดโดยการใช้มือสัมผัส - ฝึกปฏิบัติในเรื่องการใช้แป้นตามหน้าที่การใช้งาน - ฝึกการใส่กระดาษ และการเลื่อนกระดาษ
		- สามารถวางมือบนแป้นพิมพ์และพิมพ์โดยวิธีสัมผัส	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกการวางมือตามแป้นเหย้า คือ ฟ ห ก ด ' ่า ส ว - ฝึกการย้ายนิ้วมือไปตามตำแหน่งแป้นเหยียน
		- สามารถพิมพ์ดีดอักษรครบทุกตัวอักษรภาษาไทย	- ฝึกพิมพ์ตัวอักษรตามพยัญชนะภาษาไทย จนเกิดทักษะ
	2.การใช้เครื่องพิมพ์ดีดภาษาอังกฤษ	- สามารถรู้จักตำแหน่งและหน้าที่ของชิ้นส่วนของเครื่องพิมพ์ดีดภาษาอังกฤษ	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้เรียนรู้จักส่วนต่างๆของเครื่องพิมพ์ดีดโดยการใช้มือสัมผัส - ฝึกปฏิบัติในเรื่องการใช้แป้นตามหน้าที่การใช้งาน - ฝึกการใส่กระดาษ และการเลื่อนกระดาษ
		- สามารถรู้จักแป้นพิมพ์และการวางมือโดยการใช้วิธีสัมผัส	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกการวางมือตามแป้นเหย้า คือ ASDF JKL: - ฝึกการย้ายนิ้วมือไปตามตำแหน่งแป้นเหยียน
		- สามารถพิมพ์ดีดอักษรครบทุกตัวอักษรภาษาอังกฤษ	- ฝึกพิมพ์ตัวอักษรตามพยัญชนะภาษาอังกฤษ จนเกิดทักษะ
9.การใช้เทคโนโลยีสิ่ง	1.การใช้อุปกรณ์สำหรับ	- สามารถใช้แว่นขยายได้อย่าง	- ผู้เรียนรู้จักการจับ การใช้งาน การปรับระยะโฟกัสของวัตถุที่ต้องการมอง

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
อำนวยความสะดวก	ช่วยบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น	ถูกวิธี	- ผู้เรียนรู้จักการทำความสะอาดและการเก็บรักษา
		- สามารถใช้เครื่องโทรทัศน์ วงจรมัลติเพล็กซ์ได้ถูกต้อง และปลอดภัย	- ผู้เรียนรู้จักปุ่มการใช้งานต่างๆของโทรทัศน์วงจรมัลติเพล็กซ์ได้ถูกต้อง - ผู้เรียนรู้จักการวางหนังสือหรือเอกสารให้ตรงกับความต้องการ - ผู้เรียนรู้จักการปรับระยะโฟกัส ขนาด สี และความคมชัดของตัวอักษร
	2.การใช้คอมพิวเตอร์ และโปรแกรมต่างๆ สำหรับบุคคลที่มีความ บกพร่องทางการเห็น	- สามารถใช้คำสั่งของโปรแกรม เสียงสังเคราะห์	- ผู้เรียนรู้จักการเปิดใช้โปรแกรม คำสั่ง การตั้งค่าเสียง การทำงานร่วมกับโปรแกรม ประยุกต์อื่นๆ การปิดโปรแกรมเสียงและการออกจากระบบการใช้โปรแกรม
		- สามารถใช้คำสั่งของเครื่อง อ่านอักษรเบรลล์ - (Braille display)	- ผู้เรียนรู้จักการเปิดใช้โปรแกรม คำสั่ง การตั้งค่าการแสดงผลอักษรเบรลล์ การทำงาน ร่วมกับโปรแกรมประยุกต์อื่นๆ การปิดโปรแกรมและการออกจากระบบการใช้โปรแกรม
		- สามารถใช้คอมพิวเตอร์ สำหรับบุคคลที่มีความ บกพร่องทางการเห็นด้วย ระบบเสียงหรือระบบพวง เครื่องอ่านอักษรเบรลล์(Braille display)โดยลำพัง ในงานเอกสารการพิมพ์และ การเข้าถึงข้อมูลอินเทอร์เน็ต	- ผู้เรียนสามารถเปิด – ปิด เครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับบุคคลได้ด้วยตนเอง - ผู้เรียนรู้จักการเปิดใช้ระบบพวงเครื่องอ่านอักษรเบรลล์(Braille display) เพื่อใช้ ในการทำงานร่วมกับโปรแกรมประยุกต์อื่นๆ การปิดโปรแกรมและการออกจากระบบการใช้โปรแกรม
		- สามารถใช้คอมพิวเตอร์ สำหรับบุคคลที่มีความ บกพร่องทางการเห็นประเภท	- ผู้เรียนสามารถเปิด – ปิด เครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับบุคคลได้ด้วยตนเอง - ผู้เรียนรู้จักการเปิดใช้โปรแกรมขยายหน้าจอ เพื่อใช้ในการทำงานร่วมกับโปรแกรม ประยุกต์อื่นๆ การปิดโปรแกรมและการออกจากระบบการใช้โปรแกรม

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
		เลื่อนร่างด้วยระบบโปรแกรม ขยายหน้าจอได้โดยล้าพั้งใน งานเอกสารการพิมพ์และการ เข้าถึงข้อมูลอินเทอร์เน็ต	

การประเมินผลพัฒนาการหรือศักยภาพ

การประเมินผลพัฒนาการหรือศักยภาพผู้เรียน ใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การให้ปฏิบัติจริง เป็นต้น

การประเมินผลพัฒนาการหรือศักยภาพผู้เรียน สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ

1. การประเมินผลก่อนการฝึกพัฒนาการ ให้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านต่างๆ ของเด็กและดำเนินการประเมิน เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) หรือแผนการให้บริการเฉพาะครอบครัว (IFSP)
2. การประเมินผลระหว่างการฝึกพัฒนาการ เป็นการประเมินผลเพื่อติดตามความก้าวหน้า และนำข้อมูลมาพิจารณา ปรับปรุง แผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) หรือแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) หรือแผนการให้บริการเฉพาะครอบครัว (IFSP)
3. การประเมินผลหลังการฝึกพัฒนาการ เป็นการประเมินทักษะ เพื่อดูความก้าวหน้าของพัฒนาการในลักษณะสรุปรวม เมื่อสิ้นปีการศึกษาเพื่อพิจารณาส่งต่อ เพื่อพัฒนาหรือเข้ารับการศึกษาในสถานศึกษา

ภาคผนวก

สภาพปัญหาและอุปสรรคของครอบครัว

ผู้ให้ข้อมูล..... ชื่อเด็ก.....
วันที่...../...../..... วันเดือนปีเกิด
...../...../.....

<p>ในความคิดของคุณ ลูกคุณเป็นเด็กอย่างไร ลูกคุณสามารถทำอะไร ได้ดี อะไรที่คุณวิตกกังวลเกี่ยวกับลูกคุณ อะไรเป็นสิ่งแรกที่สำคัญที่คุณอยากจะช่วยลูกของคุณ</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>คุณคิดว่าครอบครัวของคุณขณะนี้ผลกระทบต่อลูกอย่างไร คุณคิดว่าในครอบครัวของคุณมีสิ่งดีอะไรบ้าง อะไรที่คุณกังวลเกี่ยวกับครอบครัวและอะไรคือความสำคัญที่สุดของครอบครัวที่จะช่วยเด็กของคุณได้</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>ในขณะนี้คุณได้รับการบริการบำบัด รักษาจากโรงพยาบาลหรือสถานสงเคราะห์ที่ใดบ้างโปรดกรณียบอกชื่อสถานที่ เบอร์โทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

ครอบครัวแต่ละครอบครัวมีลักษณะแตกต่างกันในเรื่องความสำคัญ ความวิตกกังวล ความคาดหวัง นี้คือ โอกาสของครอบครัวที่จะบอกข้อมูลของเด็กและครอบครัว ข้อมูลที่ท่านให้เราจะถือว่าเป็นความลับและจะไม่เปิดเผยถ้าท่านไม่อนุญาต ข้อมูลหน้าี้ควรทำทุกปี

แผนบริการเฉพาะครอบครัว

(Individualized Family Service Plan : IFSP)

ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา/ประจำจังหวัด.....

วันที่ทำแผน IFSP...../...../.....

วันสิ้นสุดการใช้แผน IFSP...../...../.....

รูปเด็ก

1. ข้อมูลทั่วไปของเด็ก

ชื่อ-นามสกุลเด็ก.....

วัน เดือน ปีเกิด...../...../พ.ศ.

ที่อยู่ บ้านเลขที่ หมู่ที่..... ชื่อหมู่บ้าน.....

ถนน..... ตำบล..... อำเภอ.....

จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์..... (ตามทะเบียนบ้าน)

ภาษาที่ใช้ในครอบครัว.....

ที่อยู่ติดต่อได้สะดวก.....

เบอร์โทรศัพท์ที่ติดต่อได้สะดวก โทรศัพท์บ้าน.....

โทรศัพท์มือถือ.....

2. ข้อมูลที่เกี่ยวกับครอบครัว

ชื่อ ผู้ปกครอง.....ความสัมพันธ์.....

3. สภาพครอบครัว

จุดเด่นหรือปัจจัยที่มีผลดีต่อครอบครัวและเด็ก

1.

2.

3.

4.

5.....

6. เป้าหมายพัฒนาการ/ศักยภาพที่ต้องการให้เด็กพัฒนา

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.

7. บุคคลครอบครัวและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการทำ แผนบริการเฉพาะครอบครัว
(Individualized Family Service Plan : IFSP)

ที่	ชื่อ - นามสกุล	ความสัมพันธ์	ลายมือชื่อ

8. ความเห็นของบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง

การจัดทำแผนบริการเฉพาะครอบครัวฉบับนี้

ข้าพเจ้า เห็นด้วย
 ไม่เห็นด้วย เพราะ.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

การส่งต่อ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ตำแหน่ง.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ตำแหน่ง.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ตำแหน่ง.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

การให้บริการแผนบริการเฉพาะครอบครัว
(The Individualized Family Service Plan : IFSP)

ชื่อ-นามสกุลเด็ก.....

ทักษะ	พัฒนาการ/ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม	วัน เดือน ปี ให้บริการ	ผลการพัฒนา					ผู้ให้บริการ ผู้ปกครอง/ ผู้เกี่ยวข้อง	ข้อเสนอแนะ
				0	1	2	3	4		

- เกณฑ์การประเมินผลพัฒนาการ 0 หมายถึง เด็กไม่ตอบสนองหรือทำไม่ถูก
- 1 หมายถึง ผู้ฝึกต้องช่วยกระตุ้นเตือน (ทั้งทางกาย ท่าทางและ วาจา) เด็กจึงทำพฤติกรรมนั้นๆได้ถูกต้อง
 - 2 หมายถึง ผู้ฝึกต้องช่วยกระตุ้นเตือน (ท่าทางและวาจา) เด็กจึงทำพฤติกรรมนั้นๆได้ถูกต้อง
 - 3 หมายถึง เด็กทำได้เกือบถูก (ผู้ฝึกช่วยบอกเด็กจึงจะได้) เด็กจึงทำพฤติกรรมนั้นๆได้ถูกต้อง
 - 4 หมายถึง เด็กทำได้ถูกต้องด้วยตนเองทั้งหมด

แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล
(Individualized Education Program : IEP)

- ก่อนการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ชื่อสถานศึกษา..... ระดับ.....สังกัด.....
เริ่มใช้แผนวันที่.....สิ้นสุดแผนวันที่.....

1. ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ- ชื่อสกุล.....
เลขประจำตัวประชาชน

การจดทะเบียนคนพิการ ไม่จด ยังไม่จด จดแล้ว ทะเบียนเลขที่

วัน/เดือน/ปีเกิด.....อายุ..... ปี..... เดือน..... ศาสนา.....

ประเภทความพิการ.....ลักษณะ.....

ชื่อ-ชื่อสกุลบิดา.....

ชื่อ-ชื่อสกุลมารดา.....

ชื่อ-ชื่อสกุลผู้ปกครอง.....

ที่อยู่ผู้ปกครองที่ติดต่อได้ บ้านเลขที่..... ซอย..... หมู่ที่..... ชื่อหมู่บ้าน.....

ตำบล.....อำเภอจังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์

2 ข้อมูลด้านการศึกษา

- ไม่เคยได้รับการศึกษาบริการทางการศึกษา
- เคยได้รับการศึกษาบริการทางการศึกษา
- ศูนย์การศึกษาพิเศษ ระดับ..... พ.ศ.
- โรงเรียนเฉพาะความพิการ..... ระดับ..... พ.ศ.....
- โรงเรียนเรียนร่วม..... ระดับ..... พ.ศ.
- การศึกษาด้านอาชีพ..... ระดับ..... พ.ศ.
- การศึกษานอกระบบ..... ระดับ..... พ.ศ.
- การศึกษาตามอัธยาศัย..... ระดับ..... พ.ศ.
- อื่นๆ..... ระดับ..... พ.ศ.

3. การวางแผนการจัดการศึกษา

ระดับความสามารถในปัจจุบัน	เป้าหมายระยะยาว 1 ปี	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เป้าหมายระยะสั้น)	การประเมินผล	ผู้รับผิดชอบ

5. คณะกรรมการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

ชื่อ	ตำแหน่ง	ลายมือชื่อ
5.1	ผู้บริหารสถานศึกษา
5.2	บิดา มารดาหรือผู้ปกครอง
5.3	ครูประจำชั้นหรืออาจารย์ที่ปรึกษา
5.4	ครูวิชาการ
5.5	ครูการศึกษาพิเศษ
5.6
5.7

ประชุมวันที่.....เดือน.....พ.ศ.

6. ความเห็นของบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง
การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ฉบับนี้

ข้าพเจ้า เห็นด้วย

ไม่เห็นด้วย เหตุผล.....

ลงชื่อ.....

(.....)

บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง

วันที่..... เดือน.....พ.ศ.....

